

Kaupunkikehityksen haasteita ja mahdollisuuksia Helsingissä ja Pietarissa

2008

Санкт -Петербург и
Хельсинки.
Демографические
проблемы и
перспективы

**Kaupunkikehityksen haasteita
ja mahdollisuuksia
Helsingissä ja Pietarissa**

**Санкт -Петербург и Хельсинки.
Демографические проблемы и
перспективы**

2008

Esipuhe

Helsingin kaupungin tietokeskus ja Venäjän federaation Pietarin ja Leningradin alueen valtiollinen tilastopalvelu (Petrostat) ovat tehneet yhteistyötä 1990-luvun alusta lähtien.

Kuluneiden vuosien aikana toteutettujen yhteisprojektien tuloksena on ilmestynyt joukko tilastojulkaisuja, jotka ovat sisältäneet vertailutietoja näiden kahden Pohjois-Euroopan suurkaupungin eri elämänalueilta.

Nyt ilmestyvä julkaisu on omistettu väestönkehitykselle, joka on yksi tärkeimmistä tekijöistä minkä tahansa kaupungin tai maan kehityksen kannalta. Numeroaineistoa sisältävien taulukoiden lisäksi kirjassa on artikkelit demografisesta tilanteesta tarkastelun kohteina olevissa kaupungeissa. Lisäksi julkaisussa kerrotaan väestön elintason ja asunto-oloihin liittyvistä seikoista.

Kiitämme lämpimästi kaikkia, jotka ovat ottaneet osaa tähän työhön.

Asta Manninen
Johtaja
Helsingin kaupungin tietokeskus

Oleg Nikiforov
Johtaja
Petrostat

Предисловие

Информационный центр города Хельсинки и Территориальный орган Федеральной службы государственной статистики по г. Санкт-Петербургу и Ленинградской области (Петростат) осуществляют сотрудничество с начала 1990-х годов.

За эти годы в рамках совместных проектов подготовлен ряд статистических публикаций, содержащих сравнительные характеристики отдельных сфер жизнедеятельности двух крупных городов на севере Европы.

Настоящее издание посвящено характеристике одной из важнейших составляющих развития любого города и страны в целом – демографии. Помимо статистических таблиц, содержащих обширный цифровой материал, сборник предваряют статьи, освещающие демографическую ситуацию в двух городах. Кроме того, отражение в издании нашли некоторые характеристики уровня жизни и жилищных условий населения.

Мы искренне благодарим всех, кто принял участие в этой работе.

Аста Маннинен
Директор
Информационного центра г. Хельсинки

Олег Никифоров
Руководитель
Петростата

HELSINKI

ХЕЛЬСИНКИ

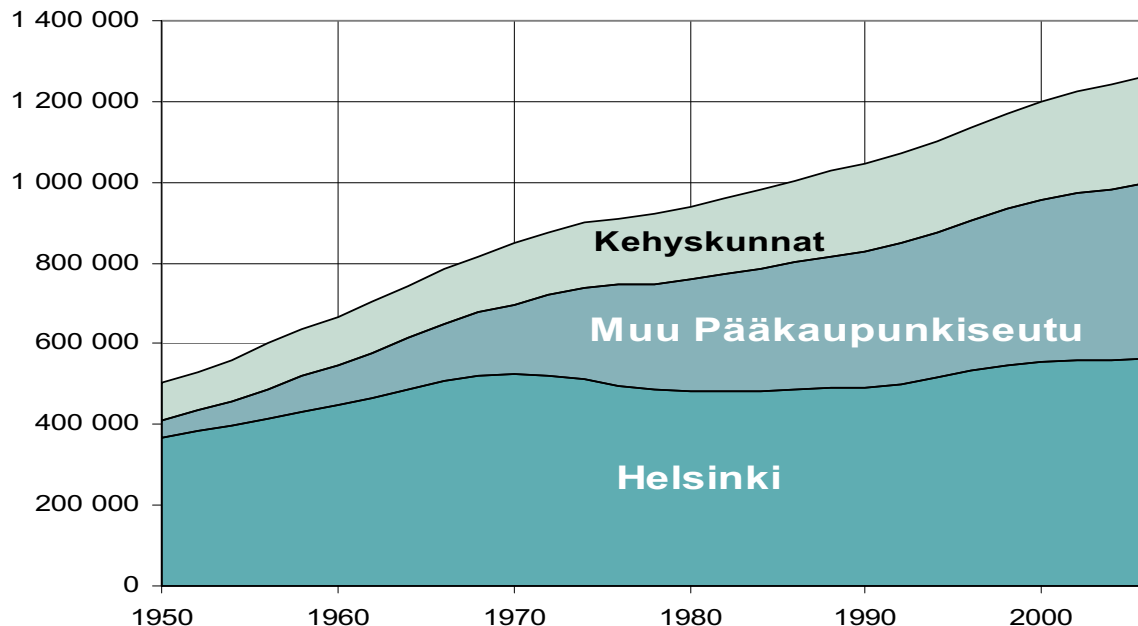

KAUPUNKIKEHITYKSEN HAASTEITA JA MAHDOLLISUUKSIA HELSINGISSÄ

Helsingin ja Helsingin seudun viime vuosien väestökehitys

Helsinki kasvoi nopeasti ja varsin tasaisesti 1970-luvulle saakka, tuolloin väkiluku oli korkeimmillaan 525 000 asukasta vuonna 1969. Tämän jälkeen väkiluku putosi ja oli alimmillaan 1980-luvulla 482 000. Syynä oli paitsi perheeseen yleinen pieneneminen, seudun nopea laajeneminen ja kasvun siirtyminen naapurikuntiin tehokkaan lähiörakentamisen myötä. 1970-luvun alkupuolella Helsingin naapurikuntien Espoon ja Vantaan väkiluku kasvoi jopa yli kymmenellä prosentilla vuodessa.

Helsingin ja Helsingin seudun väkiluku 1.1.1950-2007

Helsingin kaupungissa väestönkasvu alkoi uudelleen 1990-luvun alussa. Väkiluku on nyt lähes 74 000 henkeä korkeampi kuin vuonna 1990. Väestönkasvun huippuvuosi oli 1995, jolloin Helsingin kasvu oli yli 9 000 henkeä. Vuosituhannen vaihteen jälkeen väestönkasvu hidastui, ja vuosina 2002-2004 Helsingin väkiluku aleni hieman. Viime vuosina kasvu on jälleen kiihtynyt, erityisesti kasvaneen ulkomaisen tulomuuton vuoksi.

Muulla Helsingin seudulla kasvu on jatkunut 2000-luvullakin vain vähän hidastuen, koska Helsingistä on muutettu aikaisempaa enemmän naapurikuntiin ja erityisesti seudun reunakuntien väestönkasvu on nopeutunut 1990-luvun tasosta.

Helsingin seudun väkiluku 31.12.2006 sekä väestönkasvu 1990-2006

Alue	Väkiluku 31.12.2006	Väestönkasvu 1990-2006	Keskim. vuodessa	Keskim. vuodessa, %
Helsinki	564 521	73 892	4 618	0,9
Muu pääkaupunkiseutu	433 199	103 189	6 449	2,0
Kehysalue	291 061	60 458	3 779	1,6
Helsingin seutu yht.	1 288 781	237 539	14 846	1,4
Koko maa	5 276 955	302 572	18 911	0,4

Helsingissä suurimmat ikäluokat ovat nyt kolmekymppisiä. Ikärakenteessa ei ennusteta tapahtuvan merkittävää muutosta lähitulevaisuudessakaan. Muualla Suomessa suurimpia ovat sodan jälkeen, vuosina 1945-52 syntyneet ikäluokat, mutta Helsingissä heidän osuutensa on selvästi vähäisempi. Tästä ikäluokasta huomattava osa on siirtynyt naapurikuntiin ja Helsinkiin tulevista muuttajista valtaosa on nuoria aikuisia, lähtijät ovat taas vanhempia. Helsingin saaman muuttoliikkeen rakenteen ennustetaan pysyvän nykyisen kaltaisena, joten tulevaisuudessakin Helsingin väestöstä on nuoria aikuisia selvästi suurempi osuus kuin naapurikunnissa ja muussa Suomessa. Helsingiläisten keski-ikä oli 40 vuotta, koko seudulla 38,4 ja koko Suomessa 40,7 vuonna 2006.

Miesten osuus väestöstä on kasvanut 15 vuodessa 45,2 prosentista 46,6 prosenttiin mm. miesten kuolleisuuden suotuisan kehityksen vuoksi.

Työikäisten (15-64-vuotiaat) osuus väestöstä on 71,8 %. Osuus on kasvanut vuodesta 1990, jolloin se oli 70,6 %. Osuuden ennustetaan kuitenkin laskevan, kun eläkeikäisten määrä alkaa nopeasti kasvaa 2010-luvulla.

Alle kouluikäisten, 0-6-vuotiaiden määrä oli korkeimmillaan vuonna 1997 ja on nyt 15 prosenttia alempi. Väheneminen on nyt pysähtynyt. Peruskouluikäisten, 7-15-vuotiaiden määrä alkoi vähetä vuonna 2004. Yli 65-vuotiaiden määrän kasvu on kiihtymässä sodan jälkeen syntyneiden suurten ikäluokkien saavuttaessa eläkeiän. Vanhusväestön määrän nopea kasvu alkaa kuitenkin vasta vuoden 2010 jälkeen ja yli 75-vuotiaiden määrän kasvu kiihtyy 2020-luvulla.

Eläkeläisten osuus väestöstä on Helsingissä laskenut vuoden 1990 20 prosentista 18,6 prosenttiin. Koko Helsingin seudulla eläkeläisiä on nyt 16,4% ja koko maassa 22,2% väestöstä.

Väkiluku ikäryhmittäin 31.12.1990 ja 2006, osuus väestöstä ja väkiluvun muutos 1990-2006

	1990	%	2006	%	kasvu	kasvu-%
Väestö yhteensä	492 400	100	564 521	100	72 121	14,6
0-6-vuotiaat	36 920	7,5	36 854	6,5	-66	-0,2
7-15-vuotiaat	41 652	8,5	47 839	8,5	6 187	14,9
16-54-vuotiaat	294 632	59,8	327 157	58,0	32 525	11,0
55-64-vuotiaat	48 522	9,9	72 693	12,9	24 171	49,8
65-74-vuotiaat	38 120	7,7	42 048	7,4	3 928	10,3
yli 75-vuotiaat	32 554	6,6	37 930	6,7	5 376	16,5

Suomi on kaksikielinen maa ja Helsingissä on ruotsinkielisiä vajaa 35 000, noin 6,5 prosenttia väestöstä. Ruotsinkielisten määrä ja osuus väestöstä on edelleen laskenut jonkin verran 2000-luvulla.

Ulkomaan kansalaisten määrä on kasvanut 1990-luvun alun vajaasta 6 000:sta nykyiseen 33 200 henkeen. Muun kuin suomen- tai ruotsinkielisten määrä on vastaavasti kasvanut 6 600:sta 46 500:aan ja oli 8,2 prosenttia väestöstä. Vieraskielisten määrän kasvu on kiihtynyt, vuonna 2006 kasvua oli 4 000 henkeä.

Helsingin suurimmat ulkomaalaisryhmät ovat Venäjän, Viron, Somalian ja Ruotsin kansalaiset, jotka yhdessä ovat 43 prosenttia Helsingin ulkomaalaisista.

Helsingin seudun muuttoliike

Demografia muuttuu yleensä hitaasti ja selittää väestökehityksen ja muuttoliikkeen pitkän ajan kehitystä. Helsingin seudulle tulevien ja alueelta lähtevien muuttajien määrä ja rakenne perustuvat ennen kaikkea alueellisiin työmarkkinoihin sekä alueen monipuoliseen koulutustarjontaan. Muuttoliike on keskeinen mekanismi, jonka avulla työvoima sopeutuu kysynnän alueellisiin eroihin. Erityisesti työmarkkinoilla, mutta myös asuntomarkkinoilla tapahtuu usein nopeita muutoksia lyhyellä aikavälillä, mikä aiheuttaa suuria vuotuisia vaihteluita muuttoliikkeeseen.

Helsingin seudun muuttoliikkeelle on ollut tyypillistä se, että muualta maasta seudulle suuntautuva ns. työmarkkinamuutto kohdistuu suurimpana Helsingin kaupunkiin ja naapurikuntiin muutetaan myöhemmässä vaiheessa. 1990-luvun laman jälkeen talouskasvun kiihtyessä muutot Helsingin naapurikuntiin jälleen lisääntyivät ja Helsingin muuttotappio seudun muihin kuntiin on jälleen pitkän ajan keskimääräisellä tasolla. Kokonaisuudessaan Helsingin kotimainen muuttoliike on vuodesta 2002 lähtien ollut tappiolla, mutta ulkomailta saatu kasvava muuttovoitto on kääntänyt Helsingin väkiluvun kasvuun.

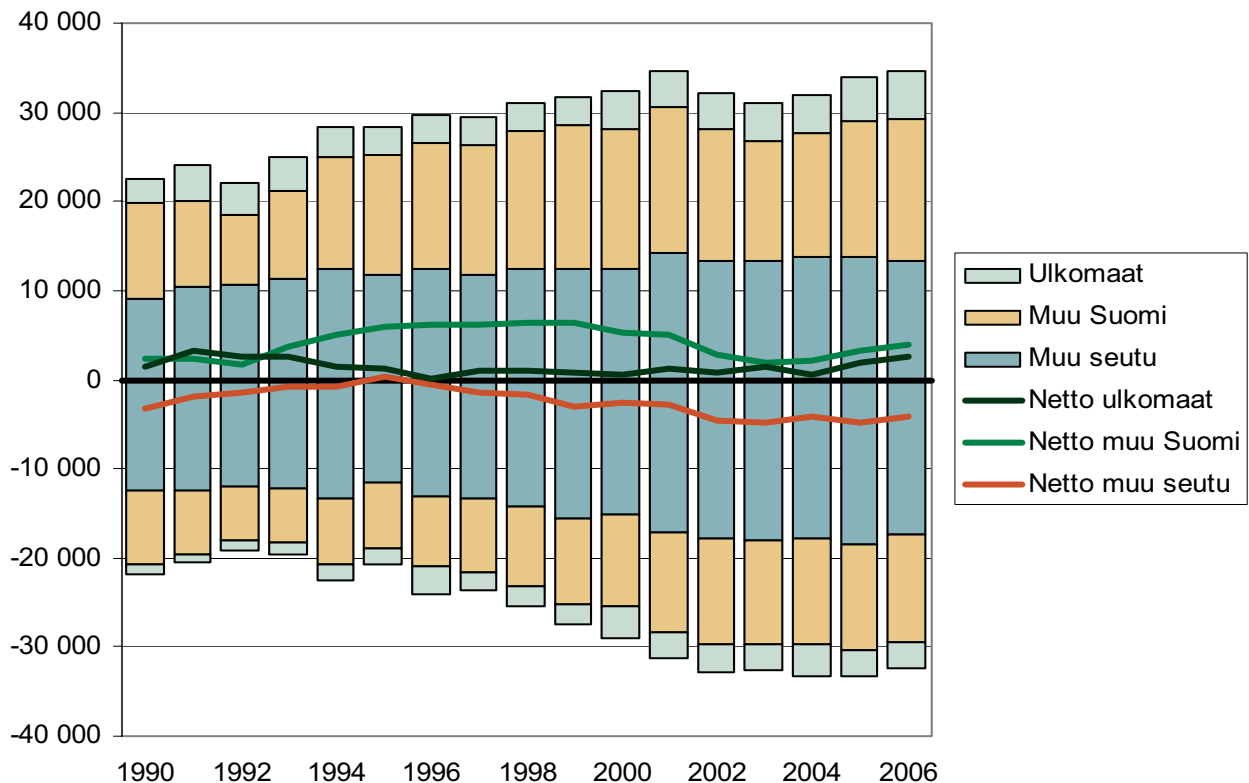
Helsinki on saanut 2000-luvun alusta lukien ulkomailta muuttovoittoa keskimäärin 1 300 henkeä, vuoden 2006 muuttovoitto oli jo 2 500 ja kasvu on jatkunut tämänkin jälkeen. Helsinki on kuitenkin menettänyt kotimaan muutoissa keskimäärin 450 henkeä vuosittain muuttotappiona. Muuttotappio on kohdistunut lähikuntiin, jonne on menetetty keskimäärin 4 000 asukasta

vuodessa. Sen sijaan kauempaa, muualta Suomesta on saatu keskimäärin 3 500 hengen muuttovoitto.

Syntyneiden ja kuolleiden määrät ovat 2000-luvulla pysyneet vakaalla tasolla, lapsia on syntynyt 6 150 ja kuolleiden määrä on ollut noin 5 050. Syntyneiden enemmisyys kasvattaa siten väkilukua keskimäärin 1 100 asukkaalla vuodessa.

Koko Helsingin seudun saama muuttovoitto muualta Suomesta on 2000-luvulla keskimäärin 2 800 henkeä vuodessa, ulkomailta 2 200 henkeä, mikä toi seudulle keskimäärin 0,4 prosentin vuosittaisen kasvun. Yhdessä reilun 0,5 prosentin luonnollisen väestönkasvun kanssa Helsingin seutu on kasvanut vajaalla prosentilla vuodessa 2000-luvulla.

Helsingin tulo- ja lähtömuutto sekä muuttovoitto ja -tappio suunnan mukaan vuosina 1990-2006

Tulevaisuudessa luonnollisen väestönkasvun ennustetaan vähentyvän sekä Helsingissä että muualla seudulla ikärakenteen vanhetessa. Ulkomaalaisten tulo- ja lähtömuutto on kasvanut ja Pääkaupunkiseudulle on laadittu ennuste ulkomaalaisväestön kehityksestä.

Syntyvyys ja kuolleisuus

Helsingin seudun väestön eriytymiselle on tyypillistä se, että lapsiperheet muuttavat esikaupunkeihin Helsingin ulkopuolelle. Tämä näkyy myös syntyvyudessa.

Helsingin kaupungissa syntyi 6 382 lasta vuonna 1990 ja 6 156 vuonna 2006 eli 12,9 ja 10,9 lasta tuhatta asukasta kohden. Koko Helsingin seudulla syntyi 16 200 lasta vuonna 2006 ja syntyvyys oli 12,7. Korkein syntyvyys on seudun reunakunnissa, keskimäärin 13,1. Koko Suomessa syntyvyys oli 11,2 vuonna 2006.

Ensisynnyttäjien mediaani-ikä on Helsingissä ollut 10 viime vuotta noin 29 vuotta, vuonna 1990 mediaani-ikä oli 27,3 vuotta. Synnyttäneiden suurin ikäryhmä oli 25-29-vuotiaat vuonna 1990 ja 30-34-vuotiaat vuonna 2006.

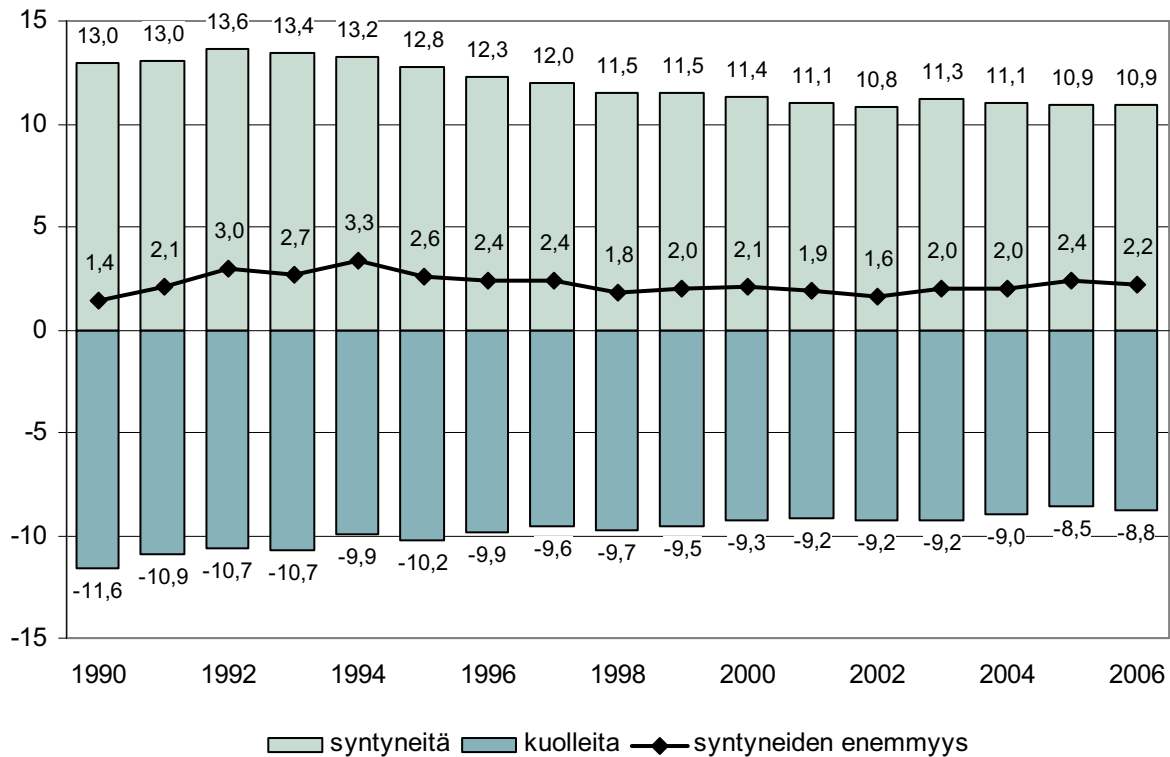
Helsingissä syntyi 45 lasta tuhatta 15-49-vuotiasta naista kohden vuonna 1990 ja 40,9 vuonna 2006. Koko Helsingin seudulla hedelmällisyys ei kuitenkaan ole tänä aikana laskenut, vaan perheiden siirtyessä ytimeistä kauemmas, muualla seudulla syntyvyys on jopa noussut. Se on edelleen 50 lasta 1 000 hedelmällisyysikäistä naista kohden, mikä vastaa nyt koko Suomen tasoa.

Helsingissä noin 60 prosenttia syntyneistä syntyy avioliitossa. Avioliiton ulkopuolella syntyneiden osuus on kasvanut, sillä vuonna 1990 avioliitossa syntyi 70 prosenttia lapsista. Synnyttäneistä oli alle 20-vuotiaita 1,9 prosenttia vuonna 2006 ja 2,5 prosenttia vuonna 1990.

Kuolleisuus on Helsingissä kehittynyt suotuisasti viime vuosina. Vuonna 1990 kuolleiden määrä oli 5 699 ja kuolleisuus oli 11,6 henkeä 1 000 asukasta kohti. Vuonna 2006 kuolleita oli 4 942 ja kuolleisuus oli 8,8. Alle yksivuotiaiden kuolleiden määrä aleni vuoden 1990 33:sta 18:een vuonna 2006, eli 1 000 syntynyttä kohti kuoli 5,2 alle 1-vuotiasta lasta vuonna 1990 ja 2,9 vuonna 2006.

Syntyneisyys ylittää kuolleisuuden 25 prosentilla, ja tulevaisuuden ennustetaan jatkuvan samansuuntaisena 2020-luvulle saakka.

Helsingin luonnollinen väestökehitys 1 000 asukasta kohti vuosina 1990-2006

Avioliitot ja avioerot

Helsingissä solmittiin 3 992 avioliittoa vuonna 2005. Yli puolet avioliitoista solmittiin 25-34-vuotiaiden ikäryhmissä. Vuonna 1990 avioliittoa solmittiin 3 483. Avioituneisuus oli molempina vuosina sama eli 7,1 tuhatta henkeä kohti.

Avioerojen määrä oli 1 697 (3,0‰) vuonna 2005 ja 1 725 vuonna 1990 (3,5‰). Erojen määrä verrattuna väkilukuun on Helsingissä jonkin verran korkeampi kuin koko maassa keskimäärin, mutta ero on kuitenkin kaventunut vuodesta 1990.

Perheet ja asutokunnat

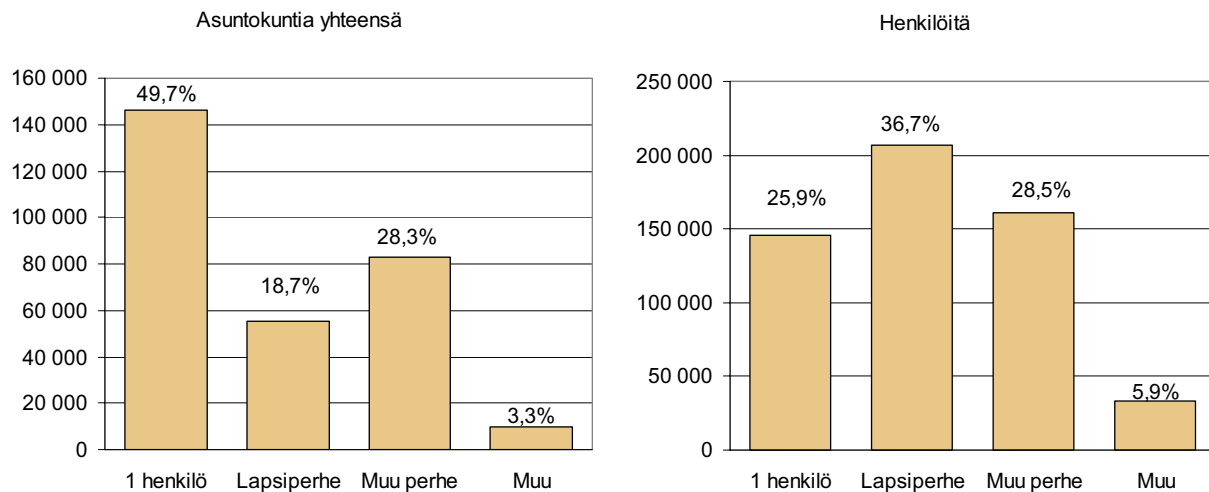
Helsinki on seudun keskuskuntana asutokannaltaan vanhin ja pienten asuntojen osuus on suuri. Siten yksinasuminen on täällä yleisempää kuin muualla seudulla. Helsingin asunnoista puolessa asutaan yksin ja väestöstä neljäsosa asuu yksin. Muulla seudulla kolmannes asutokunnista on yksinasuvia. Yksin ja kaksin asuvien osuus on yhteensä jo 80 prosenttia asutokunnista, kun vuonna 1990 osuus oli 74 prosenttia.

Lapsiperheitä, joihin kuuluu vähintään yksi alle 18-vuotias lapsi, on asutokunnista 19 prosenttia, ja väestöstä lapsiperheisiin kuuluu 37 prosenttia. Helsingin lapsiperheistä puolet on yhden lapsen perheitä, koko seudulla 45 prosenttia. Kolmen tai useamman lapsen perheitä on 13 prosenttia lapsiperheistä.

Lapsiperheistä 29,5 prosenttia on yhden huoltajan perheitä, mikä on selvästi suurempi osa kuin muulla seudulla tai koko maassa, joissa 20 prosenttia on yksinhuoltajaperheitä. Lähes 27 prosenttia Helsingin alle 18-vuotiaista asuu yksinhuoltajaperheissä, muulla Helsingin seudulla keskimäärin 17 prosenttia.

Perheitä, joissa on vain aikuisia, on 28 prosenttia asutokunnista.

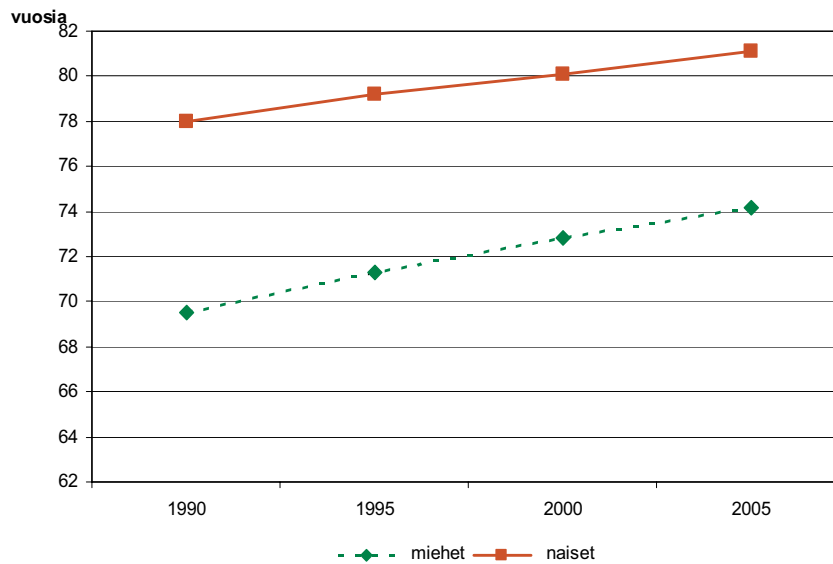
Asutokuntien tyyppijakauma Helsingissä 31.12.2006, asutokuntien ja henkilöiden lukumäärä

Elinajanodote

Väestön elinolojen kehitystä kuvastaa keskimääräinen jäljellä oleva elinaika ns. elinajan odote. Sen muutos kertoo keskimääräisen elinajan pitenemisestä. Miesten keskimääräinen elinaika piteni Helsingissä 1990-luvulla vähän yli kolmella vuodella. Vuonna 2005 miesten keskimääräinen elinajanodote oli 74,2 vuotta ja naisten 81,1 vuotta. Miesten ja naisten välinen ero elinajassa on 1990-luvun alusta hieman kaventunut – tuolloin ero oli 8,5 vuotta ja vuonna 2005 enää 6,9 vuotta. Helsingiläisten elinajanodote on kuitenkin alhaisempi kuin muualla pääkaupunkiseudulla ja Suomessa.

Elinajanodote vastasyntyneille sukupuolen mukaan Helsingissä 1990-2005

Helsingin vertailu läheisiin suurkaupunkeihin ja EU:n keskiarvoon puolestaan osoittaa, että Tukholman saavuttamaan korkean keskimääräisen eliniän tasoon on vielä matkaa. Helsinkiläisten naisten elinajan odote on kehittynyt koko EU:n keskiarvon mukaisesti, mutta jää edelleen 1,3 vuotta Tukholman tasoa alemmaksi. Miesten eliniän odotteen ero Tukholmaan on 3,3 vuotta, mutta on kuitenkin lähellä EU:n keskiarvoa.

Elinajan odotteen nousu, joka erityisesti miespuolisten helsinkiläisten keskuudessa on ollut suhteellisen suuri, kertoo muuttuneista elintavoista ja parantuneesta terveydenhuollosta. Viimeisimmän helsinkiläisten 20 vuotta täyttäneiden miesten ja naisten elinajanodotteen muutosta koskevan tutkimuksen mukaan on tärkeimpänä syynä elinajanodotteen nousuun molemmilla sukupuolilla ollut sepelvaltimokuolleisuuden nopea aleneminen. Alkoholisyyhin kuolleisuus on pysynyt Helsingissä muuttumattomana, kun se muulla Suomessa on lisääntynyt nopeasti.

Elinajanodote vaihtelee huomattavasti myös koulutustason mukaan. Perusasteen koulutuksen saaneilla elinajanodote on selvästi korkea-asteen koulutusta saaneita matalampi. Korkea- ja perusasteen koulutuksen saaneiden elinajanodotteiden ero oli Helsingissä vuosina 2001-2005 miehillä 7,8 vuotta ja naisilla 4,2 vuotta. Naisten osalta ero on lisäksi kasvanut vuosijaksosta 1991-1995, sillä tuolloin ero perus- ja korkea-asteen saaneiden naisten välillä oli 3,7 vuotta; miehillä vastaava ero oli 7,3 vuotta.

Huolimatta siitä, että terveyserojen kaventaminen on ollut Helsingin terveystalouden tavoitteena, ovat elinajanodotteen erot koulutustason ja myös kaupungin eri alueiden välillä suuret. Samoin vaikka Helsingissä tulotaso ja koulutusaste ovat muuta Suomea korkeammat, on helsinkiläisten naisten ja miesten elinajanodote lyhyempi kuin muualla Suomessa.

Työmarkkinoiden kehitys Helsingin seudulla 1990-2006

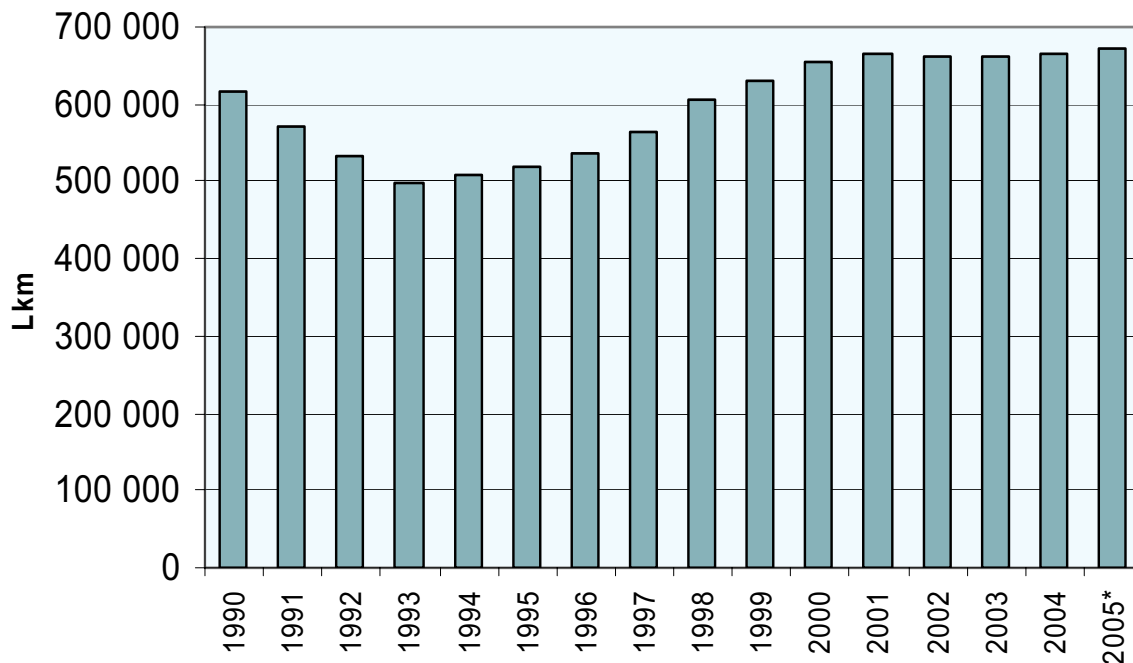
Helsingin seutu, Suomen ainoa metropolialue, on maan suurin väestö- ja työpaikkakeskittymä. Helsingin seudun asukasluku on 1,3 miljoonaa, työpaikkoja alueella on 700 000 ja bruttokasantuote yli 50 miljardia euroa. Seudun osuus koko maan väestöstä on 24 prosenttia, työpaikoista 29 prosenttia ja kokonaistuotannosta 33 prosenttia. Helsingin seudun elinkeinorakenne on nykyaikainen ja palvelualat ovat seudun suurimmat työllistäjät, kuten useimmissa muissakin maailman metropoleissa. Neljä viidestä työpaikasta on palvelusektorilla ja niistä yli puolet yksityisellä sektorilla.

EU-metropolialueilla neljä jokaisesta viidestä työpaikasta on palvelusektorilla kun keskimäärin Unionin jäsenmaissa osuus jää 69 prosenttiin.

Työpaikkakehitys 1990-2005

Helsingin seudun, kuten koko Suomenkin, talouskehitys oli 1990-luvulla jyrkästi kaksivaiheinen. Koko kansantalous ajautui Suomen oloissa syvään lamaan aivan vuosikymmenen alussa. Laskukausi kesti Helsingin seudulla kolme vuotta: Vuodesta 1990 vuoteen 1993 tuotannon jalostusarvo supistui yli 13 prosenttia. Vuonna 1994 tuotanto lähti uudestaan kasvuun aluksi hitaasti, mutta kasvuvauhti kiihtyi nopeasti vuodesta 1996 eteenpäin. Jaksolla 1996 - 2000 tuotannon arvonlisäys kasvoi vuosittain keskimäärin kahdeksan prosenttia. Jakso oli myös Euroopan mittakaavassa Helsingin seudulle suosiollinen, sillä niin tuotannon määrällä, työpaikkamäärällä kuin väestönkasvullakin mitaten alue oli kolmanneksi nopeimmin kasvanut metropolialue EU-maissa. 2000-luvun alussa tuotannon kasvu notkahti alaspäin vuosina 2001 ja 2002. Vuonna 2003 alkoi uusi maltillinen kasvu. Vuosina 2004 ja 2005 tuotannon arvo kasvoi taas reippaammin 3,7 ja 5,1 prosentilla.

Työpaikat Helsingin seudulla 1990-2004 ja ennakkotieto 2005

Tuotannon määrän muutosten vaikutukset työmarkkinoihin

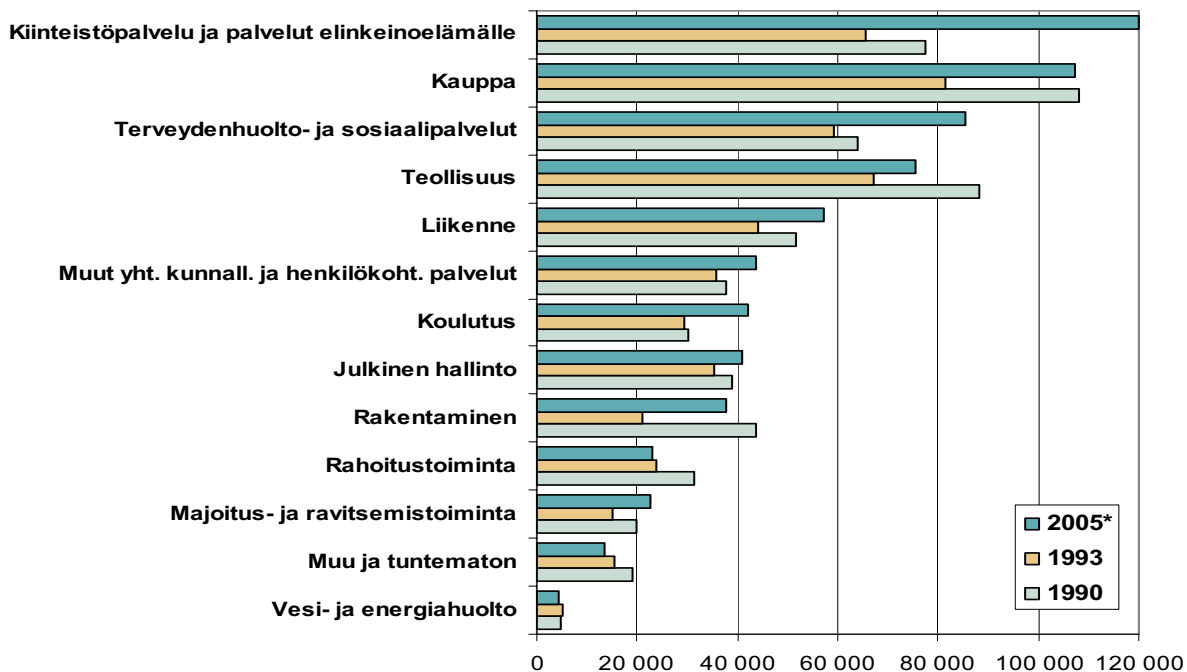
Kolmena lamavuotena Helsingin seudun työpaikoista katosi kaikkiaan 117 000 eli lähes viidennes. Nopean talouskehityksen kaudella 1994-2000 työpaikkamäärä kasvoi keskimäärin neljällä prosentilla vuosittain ja seitsemässä vuodessa talusalueelle syntyi 156 000 uutta työpaikkaa. 2000-luvun alun lievä taantuma ei juurikaan verottanut työpaikkamääriä, sillä jaksolla 2001-2005 työpaikkamäärä kasvoi lähes 20 000:lla. Vuoden 2005 lopulla Helsingin seudulla oli työpaikkoja 674 000, mikä ylittää ennen lamaa vallinneen tason kymmenellä prosentilla. Vuonna 2007 arvioidaan työpaikkamäärän olevan noin 700 000.

Toimialarakenteen muutos

1990-luku on ollut Helsingin ja koko talusalueen toimialarakenteen huomattavan muutoksen aikaa. Vuosikymmenen alun työpaikkakato kosketti erityisen raskaasti jalostustoimialoja: teollisuutta ja rakennustoimintaa. Rakennustoiminnan työpaikoista katosi puolet ja teollisuudessa neljäsosa. Taluskasvu on vain osittain korjannut tätä tilannetta, sillä jalostustoimialojen osuus seudun kokonaistyöpaikkamäärästä on laskenut vuoden 1990 22 prosentista 17 prosenttiin vuonna 2005.

Työpaikat toimialoittain Helsingin seudulla 1990, 1993 ja ennakkotieto 2005

Myös palvelualat menettivät työpaikkoja viime vuosikymmenen alussa. Suhteessa alan työpaikkamäärään menetykset olivat suurimmat kaupassa, majoitus- ja ravitsemistoiminnassa ja rahoitussektorilla, joissa työpaikoista katosi neljännes. Rahoitusalan työpaikat vähenivät vielä nousukaudellakin. Kaupan ala sen sijaan saavutti suurin piirtein saman määrän työpaikkoja, kuin laskukaudella menetettiin. Hotelli- ja ravintolatoiminta on vilkastunut ja tarjoaa nykyisin 15 prosenttia enemmän työpaikkoja kuin viime vuosikymmenen alussa.

Kaikista toimialoista merkittävin muutos on tapahtunut elinkeinoelämän palveluissa, joka sisältää mm. kiinteistöpalvelut sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan. Alalta taantuman aikana lopetetut työpaikat saatiin korvattua nopeasti. Tätä nykyä alan työpaikkamäärä on 55 prosenttia korkeampi kuin vuonna 1990. 120 000 työpaikallaan ala onkin seudun merkittävin toimiala.

Myös julkisia hyvinvointipalveluja tuottavilla aloilla eli koulutus- ja terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluissa työpaikkojen määrät ovat kasvaneet huomattavasti, sillä alojen yhteinen työpaikkamäärä 1990 luvun alusta on noussut reilulla kolmanneksella eli 33 000:lla.

Informaatiosektori talouskasvun veturina

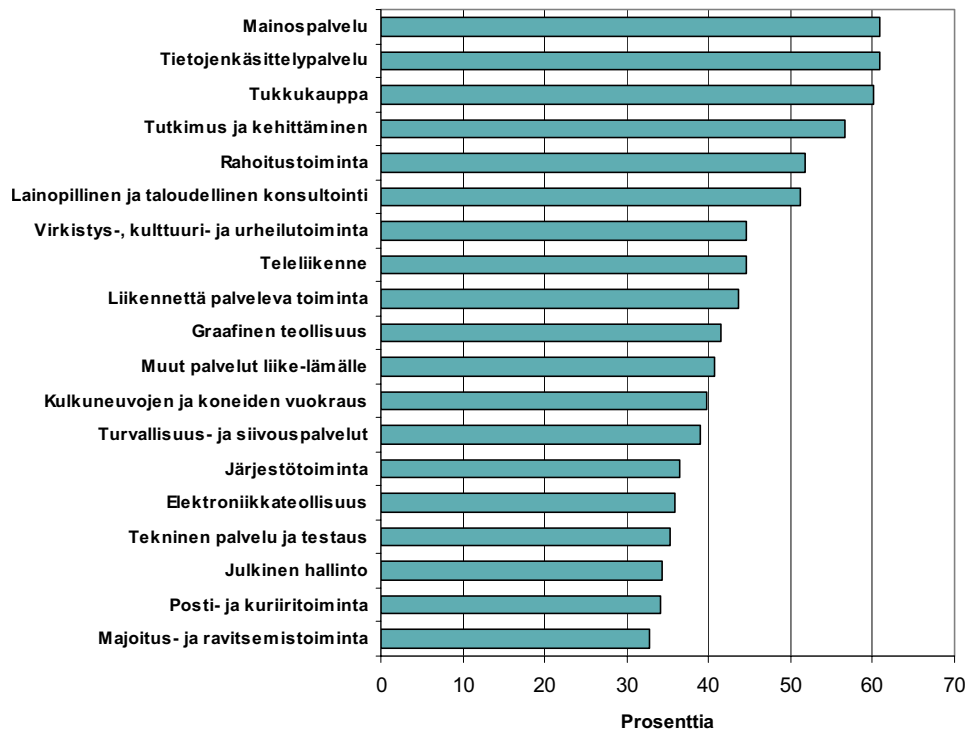
Helsingin seudulla ja erityisesti pääkaupunkiseudulla talouden kasvun taustalla ja sitä eteenpäin vievänä moottorina ovat olleet vahvasti tietoyhteiskuntakehitykseen liittyvien alojen

nopea kasvu. Vuosien 1993-2004 välillä informaatiosektorin¹⁾ yritysten henkilöstömäärä lisääntyi yli 63 prosenttia, kun muiden alojen kasvu oli vain 29 prosenttia. Informaatioalan työpakkamäärä kasvoi yhdessätoista vuodessa lähes 40 000:lla. Tämän on työpakkamäärän kokonaiskasvusta neljäsosa. Ilman vahvaa informaatiosektoria seudun toipuminen lamasta olisikin kestänyt huomattavasti kauemmin.

Elinkeinorakenteen erikoistuminen

Helsingin seudun toimialoittaisessa profiilissa korostuvat pitkälle erikoistuneet palvelualat, erityisesti informaatiosektorin palvelu- ja sisältötuotanto. Mainospalvelujen, tietojenkäsittelypalveluiden, tutkimus- ja kehittämistoiminnan, lainopillisten ja taloudellisten konsultointipalveluiden sekä teleliikenteen kokonaistyöpakkamäärästä 45-61 prosenttia sijaitsee seudulla. Informaatiosektorin tavaratuotantoon kuuluvien graafisen teollisuuden ja elektroniikkateollisuuden työpaikoista 36-41 prosenttia on Helsingin seudulla.

Vahvimmin Helsingin seudulle keskittyneet toimialat 2004 (% koko maan työpaikoista)

1) Informaatiosektori voidaan jakaa kolmeen osioon eli tavaratuotantoalaan, palvelutuotantoalaan ja sisältötuotantoalaan. Tavaratuotantoon luetaan lähinnä radio-, tv- ja tietoliikennevälineiden sekä mittaus- ja prosessinsäätölaitteiden valmistusta. Palvelutuotantoon lukeutuvat tietokoneiden ja tietoliikennevälineiden tukkukauppa, teleliikenne ja tietojenkäsittely. Sisältötuotantoala käsittää graafisen teollisuuden, tutkimus- ja kehittämistoiminnan, markkinatutkimuksen, liikennehoidon konsultoinnin, mainosalan, sihteerij- ja käännöspalvelun, elokuva- ja televisio toiminnan sekä muita kulttuurialoja.

Elinkeinoelämän kehityksen ja tehokkuuden kannalta merkittävien alojen kuten rahoitustoiminnan, teknisen testauksen ja analysoinnin sekä liike-elämälle tukitoimintoja tarjoavien vartiointipalvelu- siivous- yms. alojen työpaikat ovat myös voimakkaasti keskittyneet tänne. Helsingin seutu on myös erittäin vahva virkistys-, kulttuuri- ja urheilutoiminnan keskittymä. Seudulla on myös tärkeä rooli maan logistisena keskuksena. Tähän liittyen tukkukauppa, liikennettä palvelevat toiminnat (mm. matkatoimistoala) ja ravitsemistoiminta ovat vahvasti Suomessa keskittyneet Helsingin seudulle. Tämän lisäksi Helsinki toimii myös maan hallinnollisena keskuksena.

Helsingin työvoiman rakenne ja sen muutokset

Helsingin 20-64-vuotiaasta väestöstä 79 kuului työvoimaan vuonna 2005. Työllisten osuus työkäisistä oli 72 prosenttia ja työttömien 7 prosenttia. Työvoiman ulkopuolella työkäisistä oli reilu neljännes. Työkäisiä helsinkiläisiä oli kaikkiaan 295 800. Työllisten määrä oli 268 600 ja työttömiä oli 27 160. Naisten ja miesten työvoimaosuuksissa ei ollut eroja, mutta naisten osuus työllisistä oli miehiä korkeampi. Vastaavasti miehillä työttömyysaste on korkeampi kuin naisilla. Vuodesta 1991 työllisten määrä on kasvanut 11 prosenttia.

Vuonna 2005 Helsingin työllisistä 26 prosenttia oli iältään alla 30-vuotiaita, neljännes 30–39-vuotiaita, 24 prosenttia 40-49-vuotiaita, 21 prosenttia 50-59-vuotiaita ja alle 5 prosenttia 60 vuotta ja sitä vanhempia. Verrattuna työllisten ikärakenteeseen vuonna 1995 muutosta näkyy erityisesti vanhempien ikäryhmien kasvussa, vuonna 1995 työllisistä oli yli 50-vuotiaita 21 prosenttia ja vuonna 2005 heitä oli 26 prosenttia.

Työttömien ikärakenteessa korostuvat vanhimmat ikäluokat. Vuonna 2005 Helsingin työttömistä kolmannes oli yli 50-vuotias. Pitkäaikaistyöttömistä, eli yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleista, yli 50-vuotiaita on runsaat puolet. Miehillä työttömyys on naisia yleisempää kaikissa muissa ikäryhmissä paitsi yli 55-vuotiailla. Vuosina 2006-2007 työttömyys on alentunut Helsingissä varsin voimakkaasti varsinkin nuorilla. Myös ikääntyvien työttömien määrä on vähentynyt huomattavasti.

Suurimmat toimialat Helsingissä vuonna 2005 olivat yhteiskunnalliset palvelut, liike-elämän palvelut sekä kauppa- ja majoitustoiminta. Vuodesta 1991 vuoteen 2005 työllisten määrät ovat kasvaneet toimialoittain eniten liike-elämän palveluissa, lisäystä kertyi 60 prosenttia, eli 20 000 työllistä. Koulutuksessa, terveydenhuollossa ja sosiaalipalveluissa työllisten määrät ovat kasvaneet runsaat 10 000 henkilöllä. Sen sijaan rahoitustoiminnassa työllisten määrä on pudonnut 28 prosenttia ja teollisuudessa 14 prosenttia vuodesta 1991.

Helsingin seudun työvoimatarve-ennuste

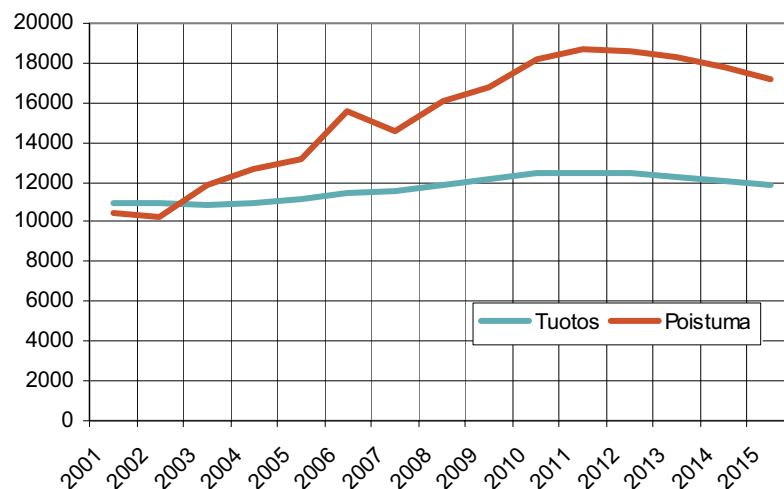
Helsingin seudun työvoiman tarve tulee lähivuosina kasvamaan. Jaksolla 2000-2015 uusien työpaikkojen tarpeeksi on ennakoitu 264 000. Tästä 237 000 on poistuman korvaamista ja 27 000 työpaikkamäärän kasvua. Ennusteen mukaan työpaikkamäärä kasvaisi vuoteen 2010 asti runsaalla 36 000:lla, minkä jälkeen se kääntyisi laskuun lähinnä työvoiman saatavuusongelmien vuoksi. Työssäkäyntitilaston mukaan seudun työpaikkamäärä on kasvanut aikana 2000-2004 vajaalla 11 000:lla, eli toteutunut kasvu kulkee jonkin verran peruslaskelmaennusteen alapuolella.

Otos pohjainen työvoimatutkimus osoittaa seudulle kuitenkin kohtalaisen voimakasta työpaikkamääräkasvua 2005-2006.

Uuden työvoiman kokonaistarpeesta poistuman osuus on hallitseva, noin 90 prosenttia, ja työpaikkamäärän kasvu siis vain 10 prosenttia. Nämä suhteet kuitenkin vaihtelevat selvästi eri ammattialoilla. Varsin runsasta – sekä suhteellista että määrällistä – työpaikkakasvua ennakoidaan erilaisille asiantuntija-aloille ja esimerkiksi hoitotyöhön, kun taas suoranaista työpaikkamäärän laskua näyttäisi tapahtuva etenkin toimistotyössä ja jonkin verran myös teollisen työn ammateissa.

Työvoiman riittävydestä näyttää tulevan keskeinen este työpaikkakasvulle. Oheiseen kuvioon on piirretty vuositasoisen työvoimapoistuman käyrä ja seudun omien nuorisoikäluokkien työvoimatuotosta kuvaava käyrä. Työvoimatuotoksessa nuorille on oletettu 80 prosentin työllisyysaste. Työvoimapoistuman korvaaminen tarkoittaa sitä, että työpaikkamäärä pysyy ennallaan. Työpaikkamäärän kasvuun tarvitaan siis työvoimaa vielä kasvun verran lisää. Kuten kuvioista nähdään, tilanne kärjistyy nopeaa vauhtia. Poistuman nopeasti kasvaessa seudun omat ikäluokat eivät millään yllä pitämään työpaikkamäärää edes ennallaan kasvusta puhumattakaan.

Työvoimapoistuma ja nuorisoikäluokan työvoimatuotos Helsingin seudulla 2001-2015

Helsingin seudun toteutunut työpaikkakasvu on perinteisesti pohjautunut seudun ulkopuoliseen muuttoliikkeeseen ja pidentyneeseen työmatkaliikenteeseen. Tulevaisuudessa seudun ulkopuolista apua tarvitaan jopa aiempaa enemmän. Työpaikkakasvun turvaamiseksi tai edes ennallaan pitämiseksi seutu tarvitsee edelleen voimakasta muuttovoittoa ja etenkin työllisten muuttovoittoa, seudulle positiivista työmatkariippuvuuden tasoa ja omien työvoimavarojen - nykyiset työttömät ja työvoiman ulkopuolella olevat työkäiset - tehokkaampaa käyttöä.

Helsingin asumisen erikoispiirteet

Asuntokannalla ja sen luomilla asumisen edellytyksillä on oma vaikutuksensa kaupungin demograafiseen tilanteeseen. Helsingin asuntokannan rakenteessa on tiettyjä erityispiirteitä, jotka ovat osaltaan vähitellen vaikuttaneet Helsingin väestörakenteeseen.

Helsingin asuntokanta on hyvin kerrostalo- ja pientaloasuntovaltaista. Helsingin 318 000 asunnon asuntokannasta oli vuonna 2006 yksiöitä 24 prosenttia ja kaksioita 36 prosenttia, kun perheasuntojen (4 h+k ja suuremmat) osuus oli 18 prosenttia. Helsingin asuntokanta pienine asuntoineen tarjoaakin esimerkiksi seudulle muuttaville nuorille Helsingin lähiseutua suuremmat mahdollisuudet asunnon hankintaan. Toisaalta perheasuntojen vähyys Helsingissä on johtanut perheellisten hakeutumiseen muualla Helsingin seudulle, sillä muualla Helsingin seudulla oli perheasuntoja 35 prosenttia ja yksiöitä vain 11 prosenttia.

Helsingin asuntokanta on myös kerrostalovaltaista - Helsingissä asukkaiden haluamia pientaloasuntoja oli vuonna 2006 vain 13 prosenttia. Muualla Helsingin seudulla niitä on selvästi runsaammin tarjolla - koko muun Helsingin seudun 311 000 asunnon kannasta pientaloasuntojen osuus oli puolet. Helsingin traditio rakentaa kerrostaloasuntoja ei ole myöskään kahden viimeisen vuosikymmenen aikana muuttunut, sillä Helsingin vuosina 1990-2006 valmistuneista asunnoista oli pientaloasuntoja 17 prosenttia; vastaavasti muualla Helsingin seudulla osuus oli 53 prosenttia.

Asuntokuntien rakenne onkin Helsingissä painottunut pieniin asuntokuntiin ja kehitys on jatkunut myös 1990- ja 2000-luvuilla. Vielä vuonna 1990 oli yhden hengen asuntokuntien osuus kaikista asuntokunnista 44 prosenttia, mutta vuonna 2006 se oli jo 50 prosenttia. Samalla on kolmen ja neljän hengen talouksien osuus puolestaan vähentynyt; vuonna 2006 oli neljähenkisiä ja suurempia talouksia 10 prosenttia. Suurempien ja talotyypiltään monipuolisempien asuntojen tarjonta Helsingin lähialueilla on johtanutkin perheiden hakeutumiseen pois Helsingistä ja niinpä muualla Helsingin seudulla oli puolestaan yli 3 henkisten talouksien osuus 19 prosenttia ja yksinäisten osuus vain 34 prosenttia.

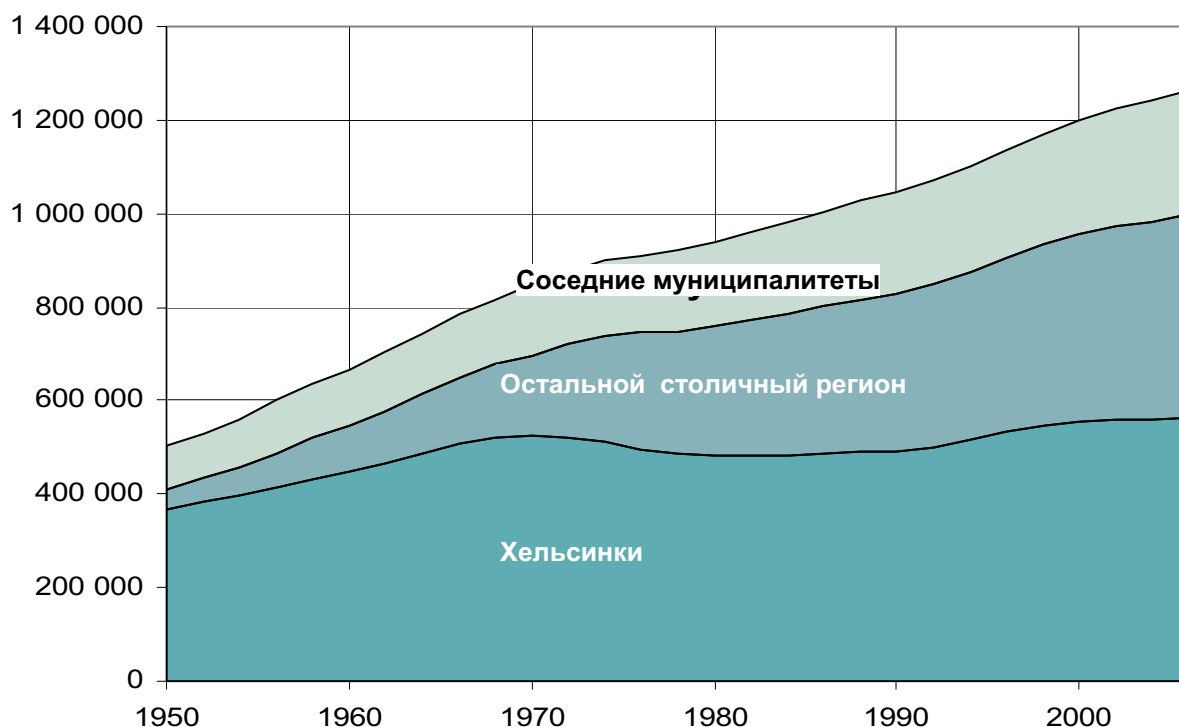
Asuntokannan rakenteen lisäksi on Helsingin väestörakenteen erilaistumiseen vaikuttanut asuntomarkkinoiden muu kehitys. Erityisesti Helsingin asuntojen hintojen korkea taso ja lähialueita nopeampi nousu on heikentänyt asukkaiden asunnon hankintamahdollisuuksia Helsingistä. Helsingissä oli vuonna 2006 asuntojen keskihinta 3 080 euroa/m², kun Helsingin naapurikunnista Vantaalla oli neliökeskihinta tuhat euroa ja Espoossa 500 euroa halvempi. Muissa Helsingin seudun lähikunnissa keskihinta oli 1 800 euroa neliöltä eli lähes 1 300 euroa Helsingin hintaa matalampi. Lisäksi ero Helsingin ja naapurikuntien välillä on vain kasvanut – esimerkiksi Vantaan keskihintatason ero Helsinkiin vuonna 1990 oli 30 prosenttia mutta vuonna 2000 se oli jo 50 prosenttia.

ДЕМОГРАФИЧЕСКАЯ СИТУАЦИЯ В ХЕЛЬСИНКИ – ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Динамика населения Хельсинки и региона Хельсинки за последние годы

Прирост населения Хельсинки носил быстрый и весьма равномерный характер до 1970-х годов, достигнув максимума в 525 тысяч жителей в 1969 году. Затем численность населения сократилась и в 1980-х годах достигла минимума в 482 тысячи человек. Наряду с общим сокращением размера семьи этому послужило и быстрое расширение региона и перенос роста в окрестности вследствие интенсивного строительства в соседних муниципалитетах. В начале 1970-х годов темпы прироста населения соседних с Хельсинки городов Эспоо и Вантаа превышали даже 10% в год.

Население Хельсинки и региона Хельсинки в 1950-2000 годы (на 1 января)

В Хельсинки численность населения вновь начала расти в начале 1990-х годов. В настоящее время в городе по сравнению с 1990 годом проживает почти на 74 тысячи человек больше. Пик роста пришелся на 1995 год, когда население Хельсинки возросло более чем на 9 тысяч человек. В начале нового тысячелетия рост замедлился, и в 2002-

2004 годах население Хельсинки несколько сократилось. В последние годы рост вновь ускорился, особенно за счет увеличения иммиграции.

В остальных частях региона Хельсинки прирост населения также продолжался в 2000-х годах лишь с небольшим замедлением, так как из Хельсинки в соседние города переехало больше людей, чем раньше, в связи с чем, в частности, рост числа жителей в окрестностях столицы ускорился по сравнению с уровнем 1990-х годов.

Население региона Хельсинки на 31 декабря 2006 года и прирост населения в 1990-2006 годы

Регионы	Численность населения, чел. (31.12.2006)	Прирост населения, 1990-2006 гг.		
		всего, человек	в среднем в год человек	%
Хельсинки	564 521	73 892	4 618	0,9
Остальной столичный регион	433 199	103 189	6 449	2,0
Т.н. кольцевая зона	291 061	60 458	3 779	1,6
Итого регион Хельсинки	1 288 781	237 539	14 846	1,4
Вся страна	5 276 955	302 572	18 911	0,4

Представителям самой многочисленной группы в Хельсинки сейчас около тридцати лет. Значительного изменения в возрастной структуре в ближайшем будущем не прогнозируется. В остальной Финляндии одной из основных возрастных групп являются лица 1945-1952 годов рождения (55-62-летнего возраста), однако их доля в населении Хельсинки явно меньше. Значительная часть лиц данной возрастной категории переезжает в соседние муниципалитеты, в то время как основу переезжающих в Хельсинки составляют молодые лица. Ожидается, что структура миграционных потоков в Хельсинки не изменится, поэтому и в будущем доля более молодых лиц в населении Хельсинки будет явно больше, чем в соседних муниципалитетах и остальной Финляндии.

В 2006 году средний возраст жителей Хельсинки составил 40 лет, всего региона – 38,4 года, всей Финляндии – 40,7 лет. Доля мужского населения выросла за 15 лет с 45,2% до 46,6%, в том числе благодаря сокращению смертности. Удельный вес лиц трудоспособного возраста (15-64 года) в общей численности населения составляет 71,8% (в 1990 году – 70,6%). Однако прогнозируется сокращение доли трудоспособного возраста в связи с быстрым ростом числа лиц пенсионного возраста в 2010-х годах.

Максимальная численность детей – дошкольников в возрасте от 0 до 6 лет зарегистрирована в 1997 году, в настоящее время их численность на 15% меньше, и дальнейшее сокращение остановилось. В 2004 году количество учеников основной школы в возрасте 7-15 лет начало сокращаться.

Рост числа лиц старше 65 лет ускоряется по мере достижения представителями послевоенного поколения пенсионного возраста. Быстрый рост численности пожилого населения начнется только после 2010 года, рост числа лиц старше 75 лет ускорится в

2020-х годах. Доля пенсионеров в населении Хельсинки сократилась с 20% (в 1990 году) до 18,6%. В настоящее время доля пенсионеров в населении региона Хельсинки составляет 16,4%, всей страны – 22,2%.

Население по возрастным группам на 31 декабря

	1990		2006		Прирост (2006 к 1990)	
	человек	%	человек	%	человек	%
Все население	492 400	100	564 521	100	72 121	14,6
0-6-летние	36 920	7,5	36 854	6,5	-66	-0,2
7-15-летние	41 652	8,5	47 839	8,5	6 187	14,9
16-54-летние	294 632	59,8	327 157	58,0	32 525	11,0
55-64-летние	48 522	9,9	72 693	12,9	24 171	49,8
65-74-летние	38 120	7,7	42 048	7,4	3 928	10,3
старше 75 лет	32 554	6,6	37 930	6,7	5 376	16,5

Финляндия является двуязычным государством: в Хельсинки проживает до 35 тысяч шведоязычных – около 6,5% населения. В 2000-х годах количество и доля шведоязычных несколько сократилась.

Число иностранных граждан выросло с менее чем 6 тысяч в начале 1990-х годов до нынешних 33,2 тыс. человек. Число лиц, не являющихся финно- или шведоязычными, выросло, соответственно, с 6,6 тыс. до 46,5 тыс. и составило 8,2% общей численности населения. Рост числа носителей иностранных языков ускорился и в 2006 году составил 4 тыс. человек.

Среди иностранцев наиболее многочисленными в Хельсинки являются граждане России, Эстонии, Сомали и Швеции, доля которых в целом составляет 43% от проживающих в городе иностранцев.

Миграция в регионе Хельсинки

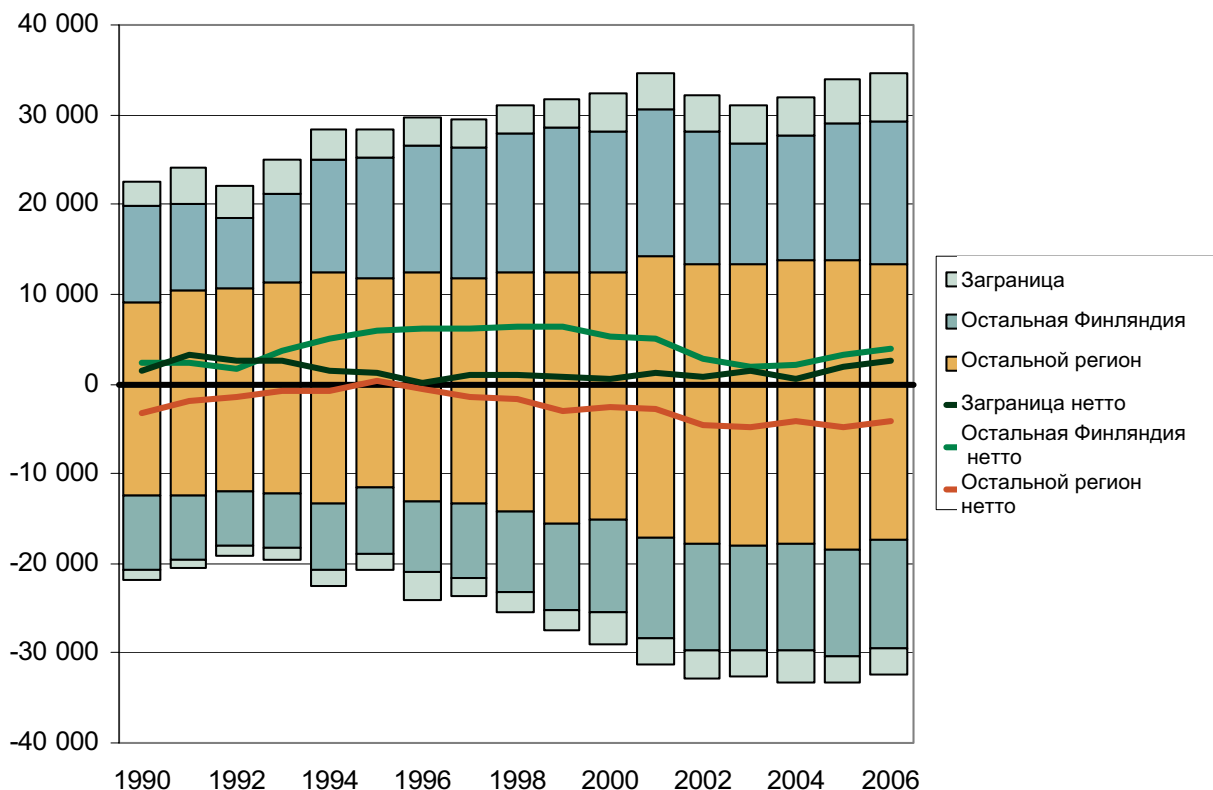
Демографические изменения обычно происходят медленно и определяют долгосрочную динамику населения и миграции. Количество и структура переезжающих в регион Хельсинки и из него зависят, прежде всего, от региональных рынков труда и возможностей выбора получения образования в регионе. Миграционное движение является основным механизмом, с помощью которого рабочая сила адаптируется к региональным различиям в спросе. Прежде всего, на рынке труда, а также на рынке жилья часто в краткосрочной перспективе происходят быстрые изменения, что вызывает большие годовые колебания миграционных потоков.

Для миграции региона Хельсинки характерно, что трудовая миграция из других частей страны в основном направлена в Хельсинки, в то время как в соседние города

переезжают менее активно. После спада 1990-х годов с ускорением экономического роста миграция в соседние с Хельсинки города вновь возросла, и миграционная убыль населения Хельсинки в пользу других городов региона оказалась на среднем уровне. В целом эта убыль в Хельсинки с 2002 года была вызвана внутренней миграцией, однако растущее число иммигрантов из других стран привело к росту населения города.

Внутренняя и внешняя миграция в Хельсинки в 1990-2006 годы

С начала 2000-х годов в Хельсинки миграционный прирост составлял в среднем 1 300 человек в год, в 2006 году достиг 2 500 человек за год. Миграционная убыль Хельсинки за счет внутренней миграции составила в среднем 450 человек в год. Миграция из Хельсинки была направлена, прежде всего, в соседние города, куда переезжало в среднем 4 000 человек в год. В то же время, миграционный прирост за счет более отдаленных регионов Финляндии составил в среднем 3 500 человек.

Рождаемость и смертность в 2000-х годах сохранились на стабильном уровне: ежегодно регистрировалось 6 150 рождений и около 5 050 смертей. Преобладание рождаемости обеспечивает прирост населения 1 100 человек в год.

Миграционный прирост всего региона Хельсинки за счет остальной Финляндии в 2000-х годах составил в среднем 2,8 тыс. человек в год, за счет прибывших из-за границы 2,2 тысячи, что обеспечивало прирост населения по 0,4% в год. С учетом естественного прироста населения более 0,5% общий прирост населения региона Хельсинки составил в 2000-х годах почти один процент.

В будущем прогнозируется сокращение естественного прироста населения как в Хельсинки, так и в остальных частях региона по мере старения населения. Наблюдается рост иммиграции, при этом для столичного региона составлен прогноз динамики иностранного населения.

Рождаемость и смертность

Дифференциация населения региона Хельсинки характеризуется переездом семей с детьми из Хельсинки в пригороды. Это отражается и на рождаемости. В городе Хельсинки в 1990 году родилось 6 382 ребенка, в 2006 году 6 156 детей, или 12,9 и 10,9 на тысячу жителей. В регионе Хельсинки в 2006 году родилось 16,2 тыс. детей, коэффициент рождаемости составил 12,7. Самый высокий уровень рождаемости наблюдается в окраинных муниципалитетах – в среднем 13,1. Рождаемость в целом по Финляндии составила в 2006 году 11,2 ребенка на тысячу жителей.

Средний возраст женщин, родивших первого ребенка, за последние 10 лет составлял в Хельсинки около 29 лет, в 1990 году 27,3 года. Самую многочисленную возрастную группу родивших в 1990 году представляли женщины в возрасте от 25 до 29 лет, в 2006 году – женщины в возрасте от 30 до 34 лет.

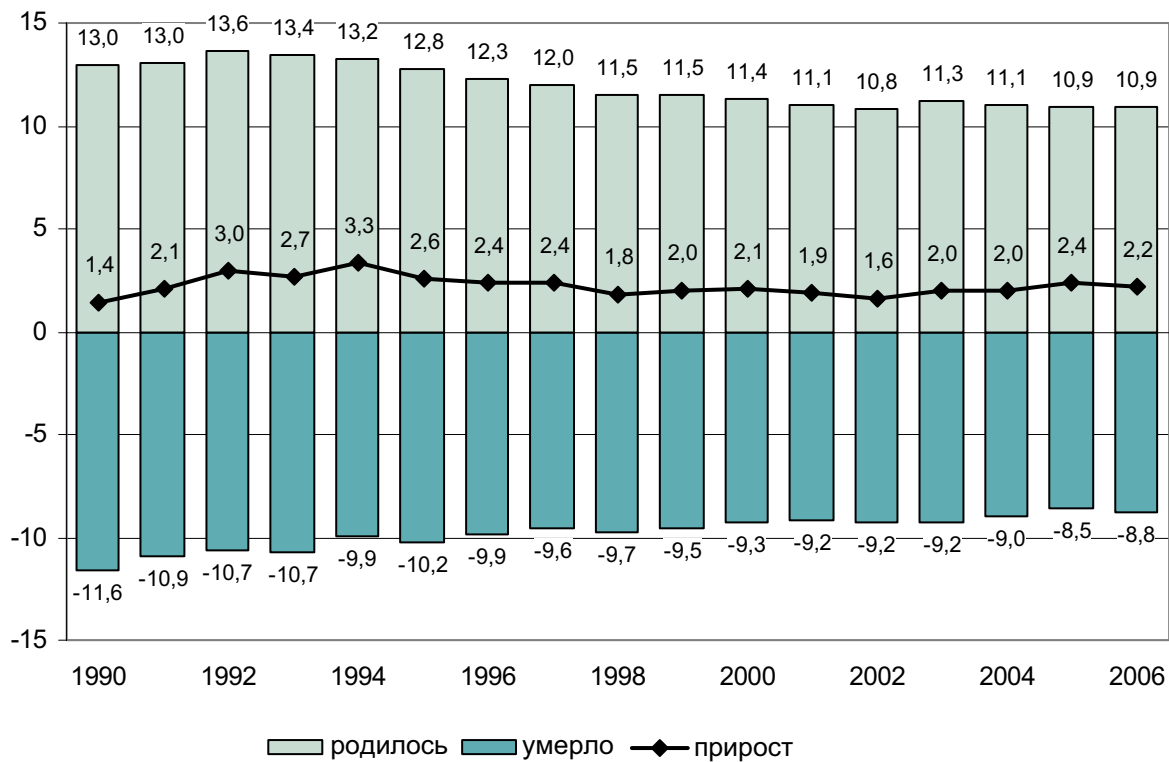
В Хельсинки на тысячу женщин в возрасте от 15 до 49 лет в 1990 году родилось 45 детей, в 2006 году – 40,9. Фертильность по региону Хельсинки за это время, однако, не снизилась, при этом с переездом семей дальше от центра рождаемость в других частях региона даже выросла. Рождаемость по-прежнему составляет 50 детей на 1000 женщин фертильного возраста, что соответствует на данный момент среднему уровню по Финляндии.

В Хельсинки около 60 процентов детей рождается в браке. Доля родившихся вне брака возросла, в 1990 году в браке рождалось 70% детей. Доля рожениц в возрасте до 20 лет составила в 2006 году 1,9%, в 1990 году – 2,5%.

Динамика смертности населения в Хельсинки в последние годы имела тенденцию к сокращению. В 1990 году число умерших составило 5 699 человек, или 11,6 человека на тысячу жителей. В 2006 году умерло 4 942 человека, коэффициент смертности составил 8,8. Число умерших в возрасте до одного года сократилось с 33 в 1990 году до 18 в 2006 году, и в расчете на тысячу новорожденных составило, соответственно, 5,2 и 2,9 младенца.

Рождаемость превышает смертность на 25%, при этом ожидается, что данная тенденция сохранится до 2020-х годов.

Естественное движение населения в 1990-2006 годы (на 1000 жителей)

Браки и разводы

В Хельсинки в 2005 году было заключено 3 992 брака. Свыше половины браков было заключено представителями возрастной группы от 25 до 34 лет. В 1990 году было заключено 3 483 брака. В расчете на тысячу жителей число браков было одинаковым за оба года – 7,1. Количество разводов составило, соответственно, 1 697 и 1 725 случаев и 3,0 и 3,5 в расчете на тысячу человек. Количество разводов с учетом численности населения в Хельсинки несколько превышает средний показатель по стране, однако разница с 1990 года сократилась.

Семьи и домохозяйства

Как центральный город региона Хельсинки имеет самую старую жилую застройку, в которой велика доля малонаселенных квартир. В половине квартир Хельсинки живут по одному человеку, при этом такие лица составляют четверть населения. В остальном

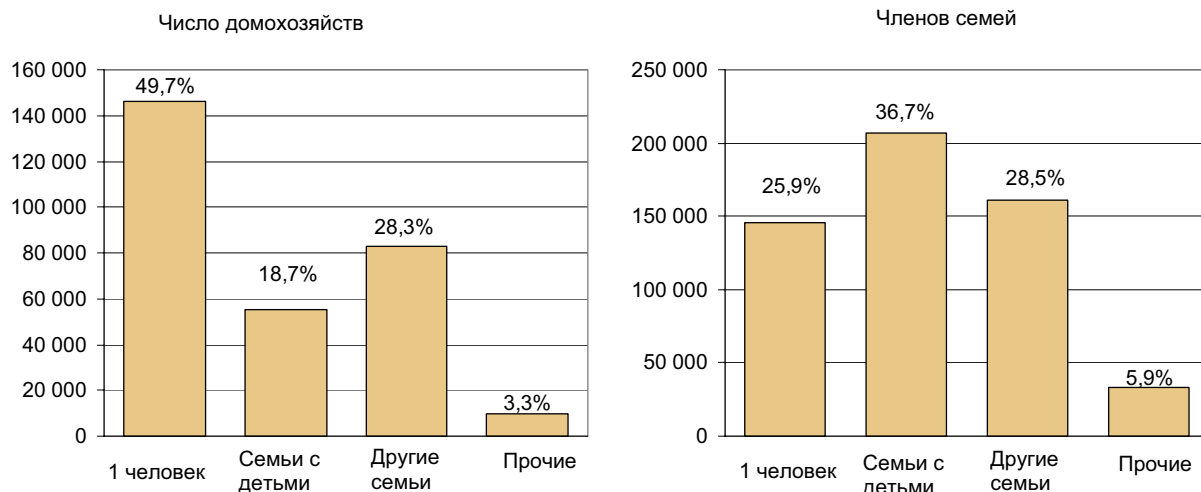
регионе треть домохозяйств состоят из одного человека. Живущие по одному или вдвоем составляют в целом 80% домохозяйств, когда как в 1990 году их доля составляла 74%.

Из общей численности населения 37% – это семьи с детьми. Семьи как минимум с одним ребенком не старше 18 лет составляют 19% всех домохозяйств. Среди семей с детьми семьи, имеющие одного ребенка, составляют в Хельсинки половину, в целом по региону – 45%, с тремя детьми и более – 13% от семей с детьми.

Среди семей с детьми 29,5% имеют одного родителя, что заметно выше, чем по остальному региону или по всей стране в целом, где семьи с одним родителем составляют 20%. Почти 27% детей до 18 лет живет в Хельсинки в семьях с одним родителем, по остальному региону этот показатель составляет в среднем 17%.

Семьи только с одними взрослыми составляют 28% всех домохозяйств.

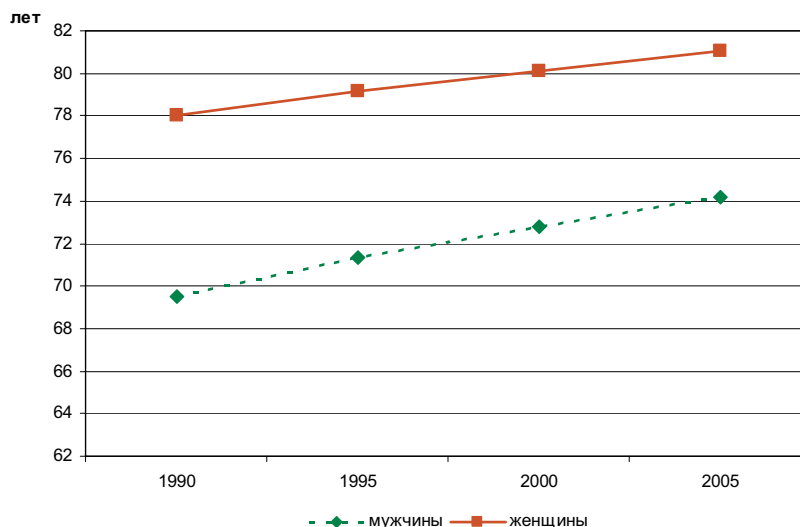
Распределение домохозяйств в Хельсинки по типам (на 31.12.2006 года)

Ожидаемая продолжительность жизни

Динамику условий жизни населения отражает средняя предстоящая продолжительность жизни, или т.н. ожидаемая продолжительность жизни. В 1990-е годы средняя продолжительность жизни мужчин в Хельсинки увеличилась на три с небольшим года. В 2005 году ожидаемая средняя продолжительность жизни мужчин составляла 74,2 года, женщин 81,1 года. Разница в продолжительности жизни мужчин и женщин с начала 1990-х годов несколько сократилась – если тогда разница составляла 8,5 года, то в 2005 году уже 6,9 года. Ожидаемая продолжительность жизни жителей Хельсинки, однако, ниже чем в остальном столичном регионе и Финляндии.

Ожидаемая продолжительность жизни на момент рождения

Сравнение Хельсинки с ближайшими крупными городами и средним значением по ЕС показывает значительное отставание от высокого уровня средней продолжительности жизни, достигнутого Стокгольмом. Ожидаемая продолжительность жизни хельсинкских женщин росла в соответствии со средним показателем в ЕС, но по-прежнему отстает от уровня Стокгольма на 1,3 года. Ожидаемая продолжительность жизни мужчин отстает от аналогичного стокгольмского показателя на 3,3 года, однако близка к среднему по ЕС.

Увеличение ожидаемой продолжительности жизни, которое было относительно большим особенно среди мужского населения Хельсинки, говорит об изменении образа жизни и улучшении медицинского обслуживания. Согласно последнему исследованию динамики ожидаемой продолжительности жизни мужчин и женщин в возрасте 20 лет и старше важнейшей причиной увеличения данного показателя было быстрое сокращение смертей по причине ишемической болезни сердца у представителей обоих полов. Смертность от алкоголя сохранилась в Хельсинки на прежнем уровне, в то время как в остальной Финляндии резко возросла.

Ожидаемая продолжительность жизни значительно варьирует в зависимости от уровня образования. Показатель у лиц с базовым образованием заметно ниже, чем у лиц с высшим образованием. Разница между ожидаемыми продолжительностями жизни лиц с высшим образованием и лиц с базовым образованием составила в Хельсинки в 2001-2005 годах для мужчин 7,8 года, для женщин – 4,2 года. Эта разница возросла по сравнению с периодом 1991-1995 годов: для мужчин она составляла 7,3 года, для женщин – 3,7 года.

Несмотря на то, что сокращение различий в состоянии здоровья является целью политики Хельсинки в области здравоохранения, различия в ожидаемой продолжительности жизни от уровня образования и районов проживания являются большими. Притом, что уровень доходов и уровень образования в Хельсинки выше, чем в остальной Финляндии, ожидаемая продолжительность жизни хельсинкских женщин и мужчин меньше, чем в остальной Финляндии.

Динамика рынка труда в регионе Хельсинки в 1990-2006 годы

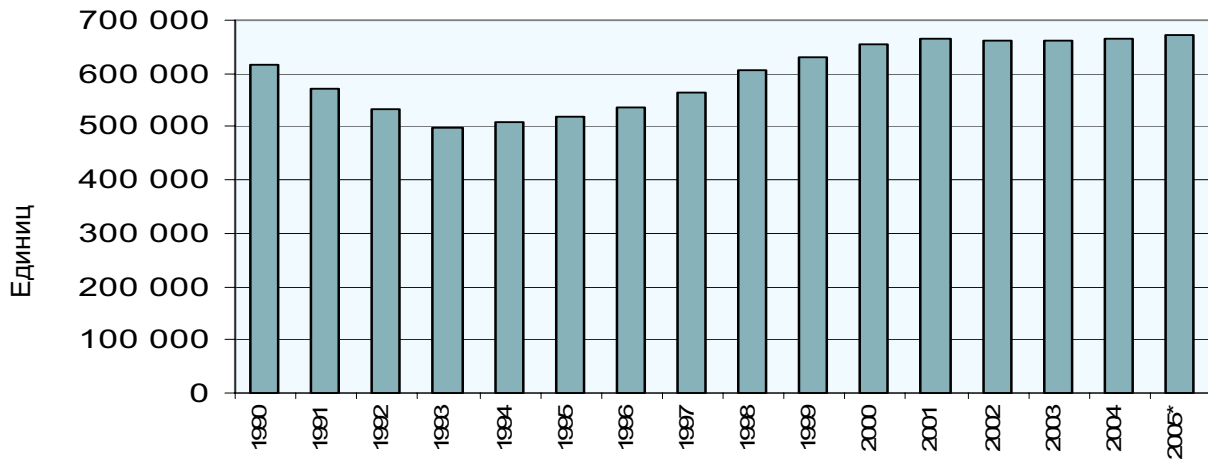
Регион Хельсинки – единственный в Финляндии мегаполис, являющийся крупнейшим в стране сосредоточием населения и рабочих мест. В регионе проживает 1,3 миллиона человек, насчитывается около 700,0 тыс. рабочих мест, валовой внутренний продукт превышает 50 млрд. евро. На долю региона приходится 24% населения страны, 29% рабочих мест и 33% всего производства. Регион Хельсинки имеет современную структуру экономики, сектор услуг обеспечивает наибольшую занятость, аналогично большинству других мегаполисов мира. Четыре из пяти рабочих мест относятся к сектору услуг, из них свыше половины – к частному сектору.

В крупнейших мегаполисах ЕС четыре из пяти рабочих мест относятся к сектору услуг, в то время как в среднем по странам-членам ЕС такая доля составляет 69%.

Рабочие места в 1990-2005 годы

Экономическое развитие региона Хельсинки, как и всей Финляндии, в 1990-х годах характеризуется наличием двух ярко выраженных этапов. В первые годы десятилетия во всей экономике Финляндии наблюдался глубокий экономический спад. Период спада в регионе Хельсинки длился три года: с 1990 по 1993 год. Добавленная стоимость производства сократилась более чем на 13%. В 1994 году производство вновь начало расти, сначала медленно, но с 1996 года темпы роста быстро ускорились. В 1996-2000 годах добавленная стоимость производства возрастала в среднем на 8% в год. Этот период был благоприятным для региона Хельсинки и в масштабе Европы, так как по объему производства, числу рабочих мест и по приросту населения регион оказался на третьем месте среди мегаполисов стран ЕС. В начале 2000-х годов (в 2001-2002 годах) вновь произошло сокращение производства. В 2003 году начался умеренный рост. В 2004 и 2005 годах стоимость производства снова возросла на 3,7% и 5,1% соответственно.

Рабочие места в регионе Хельсинки в 1990-2004 годы и предварительные данные за 2005 год

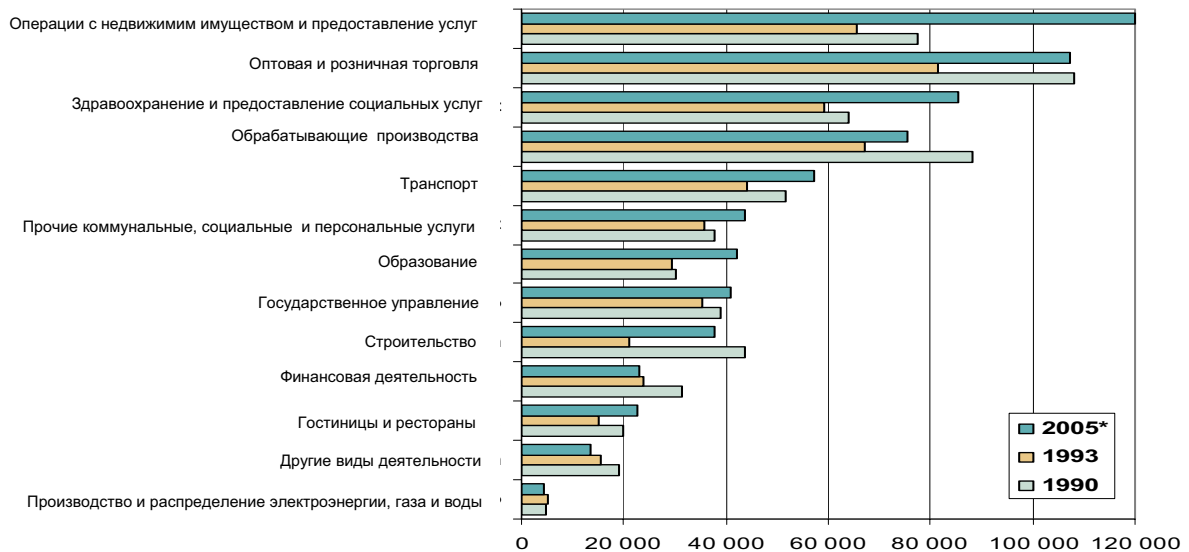
Влияние изменений объемов производства на рынок труда

За три года экономического спада в регионе Хельсинки было потеряно 117 тыс. рабочих мест, или почти одна пятая часть всех рабочих мест. В период быстрого экономического роста в 1994-2000 годах их количество росло в среднем на 4% в год, за семь лет в регионе появилось 156 тыс. новых рабочих мест. Небольшой спад в начале 2000-х годов почти не привел к сокращению рабочих мест, так как за период с 2001 по 2005 год число рабочих мест выросло почти на 20 тысяч. В конце 2005 года общее число рабочих мест в регионе составило 674 тысячи, что на 10% выше уровня до спада производства начала 90-х. В 2007 году число рабочих мест по оценкам составит около 700 тысяч единиц.

Изменение отраслевой структуры

1990-е годы были периодом значительных изменений отраслевой структуры Хельсинки и всей экономической зоны. В начале десятилетия сокращение рабочих мест особенно коснулось производственной сферы: промышленности и строительства. Строительная отрасль потеряла почти половину, а промышленность четверть рабочих мест. Экономический рост лишь частично изменил эту ситуацию, так как доля рабочих мест в перерабатывающих отраслях в общем количестве рабочих мест региона сократилась с 22% в 1990 году до 17% в 2005 году.

Рабочие места по отраслям в регионе Хельсинки в 1990 и 1993 годах и предварительные данные за 2005 год

В секторе услуг в начале последнего десятилетия количество рабочих мест также сократилось. По отношению к общему числу рабочих мест наибольшие потери были в торговле, гостиничном и ресторанном бизнесе и финансовом секторе – эти отрасли потеряли четверть рабочих мест. Рабочие места в финансовом секторе сокращались еще в период роста. Вместе с тем, в сфере торговли появилось примерно столько же рабочих мест, сколько было потеряно в период экономического спада. Оживилась гостиничная и ресторанная деятельность, предлагающая сейчас на 15% рабочих мест больше, чем в начале прошлого десятилетия.

Из всех секторов экономики наиболее значительное изменение произошло в секторе корпоративных услуг, включая операции с недвижимостью и научные исследования и разработки. Утраченные в период экономического спада рабочие места в этом секторе были быстро восстановлены и в настоящее время количество рабочих мест на 55% больше, чем в 1990 году. Насчитывая 120 тысяч рабочих мест, данная отрасль является крупнейшей в регионе.

Значительно возросло количество рабочих мест и в секторе общественных, т.е. образовательных, медицинских и социальных услуг; общее число рабочих мест с начала 1990-х годов возросло более чем на треть, или на 33 тысячи единиц.

Информационный сектор как локомотив экономического роста

В регионе Хельсинки, особенно в столичном регионе, общий экономический рост обеспечивается, прежде всего, за счет быстрого роста секторов, связанных с развитием информационного общества и выступающих локомотивом развития экономики. В период с 1993 по 2004 год численность персонала компаний информационного сектора региона Хельсинки выросла более чем на 63%, в то время как рост в других отраслях составил 29% (Информационный сектор можно разделить на три части – производство товаров, производство услуг и производство контента. К производству товаров относится, главным образом, выпуск радио-, ТВ- и телекоммуникационной техники, а также контрольно-измерительного оборудования. В производство услуг входит оптовая торговля компьютерами и компьютерным оборудованием, телекоммуникация и обработка данных. Производство контента включает полиграфическую промышленность, научные исследования и разработки, исследования рынка, управленческое консультирование, рекламу, секретарские и переводческие услуги, кино, телевидение и другие сферы культуры).

За одиннадцать лет число рабочих мест в информационной отрасли выросло почти на 40 тысяч, что составляет четверть общего роста числа рабочих мест. Без сильного информационного сектора восстановление экономики региона после экономического спада потребовало бы значительно большего времени.

Специализация в рамках отраслевой структуры

В отраслевом профиле региона Хельсинки выделяются узко специализированные отрасли услуг, прежде всего, производство услуг и контента в информационном секторе. На долю рекламных услуг, услуг по обработке информации, научных исследований и разработок, юридических и экономических консультационных услуг и телекоммуникаций приходится от 45% до 61% общего количества рабочих мест в стране. Из рабочих мест в полиграфической промышленности и электронной промышленности, относящихся к производству товаров информационного сектора, от 36% до 41% находятся в регионе Хельсинки.

Отрасли с наибольшей концентрацией в регионе Хельсинки в 2004 году
(в % от общего числа рабочих мест в стране)

С точки зрения развития и эффективности экономики рабочие места в таких важных отраслях, как финансы, научно-технические исследования, в сфере охранных, клининговых и других вспомогательных корпоративных услуг также имеют здесь большую концентрацию. Регион Хельсинки является и местом значительного сосредоточения рекреационной, культурной и спортивной деятельности. Регион играет также важную роль логистического центра страны. Оптовая торговля, связанная с оказанием услуг (в частности, туристическая отрасль) и сфера питания в большой степени сосредоточены в регионе Хельсинки. Кроме того, Хельсинки является административным центром страны.

Структура рабочей силы Хельсинки и ее изменения

В 2005 году 79% трудовых ресурсов Хельсинки составляло население в возрасте от 20 до 64 лет. Среди лиц трудоспособного возраста доля занятых составила 72%, безработных – 7%. Лица трудоспособного возраста, не входящие в трудовые ресурсы, составили более четверти. Общее число жителей Хельсинки трудоспособного возраста составило 295,8 тыс. человек, численность занятых – 268 тыс. человек, безработных – 27,2 тысячи. Различий в долях женщин и мужчин в трудовых ресурсах не было, однако доля женщин среди занятых была выше, чем доля мужчин. Соответственно, уровень

11%. 1991
 2005 26% 30
 - 30-39 , 24% - 40-49 , 21% - 50-59 5% -
 60 . 1995 50
 ; , 1995
 21%, 2005 26%.

. 2005 50

50 , . . . , 55 . 2006-2007

2005 :
 - 2005 ,
 1991 - 60%, 20 . . . 10 , 1991
 28%, -

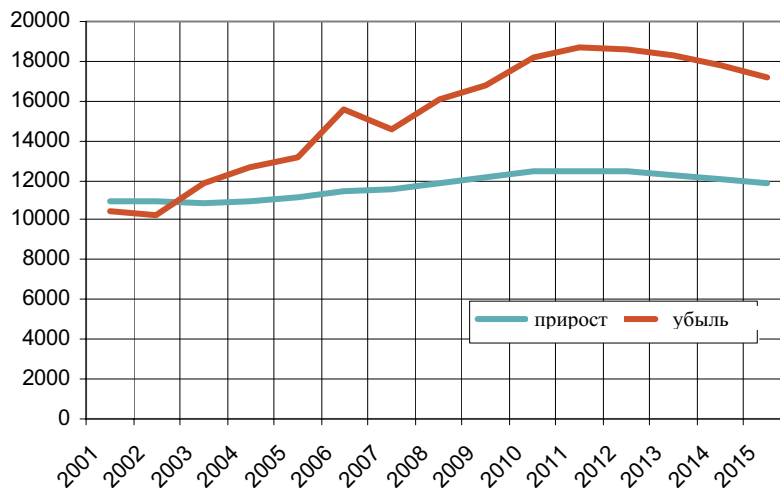
14%.

2000 2015 264
 237 , 27
 2010 36
 2000-2004

11 , . . .
 2005-2006 .
 90%, , ,
 10%.

силы предполагает для молодежи 80-процентную занятость. Замещение убыли рабочей силы означает, что число рабочих мест не изменится. Таким образом, для увеличения числа рабочих мест необходима дополнительная рабочая сила. Как видно из графика, ситуация обостряется быстрыми темпами. При существенном увеличении убыли возрастные группы региона сами не обеспечат воспроизводство рабочей силы, не говоря уже о росте числа рабочих мест.

Убыль рабочей силы и прирост за счет молодых возрастных групп в регионе Хельсинки в 2001-2015 годы

Рост количества рабочих мест в регионе Хельсинки всегда обеспечивался за счет миграции рабочей силы из-за пределов региона и преодоления больших расстояний от дома до работы. В будущем потребность в миграции рабочей силы только возрастет. Для обеспечения роста числа рабочих мест или хотя бы для сохранения существующего уровня региону по-прежнему требуется миграционный прирост и, прежде всего, прирост трудовой миграции, эффективная система общественного транспорта и эффективное использование собственных трудовых ресурсов (существующих безработных и лиц трудоспособного возраста, не входящих в трудовые ресурсы).

Особенности проживания в Хельсинки

Жилищный фонд и созданные им предпосылки для проживания дополнительно влияют на демографическую ситуацию в городе. В структуре жилищного фонда Хельсинки

имеются определенные особенности, которые, в свою очередь, вызывают постепенные изменения в структуре населения Хельсинки.

В жилищном фонде Хельсинки в многоэтажных и малоэтажных домах преобладают небольшие квартиры. Из 318 тысяч квартир в Хельсинки в 2006 году однокомнатные квартиры составляли 24%, двухкомнатные – 36%, в то время как на долю больших квартир (4 комнаты+кухня и более) приходилось 18%. Жилищный фонд Хельсинки, состоящий из большого количества одно- и двухкомнатных квартир, дает, например, переезжающей в регион молодежи больше возможностей подобрать жилье по сравнению с пригородами Хельсинки. С другой стороны, малое число больших квартир в Хельсинки привело к переезду населения в другие части региона Хельсинки, так как доля многокомнатных квартир в остальном регионе составляла 35%, а однокомнатных лишь 11%.

В жилищном фонде Хельсинки преобладают многоэтажные дома. Пользующихся в Хельсинки спросом малоэтажных домов в 2006 году было всего 13%. В других частях региона Хельсинки их предлагается намного больше – доля малоэтажных домов составляла половину жилищного фонда региона Хельсинки, насчитывающего 311 тысяч квартир. Традиция строительства многоэтажных домов в Хельсинки за последние два десятилетия не изменилась, так из построенных в 1990-2006 годах квартир 17% приходилось на малоэтажные дома, в то время как по остальному региону этот показатель составил 53%.

В структуре домохозяйств Хельсинки преобладают малочисленные семьи, причем их доля увеличивается. В 1990 году доля домохозяйств из одного человека составляла 44% от общего числа домохозяйств, в 2006 году – уже 50%. Одновременно сократилась доля домохозяйств из трех и четырех человек: в 2006 году домохозяйств из четырех и более человек было 10%. Наличие многокомнатных квартир и более разнообразных квартир по планировке в пригородах Хельсинки привело к переезду семей из Хельсинки, в связи с чем в остальном регионе Хельсинки доля домохозяйств из более чем трех человек составляет 19%, а из одного человека лишь 34%.

Помимо структуры жилищного фонда на изменение структуры населения Хельсинки повлияли и другие перемены на рынке жилья. Высокие цены на жилье в Хельсинки и более быстрый их рост, чем в сопредельных регионах, ограничили возможности приобретения квартиры в Хельсинки. В 2006 году средняя цена квадратного метра жилья в Хельсинки составила 3 080 евро, в то время как эта цифра в соседнем Вантаа на тысячу евро меньше, в соседнем Эспоо на 500 евро меньше. В остальных муниципалитетах региона Хельсинки средняя цена составляла 1 800 евро за квадратный метр, или почти на 1 300 евро меньше, чем в Хельсинки. Кроме того, разрыв между Хельсинки и соседними городами только возрастал: так, если разница между средним уровнем цен в Вантаа и в Хельсинки в 1990 году составляла 30%, то в 2000 году уже 50%.

PIETARI

САНКТ-ПЕТЕРБУРГ

PIETARIN VÄESTÖ 1900-LUVUN LOPUSSA JA 2000-LUVUN ALUSSA (SOSIAALINEN NÄKÖKULMA)

Pietari on suurkaupunki Pohjois-Euroopassa ja yksi poliittisen, kulttuuri- ja elinkeinoelämän tärkeimmistä keskuksista Venäjällä. Yleisvenäläisellä asteikolla mitattuna kaupunki edustaa 3,2% koko maan väestömäärästä, 3,7% yhteenlasketusta alueellisesta bruttokansantuotteesta, 3,9% pääomasijoituksista ja 9,4% vähittäiskaupan ja maksullisten palveluiden liikevaihdosta.

1990-luvulla Pietarissa ja koko Venäjällä sosio-taloudellinen tilanne oli epäsuotuisa. Neuvostoliiton hajoaminen johti perusteellisiin muutoksiin kaikilla elämän osa-alueilla. Siirtyminen markkinatalouteen, rahoitusjärjestelmän epävakaas, tuotannon lasku, työmarkkinoiden epäjärjestys ja kattavan sosiaaliturvajärjestelmän puuttuminen vaikuttivat myös demografiaan.

Sopeutuminen uusiin oloihin sujui eri tavoin eri demografisissa ja sosio-taloudellisissa väestöryhmissä.

Monet käyttivät hyväkseen syntyneen mahdollisuuden ja muuttivat pois maasta. Pieni osa kansasta menestyi yrittäjinä. Merkittävä osa väestöstä oli talousuudistusten alkuvaiheessa kuitenkin pakotettu kamppailemaan selviytyäkseen. Jokapäiväisen elämän vaikeuksien ohella ihmiset kärsivät paljon myös yleisestä epävakaudesta ja epävarmuudesta tulevaisuuden suhteen sekä väestön suuresta taloudellisesta ja sosiaalisesta eriarvoistumisesta.

Pietarin väkiluku pieneni 16 vuodessa vuosina 1990-2006 yhdeksän prosenttia eli 431 000:lla asukkaalla. Vuoden 2007 alussa väkiluku oli 4 571 000. Ikäryhmien välinen suhde muuttui: alle työkäisten määrä väheni, kun taas työkäistä vanhempien määrä kasvoi. Vuonna 1990 näiden ryhmien osuus koko väestömäärästä oli 20% ja 21%, niin vuoden 2006 lopulla vastaavat luvut olivat 12% ja 24%, mikä kertoo väestön ikääntymisestä. 16 vuotta sitten joka viides pietarilainen oli eläkeläinen, nyt joka neljäs.

Miesten ja naisten osuus väestöstä ei ole radikaalisti muuttunut ollen 45% ja 55%.

Vuoden 2000 jälkeen taloudessa on tapahtunut muutoksia parempaan: tuotanto on elpynyt, investointien määrä kasvanut, työpaikkoja on syntynyt uusiin yrityksiin ja kehitysohjelmia on toteutettu sekä alueellisella että federaation tasolla. Suurimmat taloudelliset ja sosiaaliset epäkohdat ollaan vähitellen saamassa kuntoon. Väestön elintaso ja elämänlaatu ovat alkaneet huomattavasti parantua, mutta muutamien tunnuslukujen osalta tulokset jäävät alle taloudellisesti kehittyneiden maiden standardien.

Alhainen syntyvyys ja korkea kuolleisuus vähentävät kaupungin työikäisten määrää

Alhainen syntyvyys Venäjällä on 1900-luvun lopulla alkanut demografisen kehityksen globaalin lainalaisuuden ilmentymä. Pietarissa syntyneiden määrä vuonna 1990 oli 54 300 ja vuonna 2006 40 100, eli 10,9 ja 8,8 lasta tuhatta asukasta kohti. (Koko Venäjällä vastaavat luvut ovat 13,4 ja 10,4.) Kuolleisuus, joka lisääntyi voimakkaasti talousuudistusten alkaessa, on jäänyt Venäjällä korkealle tasolle, mikä taas ei ole muille taloudellisesti kehittyneille maille tyypillinen ilmiö. Kuolleisuus Pietarissa oli vuonna 1990 1000 asukasta kohti 12,3, vuonna 2006 15,3. Koko Venäjällä luvut olivat 11,2 ja 15,2.

Ensisynnyttäjien keski-ikä on noussut. Tämä on mahdollisesti ollut seurausta perhe-elämän sisäisestä sääntelystä, eli lasten hankkimista siirretään myöhemmäksi. Kun vuonna 1990 Pietarissa ensisynnyttäjien keski-ikä oli 23,9 vuotta, niin vuonna 2006 keski-ikä oli noussut 25,5 vuoteen. Suurin ikäryhmä synnyttäneiden joukossa olivat vuonna 1990 20-24 -vuotiaat, ja vuonna 2006 25-29 -vuotiaat. Synnytyksiä nousulla on positiivisten puolien (vanhemmat ovat sosiaalisesti kypsempinä huolehtimaan lapsestaan) ohella myös kielteisiä vaikutuksia, sillä mitä iäkkäämpi synnyttäjä on, sitä enemmän hänellä ilmenee terveyteen liittyviä ongelmia, jotka vaikeuttavat synnytystä. Koska mahdollisuudet hankkia useampia lapsia myöhäisellä iällä pienenevät hedelmällisyyden laskiessa, niin myös syntyvyys vähenee.

Syntyvyyteen vaikuttaa myös synnytettyjen lasten kokonaismäärä siten, että kahden, kolmen tai useamman lapsen perheitä on vähemmän kuin ennen. Kun vuonna 1990 toisena tai sen jälkeen syntyneiden lasten osuus oli 38,3%, niin v. 2006 luku oli 35,2%.

Tietyissä määrin syntyvyys liittyy myös avio- ja perhesuhteisiin. Vuonna 2005 solmittiin yhteensä 39 800 avioliittoa, mikä on 12 100 avioliittoa vähemmän (23,4%) kuin vuonna 1990. Avioerojen määrä väheni samana aikana 3 900:lla (14,0%) ollen yhteensä 23 900. Yleinen avioliittokerroin oli siten 8,7 vastaan 10,4 ja erokerroin 5,2 vastaan 5,5. Vuonna 1990 eniten avioliittoja solmittiin sekä miesten että naisten 18-24 -vuotiaiden ikäryhmässä ja vuonna 2006 25-34 -vuotiaiden miesten ja 18-24 -vuotiaiden naisten ikäryhmissä. Avoliitossa syntyi vuonna 2006 27,0% lapsista, kun luku vuonna 1990 oli 15,4 %. Synnyttäneistä alle 20-vuotiaita oli v. 2006 10,1% ja v. 1990 11,3%.

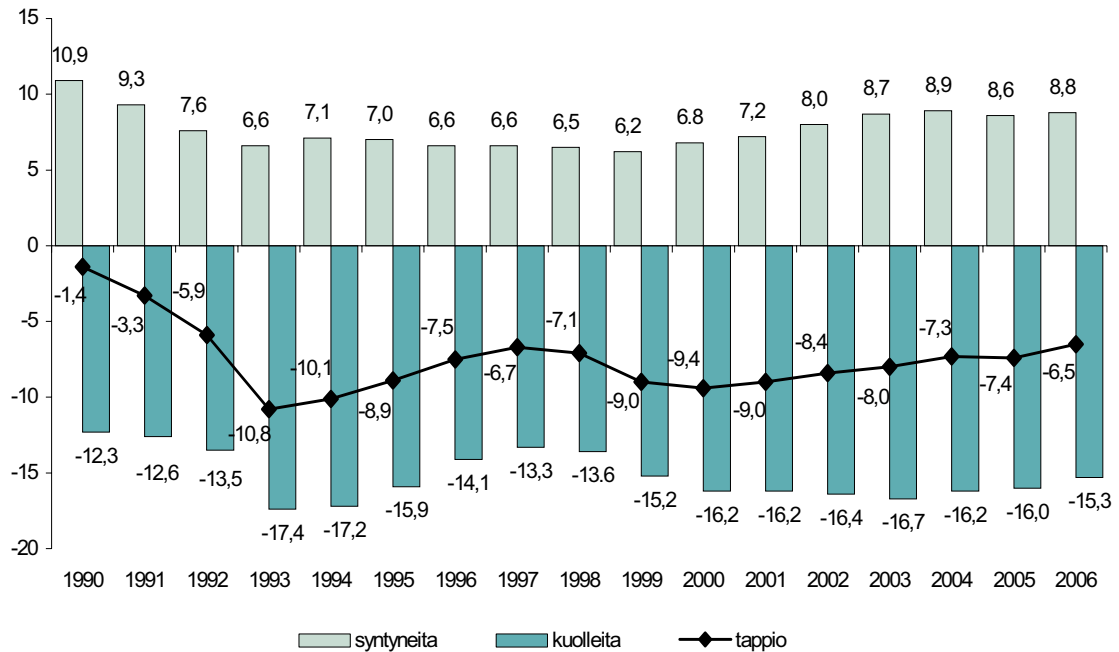
Alle 18-vuotiaita lapsia omaavien uusioperheiden avioerojen määrä väheni vuonna 2006 vuoteen 1990 verrattuna 28%.

Syntyvyyden odotetaan lisääntyvän lähivuosina, kun huomioidaan viime aikojen sosiaalis-taloudellisen kehityksen vakiintuminen Venäjällä ja Pietarissa sekä 1980-luvun demografisesti suotuisiin olosuhteisiin syntyneen sukupolven tulo suvunjatkamisikään.

Pietarin asukkaiden kuolleisuuskerroin oli vuonna 1990 12,3, ja kuolleisuus nousi kolmessa vuodessa ollen korkeimmillaan 17,4 vuonna 1993. Viime vuosina ko. tunnusluku on vaihdellut ja oli vuonna 2006 15,3. Kuolleisuus ylitti syntyvyyden 13,3%:lla vuonna 1990 ja vuonna 2006 1,7 -kertaisesti.

Väestökehitys 1000 asukasta kohti

Kuolleiden joukossa työikäisten määrä kasvoi ja samaan aikaan alle työikäisten ja työikäistä vanhempien määrä väheni. Työikäisten naisten osuus kuolleiden kokonaismäärästä oli vuonna 1990 8,4% ja vuonna 2006 11,7%. Työikäisten miesten vastaavat luvut olivat 37,8 ja 44,8.

Kaupunkilaisten pääasiallisina kuolinsyinä 16 vuoden aikana ovat olleet verenkiertoelinten sairaudet, syöpä sekä ulkoiset tekijät.

Kuolleisuuslukujen kasvun ohella on viime vuosina ilmennyt lasten ja äitien kuolemien vähenemistä osoittava tasainen kehitys. Vuoteen 1990 verrattuna vauvakuolleisuus on pienentynyt 3,8 -kertaisesti. Tuhatta syntynyttä kohden laskettuna Pietarin luku on pienin koko Venäjällä.

Elinajanodote vastasyntyneillä oli vuonna 1990 miehillä 64,7 ja naisilla 74,1 vuotta. Vuosina 1991-1993 odote laski ja oli vuonna 1993 kuusikymmenvuotiskauden alhaisin. Vuodesta 2001 lähtien kehitys on ollut myönteistä, ja v. 2006 elinajanodote vastasyntyneille oli miehillä 62,8 ja naisilla 74,8 vuotta.

Eriyisen tärkeää näissä olosuhteissa on valtion harjoittama politiikka, joka pyrkii demografisen tilanteen korjaamiseen. Tärkeimpiä toimenpiteitä ovat perheen aseman vahvistaminen ja syntyvyyden lisääminen, lasten ja nuorten onnistunut socialisaatio, kaikkien väestöryhmien elämästä ja terveydestä huolehtiminen, henkilökohtaisia tavoitteita ja työmarkkinoiden vaatimuksia vastaavan koulutuksen tarjoaminen sekä työperäisen muuton optimointi.

Väkiluvun ja ikä- ja sukupuolijakauman muutos vaikuttavat kaupungin työikäisen väestön määrään ja työmarkkinoihin. Vuosina 2005-2006 Pietarin asukasluku pieneni 0,6%, mutta samaan aikaan taloudellisesti aktiivisen väestönsosan määrä nousi 3,6 %. Vuoden 2006 lopulla kaupungissa oli 2 890 400 työkäistä, ja saman vuoden keskimääräinen luku oli 2 445 200.

Väestöstä 15-72 -vuotiaat (työkäiset ja sitä vanhemmat) jaetaan työmarkkina-asemansa mukaan taloudellisesti ei-aktiiviseen ja aktiiviseen ryhmään ja jälkimmäiset vielä työllisiin ja työttömiin. Nämä kolme ryhmää eroavat toisistaan oleellisesti sosiaalis-taloudellisten ja demografisten piirteidensä perusteella, joiden avulla työmarkkinoiden suhdannetta voidaan arvioida. Pietarissa työllisten keski-ikä oli vuonna 2006 40,7 vuotta, työttömien 35,8 ja taloudellisesti ei-aktiivisten 42,5 vuotta. Vuoteen 1992 verrattuna väestön vanhenemistendessin myötä työllisten keski-ikä on noussut 3%, mutta erityisen huomattava keski-ian nousu, 8%, on ollut työttömien keskuudessa.

Vuosien 1992 ja 2000 välisenä aikana väestön taloudellinen aktiivisuus väheni 71%:sta 65,6%:iin, mutta alkoi uudelleen nousta ja saavutti vuonna 2006 lähtöarvoa lähellä olevan luvun 71,6%.

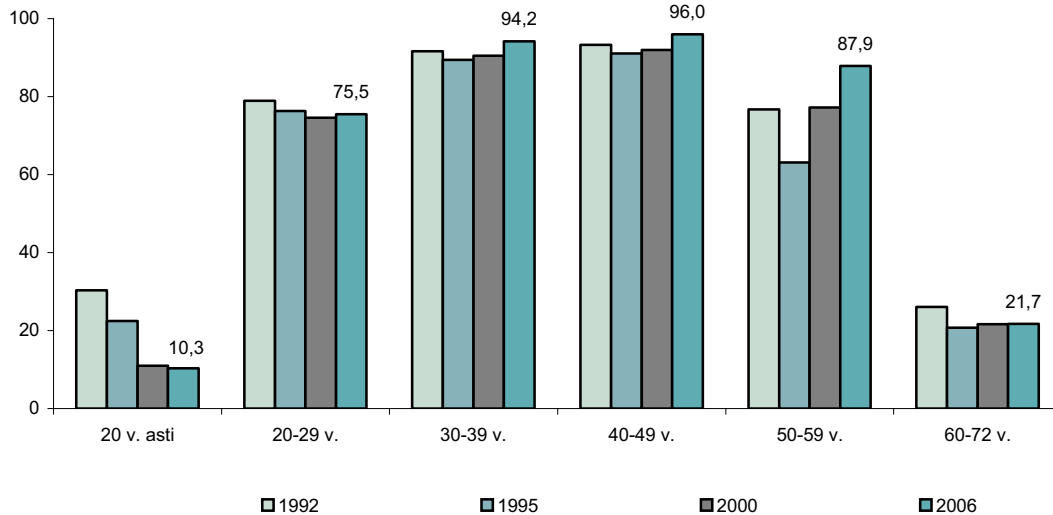
Taloudellinen aktiivisuus lisääntyy iän mukana ja saavuttaa huippunsa 40-49 -vuotiaiden ikäryhmässä, jonka jälkeen se kääntyy laskuun. Vuosina 1992-2006 alle 20 -vuotiaiden taloudellinen aktiivisuus laski jyrkästi, ja 20-29 ja 60-72 -vuotiaiden aktiivisuus laski hiukan. Muissa ikäryhmissä taloudellinen aktiivisuus nousi, erityisesti 50-59 -vuotiaiden keskuudessa.

Taloudellinen aktiivisuus on miesten keskuudessa korkeampaa kuin naisten. Vuosina 1992-2005 oli kuitenkin havaittavissa taloudellisen aktiivisuuden erojen hienoista kaventumista sukupuoliryhmien välillä.

Pietarin työvoiman määrässä erityinen merkitys on 30-49 -vuotiailla. Tämän ikäryhmän työntekijöiden ammatillinen status on muotoutunut ja heillä on edessään paljon työvuosia. Taloudessa työskentelevien keskuudessa kyseisen ikäryhmän osuus oli vuonna 2006 Pietarissa 50,5%. Työttömien joukossa heitä oli 34,6% ja taloudellisesti ei-aktiivisten vain 6,4%. Näin ollen kyseessä on työn kannalta kaikkein arvokkain ikäryhmä, joka osallistuu aktiivisesti yhteiskunnan uusintamiseen.

Eri ikäryhmien taloudellinen aktiivisuus

Prosenttiosuus ikäryhmästä

Yllä mainittujen tilastotietojen perusteella voidaan tehdä kaksi päätelmää: ensinnäkin väestön taloudellisen aktiivisuuden taso riippuu oleellisesti ihmisten toimintaympäristön sisäisistä ja ulkoisista olosuhteista. Näin ollen on mahdollista vaikuttaa yksilön käyttäytymiseen ja statukseen työmarkkinoilla joustavan sosiaali- ja talouspolitiikan keinoin. Toiseksi miesten ja naisten välisten taloudellisen aktiivisuuden erojen kaventuminen merkitsee, että suurin osa naisista asettaa arvomaailmassaan nyt ja tulevaisuudessa etusijalle työn. Tämä tarkoittaa sitä, että ainakaan suurissa kaupungeissa ei voida odottaa merkittävää syntyvyyden lisääntymistä huolimatta väestöpolitiikan toimenpiteistä. Tästä huolimatta väestön tulotason kasvu, arkielämän olosuhteiden parantuminen ja suhteiden vakiintuminen yhteiskunnassa luovat edellytykset solmia kestäviä avioliittoja ja toteuttaa tarve saada lapsia.

On huomattava myös työpotentiaalin kehitykseen vaikuttavat objektiiviset tekijät kuten väestön alueellisen ja sosiaalisen liikkuvuuden lisääntyminen ja asukkaiden vanheneminen. Pietarissa taloudellisesti aktiivisen väestöosan keski-ikä nousi vuosina 1992-2006 39,0 vuodesta 40,6 vuoteen. Käynnissä on selkeä tärkeimmän työikäisten ryhmän vanheneminen. 14 vuodessa 40-59 -vuotiaiden osuus 20-59 -vuotiaiden joukossa on lisääntynyt 6 prosenttiyksiköllä.

Muuttoliike ei vaikuta merkittävästi demografisen tilanteen parantumiseen

Pietari teollisuuden ja tiede-elämän keskuksena on jatkuvasti tarvinnut työvoimaa. 1970-80-luvuilla kaupunkiin muutti joka vuosi 180 000-195 000 uutta asukasta, ja pois muutti 140 000-150 000. Kun muuttovirta kaupunkiin oli suurempi kuin sieltä pois, kaupungin väkilukukin lisääntyi 30 000-40 000 ihmisellä vuodessa. 1990-luvun alun muutokset elinoloissa ja elämänlaadussa vähensivät muuttovirtojen määrää. Muuttovoitto on pieni, ja pystyy vain osittain korvaamaan väkiluvun luonnollista laskua. Vuonna 1990 Pietariin muutti 131 000 ja sieltä pois 118 000 ihmistä. Kymmenessä vuodessa saapuvien määrä oli pienentynyt 1,7 -kertaisesti ja poismuuttaneiden kaksinkertaisesti. Kuudentoista vuoden jälkeen vastaavat kertoimet olivat 2,7 ja 4,2 ollen 48 800 ja 28 400 henkilöä.

Muuttoliike ei näin ollen vaikuta merkittävästi demografisen tilanteen parantumiseen. Pietariin muuttaneiden ja sieltä poismuuttaneiden iässä ei ole oleellista eroa, eikä muuttajien ikärakenteella siten ole väestöä nuorentavaa vaikutusta.

Työresurssien yleisen määrän ohella yhä suurempi merkitys on työvoiman laadulla ja rakenteella. Siirtyminen korkeaa teknologiaa hyödyntävään yhteiskuntaan ja innovatiivisten toimintamallien soveltamiseen talouden kaikilla aloilla muuttaa ratkaisevasti kysynnän rakennetta työmarkkinoilla. Mitä korkeampi on tieteellis-teknisen tuotannon taso, sitä korkeammat ovat työntekijöille asetettavat ammattitaitovaatimukset. Toisaalta ei voida toimia täysin ilman rutiinitehtäviä suorittavia ja heikomman ammatillisen pätevyyden omaavia työntekijöitä. Heitä tarvitaan erityisesti palvelualalla, jossa työvoiman tarve lisääntyy nopeasti. Ongelma on alan epähoukuttelevuus kantaväestön keskuudessa. Ja maahanmuuttajien palkkaaminen palvelualan töihin taas tuo mukanaan monia organisaatio- ja sosiaaliongelmia, kuten Venäjältä ja ulkomailta saatu kokemus osoittaa.

Kaikkein suurin kysyntä Pietarin työmarkkinoilla koskee seuraavia ammatteja: autonkuljettajat, kokit, myyjät, putkimiehet, kirvesmiehet, sekatyömiehet. Toimihenkilöiden keskuudessa eniten on kysyntää insinööri- ja talousalan työntekijöistä.

Kysynnän ja tarjonnan suhde työmarkkinoilla vaihtelee eri ammattiryhmissä. Kaikkein merkittävimpiä työvoiman luokitteluoimaisuuksia ovat 1) ammattirakenne ja pätevyystaso, jotka ihannetilanteessa vastaisivat kysyntää työmarkkinoilla sekä 2) äänioikeusasiat, kansallinen, kielellinen ja tunnustuksellinen joukkoon kuuluvuuden tunne, joka säätele maahanmuuttajien sopeutumista ja integroitumista paikallisyhteisöön.

Pietarin taloudellisesti aktiivisen väestön ensimmäistä ryhmää koskeva tietokanta on valtion tilastoviranomaisella. Toisen ryhmän tärkeimmät tiedot löytyvät Yleisvenäläisen väestölaskennan aineistosta vuodelta 2002. Yksittäisiä tähän liittyviä asioita löytyy sosiologisista tutkimuksista.

Suurkaupungin erikoisuus: vain pieni osa työskentelee reaalityössä

Työvoiman laadullinen arviointi suoritetaan ennen kaikkea koulutuksen perusteella. Esimerkiksi kun tarkastellaan ammattikorkeakoulutettujen ryhmää, on todettava eräitä oleellisia erityispiirteitä ja tendenssejä: 1) korkeasti koulutettujen osuus kasvoi vuosina 1992-2006 työllisten (28,6%:sta 35,4%:iin), työttömien (16,3%:sta 18,2%:iin) ja taloudellisesti ei-aktiivisten (11,7%:sta 14,2%:iin) pietarilaisten keskuudessa; 2) korkeammin koulutetuilla on oleellisesti korkeampi työllisyysaste; vuonna 2006 työssä käyvien määrästä korkeakoulutettuja oli 35,4%, työttömistä 18,2% ja työelämän ulkopuolella olevista 14,2%. 3) työssä käyvien ja työttömien joukossa korkeasti koulutettujen miesten ja naisten osuus on lähes yhtä suuri. Taloudellisesti ei-aktiivisten ryhmässä miehet ovat naisia harvemmin korkeasti koulutettuja.

Tarkemman analyysin ansaitsee työssä käyvä väestön osa: Pietarissa palkkatyöntekijöiden osuus kaikista työllisistä on 98,7%, työnantajatehtävissä työskenteleviä on 0,6% ja itsensä työllistäviä 0,7%. Työnantajat eroavat oleellisesti muiden palveluksessa olevista työntekijöistä, sillä heistä suurin osa on miehiä, he ovat korkeammin koulutettuja, ja ylivoimaisesti suurin ikäryhmä on 30-49 -vuotiaat.

Jakautuminen yrityksen omistusmuodon mukaan oli vuonna 2006 seuraavanlainen: julkisella sektorilla työskentelee 32%, yksityisellä 56%. Loput työllistyvät yhteis- tai sekaomistussektorille tai ovat ulkomaalaisten yritysten palveluksessa. Pietarissa julkisen sektorin työntekijöiden korkea määrä selittyy sillä, että kaupungissa on useita koulutuksen, tieteen, lääketieteen, kulttuurin, taiteen, hallinnon ja turvallisuuden alojen valtiollisia ja kunnallisia virastoja ja laitoksia. Nykyaikaisille suurkaupungeille on tyypillistä se, että reaalityö työllistää vähän ihmisiä. Jalostusteollisuudessa työskentelee 17% kaikista työssä käyvistä. Suurkaupungeille luonteenomaista on myös jalostusteollisuuden ja rakennusalan suhde työllistäjinä: 17% ja 10%.

Mitä tulee työvoiman kansalliseen aspektiin on todettava, että Pietarissa kansallisuuskysymys ei ole erityisen herkkä. Vuoden 2002 yleisvenäläisen väestölaskennan tietojen mukaan vain noin 10% kaupungin asukkaista on etniseltä taustaltaan muita kuin venäläisiä, ja suurin osa heistä on ukrainalaisia, valkovenäläisiä, tataareja tai juutalaisia. Kyseiset väestöryhmät ovat asuneet Pietarissa hyvin kauan, he ovat kaupungin kantaväestöä ja sopeutuneet hyvin vallitseviin olosuhteisiin. Viime vuosina kaupunkiin on alkanut muuttaa myös lisää armenialaisia, azerbaidžanilaisia, georgialaisia, tšetšenejä, lezgejä, tadžikkeja, korealaisia ja kiinalaisia, mutta heidän yhteenlaskettu määränsä on silti vielä melko pieni.

Vuoden 2002 väestölaskennassa saatujen tietojen mukaan kansallisuudella ei ole vaikutusta eri väestöryhmien koulutustasoon. Myös työllistymisessä kansallisuuden aiheuttama kerrostuminen on vähäistä. Sen sijaan demografisessa rakenteessa (yksinhuoltajien määrä, sukupuoli- ja ikäjakauma, aviosääty) erot eri kansallisuusryhmien välillä ovat melko oleellisia. Toistaiseksi ei ole tutkittu seuraavien ei-venäläisten ryhmien välisiä eroja sosiaalisessa statuksessa ja itsetunnossa: 1) Pietarin kantaväestö, 2) muista kaupungeista muuttaneet ja ulkomaalaiset opiskelijat, 3) työperäiset muuttajat. Vuoden 2002 väestölaskennan tietojen perusteella ei-venäläinen kantaväestö ei merkittävästi eroa Pietarin muusta väestöosasta. Kolmanteen ryhmään kuuluu suurimmaksi osaksi työikäisiä yksineläviä miehiä, jotka osaavat huonosti venäjää ja joilla on heikko yleissivistävä ja ammatillinen koulutus.

Työttömyys on Pietarissa pääosin rakenteellista

Työikäisen väestön sosiaaliongelmien keskittyvät tilastotietojen mukaan selkeimmin työttömien ryhmään. Työttömyys Pietarissa oli vuonna 2006 2,4% (ILO:n menetelmän mukaan laskettuna), ja alle 20-vuotiaiden keskuudessa 19%.

Työllistymisongelmia koskevien väestöstä tehtyjen otantatutkimusten mukaan työttömyysaika ei kestä kauaa ollen keskimäärin 5,8 kuukautta.

Vuoden 2006 tietojen mukaan Pietarin työttömistä 22,1% ei ollut työkokemusta, ja aikaisemmin työssä olleiden joukosta 24,3% oli irtisanottu edellisestä työpaikastaan henkilöstövähennysten tai organisaation lakkauttamisen takia.

Työttömyys on naisilla yleisempää kuin miehillä (2,6% ja 2,1%). Lisäksi naiset ovat työttöminä keskimäärin 6,7 kuukautta, kun vastaava aika miehillä on 4,6 kuukautta.

Työttömien työnhakukeinot ovat melko monipuoliset: 61% käytti tiedon ja avun saamisessa ystäviä, sukulaisia tai tuttuja, 33% luki työpaikkailmoituksia ja 20% otti yhteyttä työvoimapalveluun.

Vuonna 2006 Pietarin valtiollisia työvoimapalveluja käytti yhteensä 159 300 ihmistä, joista 78% oli työttömiä, 13% oli osa-aikatyötä etsiviä opiskelijoita ja 9% halusi vaihtaa työpaikkaa. Kiinnostavaa on se, kuinka suuresti kolmen edellä mainitun ryhmän työllistymisluvut eroavat toisistaan: 58%, 70% ja 85%. Kaiken kaikkiaan työvoimapalveluiden kautta työllistyi 62% työtä hakeneista.

Vuoden 2006 lopulla työttömyysaste oli 2,4% ja työttöminä oli 63 200 henkilöä. Heistä työttömiksi työnhakijoiksi työvoimapalveluun rekisteröityneitä oli 16 100 eli 25,5% työttömistä. Samana vuonna työttömistä naisia oli 57 %, ja heistä työttömiksi työnhakijoiksi oli ilmoittautunut 70 %. Myös tämä osoittaa, että naisten on selvästi vaikeampi itsenäisesti löytää työtä. Yleissivistävistä ja ammatillisista koulutuslaitoksista valmistuneiden osuus työttömien työnhakijoiden joukossa oli vain 4,4 %. Nuoret siis etsivät työtä mieluummin itse kuin kääntyvät työvoimapalvelujen puoleen.

Valtiolliset työvoimapalvelut tarjoavat täsmäapua työllistymiseen järjestämällä työttömille ammatillista uudelleen koulutusta, valmennusta ja lisäkoulutusta. Näitä koulutuspalveluja käytti vuonna 2006 2 900 työtöntä, joista naisia oli 85%, 16-29 -vuotiaita 27% ja invalideja 5%.

Työttömyys ei sosiaalisena ongelmana ole Pietarille tyypillistä. Se on pääosin rakenteellista eli johtuu siitä, että työttömien ammattitaito ei vastaa avoimien työpaikkojen vaatimuksia. Vuonna 2006 kaupungissa oli 63 200 työtöntä, ja samaan aikaan työvoiman tarve yritysten ilmoitusten mukaan oli 330 200 henkilöä, jolloin jokaista työtöntä kohti oli keskimäärin 5,2 avointa työpaikkaa. 74% yritysten avoimista paikoista oli työntekijäammateissa, jotka eivät ole pietarilaisten erityisessä suosiossa.

Työvoimapulaa helpottavat hieman maahanmuuttajat sekä eräät epäviralliset työllistämistavat, mutta näissä tapauksissa tuotannon teknologinen jälkeenjääneisyys jää ennalleen.

Työvoimapula tulee kiristymään ja työikäisten määrä vähenemään. Vuoden 2007 alussa työikäisiä oli Pietarissa 2 890 000, ja lukuun on lähivuosina odotettavissa seuraavia muutoksia: vuonna 2010 - 2 803 000, v. 2015 - 2 603 000, v. 2021 - 2 425 000, v. 2026 - 2 366 000.

Vain oikea-aikainen ja tehostettu siirtyminen innovaatioteknologioiden käyttöön tuotannossa ja tarpeellisten sääntelykeinojen käyttöönotto valtion toimesta takaavat työvoimapulan pienenemisen, kun samanaikaisesti myös henkilöstön ammatillisia valmiuksia lisätään. Tämä tarkoittaa myös sitä, että ammatillisen koulutuksen täytyy mitä suurimassa määrin vastata

työmarkkinoiden tarvetta. On myös luotava edellytykset sille, ettei koulutettu aivokapasiteetti karkaa muualle maahan tai ulkomaille. Seuraavat tiedot kertovat koulutetun väestön poismuutosta aiheutuvista menetyksistä: Vuonna 2006 18 000 venäläistä muutti Pietarista töihin ulkomaille. Määrä on 1800 henkilöä enemmän kuin vuonna 2005. Muuttaneista 83%:lla oli akateeminen tai keskiasteen ammatillinen koulutus, ja 87% heistä oli 18-49 -vuotiaita. Lähtijät ovat pääasiassa miehiä (90% kaikista muuttaneista). Työvoimapulan pahetessa kaupunki siis luovuttaa muille valtioille osan koulutetuista asukkaistaan, koska Pietarin yritykset eivät tarjoa kilpailukykyisiä paikkoja.

Työperäinen muuttovirta suuntautuu myös ulkomailta Pietariin. Vuonna 2006 myönnettyjen työlupien määrän perusteella kaupungissa oli töissä 34 800 ulkomaalaista (luvussa eivät ole mukana Valko-Venäjältä tulleet). Heidän joukossaan on pääasiassa entisten IVY-maiden sekä Turkin ja Kiinan kansalaisia, jotka ovat työllistyneet lähinnä rakennus-, kauppa-, autonkorjaus- sekä kodinkonealalle. Edellä mainittujen lisäksi Pietarissa on myös laitonta työvoimaa sellaisista maista, joissa työntekijöiden koulutustaso on erityisen alhainen. Ymmärrettävää on, että edellä mainitut heikosti koulutetut muuttajat eivät voi ammattiosaamisensa puolesta korvata pois muuttaneita pietarilaisia.

Kaupungin työmarkkinatilanne on suorassa suhteessa vallitsevaan elintasoon ja elämänlaatuun. Pietari on Venäjän muihin alueisiin verrattuna elinolosuhteiltaan yksi houkuttelevimmista. Pietarin BKT asukasta kohti oli vuonna 2005 113 prosenttia Venäjän keskiarvosta, keskimääräinen kuukausiansio 123 prosenttia keskiarvosta, ja tulot asukasta kohti keskimäärin 1,4 kertaa korkeammat kuin keskivertovenäläisellä. Venäläisiä kriteerejä käyttäen kuukausitulojen perusteella köyhyysrajan alapuolella eläviä oli Pietarissa 9,6 prosenttia (koko Venäjällä 15,2 prosenttia).

Väestön pysyvää kaupunkiin asettumista edistävä tekijä on asunnonhankkimismahdollisuus

Tärkeä tekijä kaupungin väestötilanteen vakauttamisessa, perheinstituution vahvistamisessa ja syntyvyyden lisäämisessä on asuntojen saatavuus, mahdollisuus pitkäaikaiseen vuokrasuhteeseen ja asunnon hankkimiseen (ostoon).

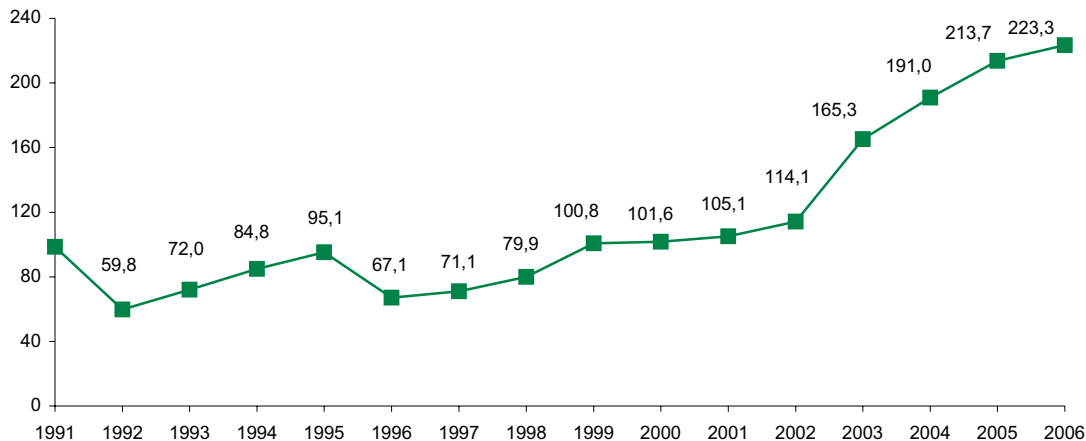
Vuosien 1990-2006 välillä Pietarin asuntokanta kasvoi 14,2 miljoonalla neliometrillä (16,1 %), mikä yhtä kaupunkilaista kohti tarkoittaa kasvua 17,6:sta 22,4:ään neliöön. Näyttää siltä, että asukasmäärä pienenee ja asuinpinta-ala kasvaa, mutta on otettava huomioon se, että perheitä, joiden asuinolot kaipaavat kohentumista, oli vuoden 2006 lopulla 272 000.

Siirtyminen markkinatalouteen muutti perusteellisesti asuntotilannetta. Kuudessatoista vuodessa asuntokannan omistusrakenne on muuttunut olennaisesti. Luonnollisten tai juridisten henkilöiden yksityisomistuksessa olevien asuntojen osuus on kasvanut, mikä on pääosin seurausta yksityistämisestä. Asuntokannan yksityistäminen alkoi Pietarissa 1992. Näin ollen kun vuonna 1990 yksityisomistuksessa oli 15 prosenttia asuinpinta-alasta, niin vuoden 2006 lopulla vastaava luku oli 73 prosenttia. Neljässätoista vuodessa Pietarissa on yksityistetty 49,5 miljoonaa neliometriä asuinpinta-alaa.

Asukkaiden mahdollisuus asunnon ostoon ja myös lainojen myöntäminen uusien asuntojen rakentamiseen ovat nostaneet kysyntää ja mahdollistaneet Pietarin asuntotuotannon lisääntymisen. Asuntorakentamisvolyyymi on kasvanut vuosi vuodelta, etenkin viimeisten viiden

vuoden aikana. Kun vuosina 1990-2000 käyttöön otettiin vuosittain hieman yli miljoona neliometriä, niin vuodesta 2000 lähtien määrä on noussut nopeammin ja saavutti vuonna 2006 2,4 miljoonan neliömetrin rajan.

Rakennetun asuntoneliöpinta-alan kehitys Prosentteissa vuoden 1990 tilanteeseen verrattuna

Asuntotuotannossa yksityisten investointien määrän kasvu jatkui ja kunnallisen rakentamisen osuus vähentyi. Myös valtion omistamien ja sekaomisteisten organisaatioiden toteuttamien asuntohankkeiden volyyymi on pienentynyt. Esimerkiksi vuosien 2000 ja 2006 välisenä aikana asuntojen käyttöönotto yksityissektorilla kasvoi 61%:sta 77%:iin. Vuodesta 2000 lähtien myös yksityishenkilöiden asuntorakennusvolyyymi kasvoi. Vuonna 2006 pietarilaiset rakensivat omin varoin ja pankkilainojen turvin 72 000 neliometriä uutta asuinpinta-alaa.

Edellä mainituista seikoista huolimatta asunnon osto tai rakentaminen on monille kaupunkilaisille edelleen liian kallista. Kun kysyntä kasvaa, niin hinnatkin kasvavat. Neliö maksoi ensimarkkinoilla vuonna 2006 4,1 kertaa enemmän kuin vuonna 2000. Hintoihin vaikutti olennaisesti asunnon laatu ja sijainti.

Asuntojen kalleuden ohella vastikemaksut ja kunnallismaksut ovat viime vuosina kohonneet selvästi. Vuosina 2000-2006 asunto- ja kunnallispalveluiden taksat ovat kallistuneet 5,5 - kertaisesti.

Neuvostoaikana valtio subventoi asumista ja kunnallistekniikkaa kaupungissa, eikä asukkaiden tarvinnut maksaa kuin murto-osa kuluista. Markkinatalous muutti kuitenkin vastuusuhteet. Pietarissa on viime vuosina toteutettu asumis- ja kunnallisteknisiä uudistuksia. Asumiseen ja kunnallisteknisiin palveluihin liittyvien maksujen kallistumisen ohella toteutetaan

sosiaaliturvaan liittyviä toimenpiteitä myöntämällä asumistukia. Tukia myönnetään henkeä kohti määritellyn vähimmäisasuinpinta-alan ja kunnallispalveluiden käytön normiarvojen perusteella huomioiden asetettu omakustannusosuuden katto, minimitoimeentulo ja perheen yhteenlasketut tulot sekä saadut etuudet. Vuonna 2006 asumis- ja kunnallismaksutukea sai 106 000 perhettä.

Subventoinnin lisäksi väestölle myönnetään myös huojennusta asumisen ja kunnallisteknisten palveluiden kustannuksista. Vuonna 2006 maksuhelpotuksia sai 1,7 miljoonaa ja vuonna 2000 2,3 miljoonaa henkeä.

Sosiodemografisten ongelmien ratkaiseminen edellyttää yhteiskunnan kehittämisen täsmäohjelmien luomista ja toteutusta

Kun tarkastellaan Pietarin väestön sosiaalisen tilanteen tulevaisuutta, on välttämätöntä ensi tilassa kiinnittää huomiota elinolosuhteisiin, kasvatukseen ja uusien sukupolvien socialisaatioon. Juuri edellä mainittu seikka määrittää sitä, kuinka tehokkaasti nykyisen sukupolven perintöä käytetään ja lisätään, kuinka jälkeläisemme luovat ja hyödyntävät omia mahdollisuuksiaan, ja millaisen panoksen he antavat kaupungin kehittymiselle tulevaisuudessa.

Pietarin demografian ominaispiirteistä puhuttaessa on riittämätöntä, joskin aivan välttämätöntä, arvioida syntyvyyslukuja ja yleistä kuolleisuutta sekä lapsikuolleisuutta. Ei riitä, että annamme ja säilytämme elämän uutta sukupolvea varten. Äärimmäisen tärkeää on se, millaisissa oloissa uusi sukupolvi tulee elämään ja kuinka onnistutaan luomaan edellytykset toiminnalle tulevaisuudessa.

Alle 17-vuotiaiden määrä oli vuoden 2006 lopussa 675 100 henkilöä, ja luku on pienentynyt 1992-2007 välisenä aikana vuosittain keskimäärin 30 000:llä eli 3,4%:lla. Noin 99% kaikista lapsista kasvaa perheissä. Kaupungissa on yhteensä noin 490 000 lapsiperhettä. Kussakin perheessä on keskimäärin 1,18 lasta. Vuonna 2006 avioliittojen ulkopuolella syntyneiden lasten osuus kaikista syntyneistä oli 27%. Syntyneiden kokonaismäärästä alaikäisten äitien lapsia oli 1%.

Tämän lyhyen Pietarin kaupunkia käsittelevän demografisen tilannekatsauksen lopuksi on korostettava, että vaikka kehitys on pääosin myönteistä, ei se nykyisellä tahdilla pysty lähitulevaisuudessa ratkaisemaan polttavia sosiodemografisia ongelmia. Ratkaisu on mahdollista saavuttaa tarvittavien täsmäohjelmien avulla pitäen huolta siitä, etteivät kehityksen negatiiviset ilmiöt muutu peruuttamattomiksi.

НАСЕЛЕНИЕ САНКТ-ПЕТЕРБУРГА В КОНЦЕ XX – НАЧАЛЕ XXI ВВ. (СОЦИАЛЬНЫЙ АСПЕКТ)

Санкт-Петербург – крупнейший мегаполис на севере Европы, один из главных центров политической, экономической и культурной жизни России. На долю города в общероссийских показателях приходится 3,2% численности населения, 3,7% валового внутреннего продукта, 3,9% инвестиций в основной капитал, 9,4% оборота розничной торговли и оказания платных услуг.

В 90-е годы XX столетия в Санкт-Петербурге, как и в России, сложилась неблагоприятная социально-экономическая ситуация: распад СССР привел к коренным изменениям во всех сферах экономики и жизнедеятельности человека. Переход к рыночным отношениям, нестабильность финансовой системы, спад производства, дезорганизация рынка труда, отсутствие полноценной системы институтов социальной защиты населения повлияли на демографическую ситуацию.

Адаптация к новым условиям протекала неодинаково в разных демографических и социально-экономических группах населения.

Немало людей воспользовалось возникшей возможностью покинуть страну. Некоторая часть населения преуспела в организации предпринимательской деятельности. Но значительная часть населения на начальном этапе экономических реформ вынуждена была бороться за свое выживание. Помимо реальных трудностей, крайне болезненной для населения оказалась обстановка неопределенности, неуверенности в будущем, высокая дифференциация населения по уровню материальной обеспеченности и социальному статусу.

Численность населения за 16 лет, с 1990 по 2006 год, сократилась в Санкт-Петербурге на 431 тыс. человек или на 9%. На начало 2007 года в городе насчитывалось 4571 тыс. жителей. Изменилось соотношение основных возрастных групп: лиц моложе трудоспособного возраста стало меньше при одновременном увеличении доли лиц старше трудоспособного возраста. В 1990 году удельный вес этих групп в общей численности населения составлял 20% и 21%, к концу 2006 года – соответственно, 12% и 24%, что свидетельствует о постарении населения: 16 лет назад считалось, что из жителей Санкт-Петербурга каждый пятый – пенсионер, то в настоящее время – каждый четвертый.

Соотношение мужчин и женщин в численности населения в городе не претерпело существенных изменений и составляет 45% и 55%, соответственно.

После 2000 года в экономике произошли позитивные изменения: оживление в производственной сфере, рост инвестиций, создание новых рабочих мест на открывающихся предприятиях, реализация целевых федеральных и региональных программ развития. Постепенно преодолеваются наиболее острые экономические и социальные проблемы. Уровень и качество жизни населения стали существенно повышаться, но по ряду показателей остаются ниже стандартов качества жизни экономически развитых стран.

Низкая рождаемость и высокий уровень смертности приводят к сокращению трудового потенциала города

В России сложился низкий уровень рождаемости – это проявление глобальной закономерности демографического развития с конца XX века. В Санкт-Петербурге количество родившихся детей составило в 1990 году 54,3 тыс. человек, в 2006 – 40,1 тыс. человек, в расчете на 1000 населения, соответственно, 10,9 и 8,8 (по России в целом 13,4 и 10,4). Смертность, которая резко возросла с началом экономических реформ, остается на высоком, не свойственном экономически развитым странам, уровне. Уровень смертности в расчете на 1000 населения в Санкт-Петербурге составлял в 1990 году 12,3, в 2006 году – 15,3, по России, соответственно, 11,2 и 15,2.

Наблюдалось повышение среднего возраста матери при рождении первого ребенка. Возможно, это явилось следствием внутрисемейного регулирования отложенных рождений. Если в 1990 году в Санкт-Петербурге средний возраст матери при рождении первого ребенка составлял 23,9 года, то в 2006 году – уже 25,5 года. Наибольшее число родившихся в 1990 году было отмечено у женщин в возрастной группе 20-24 года, в 2006 году – в группе 25-29 лет. Отмеченная тенденция наряду с положительными моментами (ребенок рождается у социально зрелых родителей) имеет и отрицательную сторону, поскольку с возрастом нарастают патологии, осложняющие роды. Это негативно может отражаться на динамике уровня рождаемости, так как сокращается репродуктивный период и уменьшается вероятность рождения последующих детей.

На показатель рождаемости повлияло заметное снижение интенсивности деторождения – уменьшилась частота рождений вторых, третьих и более детей. Если в 1990 году доля рожденных вторыми и более составляла 38,3%, то в 2006 году – 35,2%.

В определенной мере уровень рождаемости зависит от состояния брачно-семейных отношений. В 2005 году по сравнению с 1990 годом число заключенных браков уменьшилось на 12,1 тысячи (на 23,4%) и составило 39,8 тысячи, число разводов за этот период сократилось на 3,9 тысячи (14,0%) и составило 23,9 тысячи. Общий коэффициент брачности составил 8,7 против 10,4, коэффициент разводимости – 5,2 против 5,5. В 1990 году наибольшее число зарегистрированных браков как у мужчин, так и у женщин, приходилось на возрастную группу 18-24, в 2006 году на возрастные группы у мужчин – 25-34 года и у женщин – 18-24 года. В незарегистрированном браке в 1990 году родилось 15,4% детей, в 2006 году – 27,0%, в том числе у матерей в возрасте до 20 лет, соответственно, 11,3% и 10,1%.

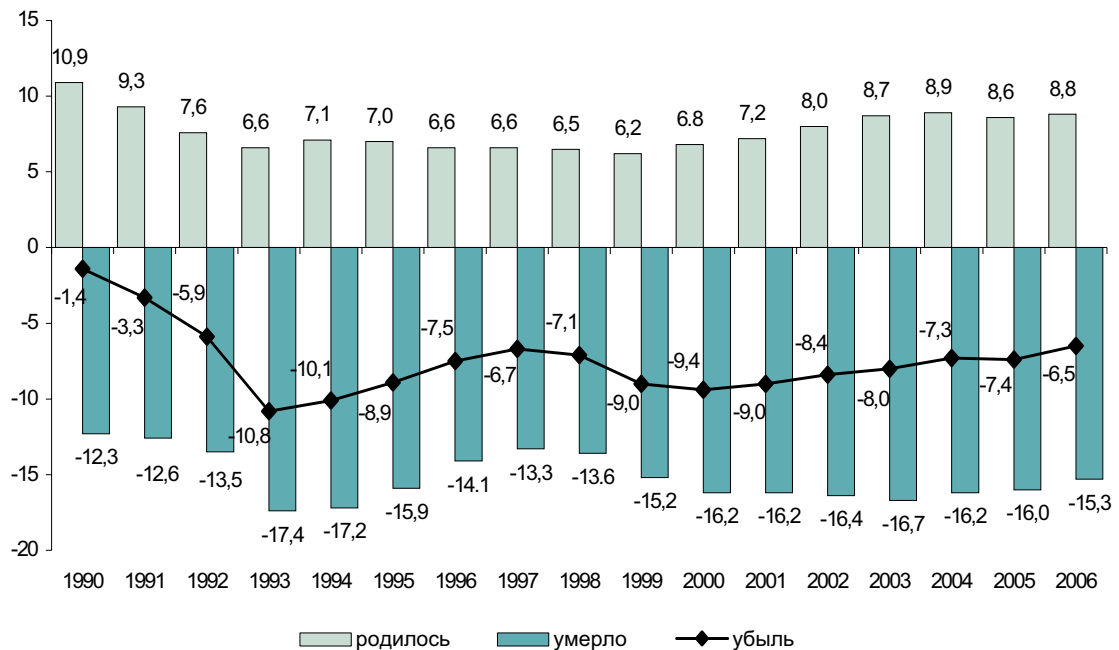
Число расторгнутых браков среди бывших супругов, имеющих детей до 18 лет, сократилось в 2006 году по сравнению с 1990 годом на 28%.

Наметившаяся в последнее время стабилизация социально-экономического развития России и Санкт-Петербурга, вступление в репродуктивный возраст поколения, рожденного в более благоприятные в демографическом отношении 80-е годы XX века, должны способствовать повышению рождаемости в ближайшие годы.

Коэффициент смертности населения Санкт-Петербурга в 1990 году составил 12,3, далее на протяжении трех лет возрастал и достиг максимального значения – 17,4 в 1993 году. В последующие годы значение показателя варьировало и в 2006 году составило 15,3. Смертность превышала рождаемость в 1990 году на 13,3%, в 2006 – в 1,7 раза.

Естественное движение населения

В расчете на 1 000 человек населения

В общем числе умерших возросла доля населения в трудоспособном возрасте, и одновременно сократились доли лиц моложе трудоспособного и старше трудоспособного возраста. Среди общего числа умерших на долю женщин трудоспособного возраста приходилось в 1990 году 8,4%, в 2006 году – 11,7%, на долю мужчин трудоспособного возраста, соответственно, 37,8 и 44,8%.

Основными причинами смерти жителей города на протяжении 16 лет остаются болезни системы кровообращения, новообразования, а также внешние причины.

На общем фоне роста смертности в последние годы сложилась устойчивая тенденция снижения младенческой и материнской смертности. Младенческая смертность снизилась по сравнению с 1990 годом в 3,8 раза. В расчете на 1000 родившихся показатель по Санкт-Петербургу является самым низким в России.

Ожидаемая продолжительность жизни при рождении составила в 1990 году для мужчин 64,7 года, для женщин – 74,1 года, в 1991–1993 годы она сокращалась, достигнув в 1993 году минимальных значений за весь шестнадцатилетний период. С 2001 года показатель имел положительную динамику, и в 2006 году ожидаемая продолжительность жизни при рождении составила для мужчин 62,8 года, для женщин – 74,8 года.

В этих условиях исключительно актуальной является государственная политика, направленная на оздоровление демографической ситуации. К числу основных задач относятся: укрепление семьи и повышение рождаемости, обеспечение успешной социализации детей и молодежи, сбережение жизни и здоровья всех социально-демографических групп населения, получение образования в соответствии с потребностями личности и рынка труда, оптимизация трудовой миграции.

Изменение общей численности населения и его возрастно-половой структуры влияет на формирование трудового потенциала города, на рынок труда. За 2005 и 2006 годы общая численность жителей Санкт-Петербурга сократилась на 0,6%, а численность экономически активного населения увеличилась на 3,6%. К концу 2006 года в городе насчитывалось 2890,4 тыс. человек в трудоспособном возрасте, среднегодовая численность занятых составила 2445,2 тыс. человек.

Население в возрасте 15-72 года (в трудоспособном возрасте и старше трудоспособного) с точки зрения позиций на рынке труда подразделяется на экономически неактивное и экономически активное, последнее – на занятых и безработных. Эти три группы существенно различаются по своим социально-экономическим и демографическим характеристикам, что позволяет оценить конъюнктуру рынка труда. В Санкт-Петербурге в 2006 году средний возраст занятых составил 40,7 года, безработных – 35,8 года, экономически неактивных – 42,5 года. По сравнению с 1992 годом в соответствии с общей тенденцией постарения населения повысился средний возраст занятых на 3% и особенно значительно – безработных – на 8%.

В период с 1992 по 2000 годы уровень экономической активности населения сократился с 71,0% до 65,6%, после чего стал возрастать и достиг к 2006 году уровня, превысившего базовый, – 71,6%.

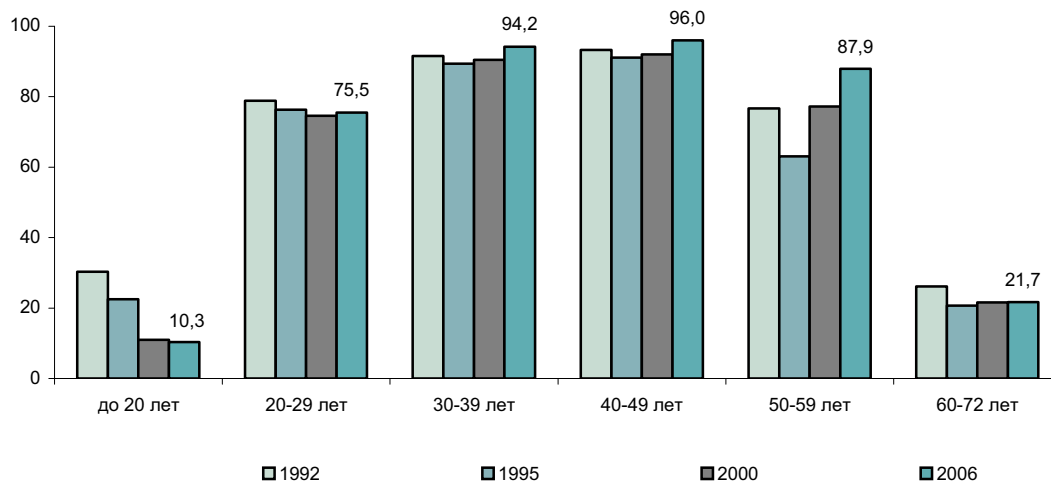
При этом по мере увеличения возраста экономическая активность возрастает и достигает максимума в возрастной группе 40-49 лет, а далее снижается. С 1992 по 2006 годы произошло резкое сокращение показателя у лиц моложе 20 лет, небольшое сокращение было в возрастах 20-29 лет и 60-72 года. В остальных возрастных группах экономическая активность возрастала, особенно заметно у лиц в возрастах 50-59 лет.

В целом показатели экономической активности у мужчин выше, чем у женщин, при этом в течение 1992–2005 годов происходило некоторое сокращение дифференциации экономической активности по признаку половой принадлежности населения.

В составе рабочей силы в Санкт-Петербурге особое место занимают лица в возрасте 30-49 лет. Это основной контингент работников со сформировавшимся профессиональным статусом и значительной перспективой трудовой активности в будущем. Среди занятых в экономике Санкт-Петербурга эта демографическая группа составляла в 2006 году 50,5%. В составе безработных их доля достигала 34,6%, а среди экономически неактивных – только 6,4%. Таким образом, возрастная группа людей, наиболее ценная для сферы труда, активно участвует в процессе общественного воспроизводства.

Экономическая активность населения различных возрастных групп

В процентах от численности населения соответствующей возрастной группы

Приведенные выше статистические данные позволяют сделать два основных вывода. Во-первых, уровень экономической активности населения существенно зависит от условий внешней и внутренней среды в жизнедеятельности людей. Следовательно, существует потенциальная возможность воздействовать на поведение и статус индивидов на рынке труда через гибкую систему мер социально-экономической политики. Во-вторых, тенденция сближения экономической активности мужчин и женщин означает, что для основной массы женщин приоритетной в системе ценностей является и устойчиво сохраняется профессиональная деятельность. Следовательно, по крайней мере в условиях большого города, нет оснований ожидать существенного повышения рождаемости, даже при условии реализации комплекса мер демографической политики. Тем не менее, рост доходов населения, улучшение бытовых условий, стабилизация отношений в обществе создают предпосылки для формирования устойчивых брачных союзов и реализации потребности семьи в детях.

Следует отметить влияние на развитие трудового потенциала объективно заданных факторов – повышения территориальной и социальной мобильности населения, постарения жителей. Так, в Санкт-Петербурге средний возраст экономически активного населения за период с 1992 по 2006 годы увеличился с 39,0 лет до 40,6. Происходит заметный процесс постарения населения в основных рабочих возрастах. За 14 лет доля 40-59-летних среди населения в возрасте 20-59 лет увеличилась на 6 процентных пунктов.

Миграция населения не оказывает существенного влияния на улучшение демографической ситуации

Одним из факторов, меняющих не только численность, но и структуру населения является миграция.

Санкт-Петербург как промышленно-научный центр постоянно нуждался в рабочей силе. В 70-80 годы XX столетия ежегодно в город прибывало 180 – 195 тыс. человек и выезжало 140 – 150 тысяч. Таким образом, за счет притока население города увеличивалось на 30 – 40 тыс. человек в год. Изменение условий и качества жизни в начале 90-х годов привели к сокращению миграционных потоков. По своим масштабам механический прирост невелик и лишь частично компенсирует естественную убыль населения. В 1990 году в Санкт-Петербург прибыло 131 тыс. человек, выбыло 118 тысяч, через десять лет количество прибывших сократилось в 1,7 раза, выбывших – вдвое, через шестнадцать лет – соответственно, в 2,7 раза и в 4,2 раза и составило 48,8 тыс. и 28,4 тыс. человек.

Таким образом, миграция в Санкт-Петербурге не является эффективным фактором оздоровления демографической ситуации. В условиях Санкт-Петербурга возрастной состав прибывающих и выбывающих не имеет принципиальных различий, не обеспечивает и эффекта омоложения населения.

Помимо формирования общей численности трудовых ресурсов, все большую значимость приобретает качество и структура рабочей силы. Стремительный процесс перехода к высоким технологиям и внедрения инновационных методов во все сферы экономики кардинально меняет структуру спроса на рынке труда. С одной стороны, чем выше научно-технический уровень производства, тем жестче требования к профессиональным качествам работников. С другой стороны, невозможно полностью устранить потребность в работниках невысокой квалификации, выполняющих рутинные операции, что особенно актуально для сферы услуг, доля которой в структуре рабочих мест быстро растет. Проблема заключается в непопулярности данной группы профессий для коренного населения. Тем не менее, привлечение для выполнения этих работ иммигрантов, как показывает российский и зарубежный опыт, сопряжено с рядом организационных и социальных проблем.

Наиболее востребованы на рынке труда Санкт-Петербурга среди рабочих профессий: водители, повара, продавцы, слесари-сантехники, плотники, неквалифицированные рабочие. Из числа должностей служащих наибольшим спросом пользуются инженерные и экономические специальности.

Соотношение спроса и предложения на рынке труда различается по разным профессиональным группам. К числу наиболее значимых классификационных признаков рабочей силы относятся: 1) профессиональная структура и квалификационный уровень, которые в идеале должны соответствовать структуре спроса на рынке труда; 2) ценз оседлости, национальная, языковая и конфессиональная принадлежность, определяющие процесс адаптации и интеграции иммигрантов в местное сообщество.

По первой группе характеристик экономически активного населения Санкт-Петербурга базой данных располагают органы государственной статистики. По основным характеристикам второй группы имеются материалы Всероссийской переписи населения

2002 года. Отдельные аспекты данных характеристик содержатся в материалах социологических исследований.

Невысокий процент занятых в реальном секторе экономики – особенность крупного мегаполиса

В основе качественной оценки рабочей силы лежат, прежде всего, характеристики образования. Так, рассматривая группу лиц с высшим профессиональным образованием, следует отметить ряд существенных особенностей и тенденций: 1) доля лиц с высшим образованием возросла за период с 1992 по 2006 годы среди занятых (с 28,6 до 35,4%), безработных (с 16,3% до 18,2%) и экономически неактивных жителей Санкт-Петербурга (с 11,7% до 14,2%); 2) у наиболее образованной части населения наблюдается существенно более высокая вовлеченность в сферу труда – в 2006 году доля лиц с высшим образованием составляла у занятых 35,4%, среди безработных – 18,2%, среди незанятых – 14,2%; 3) доля лиц с высшим образованием мужчин и женщин примерно одинакова как среди занятых, так и среди безработных. В экономически неактивном населении мужчины реже имеют высшее образование, чем женщины.

Более детального анализа заслуживает категория занятого населения. В Санкт-Петербурге доля работающих по найму составляет среди всех занятых 98,7%, работодателями являются 0,6% и самостоятельно занятые составляют 0,7%. Работодатели существенно отличаются от работающих по найму по своему составу: среди них значительно выше доля мужчин, выше уровень образования, резко преобладают лица в возрастах 30-49 лет.

Распределение занятых в Санкт-Петербурге по формам собственности в 2006 году характеризовалось следующими данными: в государственном и муниципальном секторах было занято 32%, в частном секторе – 56%, остальные – в совместном, иностранном и смешанном секторах. Высокая доля занятых в государственном и муниципальном секторах обусловлена наличием в Санкт-Петербурге большого числа государственных и муниципальных учреждений – учебных, научных, медицинских, культуры, искусства, управления и охраны общественного порядка. Типично низкой для современных мегаполисов является занятость в реальных секторах экономики. На долю обрабатывающих производств приходилось 17% всех занятых. Характерно для больших городов и соотношение в Санкт-Петербурге доли занятых в обрабатывающих производствах и строительстве: 17% и 10%, соответственно.

Обращаясь к национальным аспектам состава рабочей силы, следует отметить, что Санкт-Петербург не принадлежит к территориям, где остро стоит национальный вопрос. По данным Всероссийской переписи населения 2002 года лишь около 10% населения относятся к нерусским национальностям, представленным в основном украинцами, белорусами, татарами и евреями, которые с давних лет традиционно проживают в городе, хорошо адаптированы к его условиям жизни и являются коренными жителями города. В последние годы отмечается новая тенденция увеличения в городе численности армян, азербайджанцев, грузин, чеченцев, лезгин, таджиков, корейцев, китайцев, хотя их абсолютная численность остается весьма ограниченной.

Как показали данные переписи населения 2002 года, национальная принадлежность жителей Санкт-Петербурга не является источником принципиальных различий в уровне образования отдельных групп населения. Крайне слабой является также дифференциация представителей разных национальностей по уровню трудовой активности. Достаточно значимыми оказываются различия между разными этническими группами по демографической структуре (процент одиночек, состав по полу, возрасту, брачному состоянию). Не исследованным пока остается вопрос о принципиальных различиях социального статуса и особенностях самосознания трех групп представителей нерусских национальностей: 1) коренных жителей Санкт-Петербурга; 2) иногородних и зарубежных студентов; 3) участников трудовой миграции. Насколько можно судить по данным переписи населения 2002 года, лица первой группы не имеют существенных отличий от всего населения города. Третья группа включает преимущественно лиц трудоспособных возрастов, мужского пола, одиноких, слабо владеющих русским языком, с низким уровнем общеобразовательной и профессиональной подготовки.

Безработица в Санкт-Петербурге – преимущественно структурная

Социальные проблемы трудоспособного населения наиболее явно прослеживаются по статистическим данным о безработных. В 2006 году в Санкт-Петербурге безработица была на уровне 2,4% (по методологии МОТ), в том числе среди лиц моложе 20 лет – 19,0%.

Как показывают данные выборочных обследований населения по проблемам занятости, продолжительность периода безработицы невысока и составляет в среднем 5,8 месяца.

Среди безработных Санкт-Петербурга в 2006 году 22,1% не имели опыта работы, а среди ранее работавших, уволенные с предыдущего места работы в связи с сокращением штата и ликвидацией организации составили 24,3%.

В целом проблема безработицы острее стоит для женского населения. При уровне безработицы в 2,6% у женщин и 2,1% – у мужчин, средняя продолжительность времени поиска работы у женщин – 6,7 месяца, у мужчин – 4,6 месяца.

Способы поиска работы безработными весьма разнообразны: наиболее распространенным по частоте использования (61% всех обращений) является обращение за информацией и помощью к друзьям, родственникам, знакомым, далее – ознакомления с объявлениями в прессе (33%) и обращения в службу занятости (20%).

В 2006 году в органы государственной службы занятости Санкт-Петербурга обратилось 159,3 тыс. человек. Среди обратившихся 78% лиц не имели работы, 13 – являлись учащимися, желающими подработать в свободное время, 9% – работающие, желающие сменить работу. Любопытно, что результативность обращения в службу занятости сильно различается у этих трех групп населения. Трудоустроенными оказались, соответственно 58%, 70 и 85% от численности каждой группы. В целом из числа всех обратившихся в службу занятости были трудоустроены 62% лиц, ищущих работу.

В конце 2006 года при уровне безработицы 2,4% и общей численности безработных 63,2 тыс. человек число лиц, зарегистрированных в органах государственной службы занятости в качестве безработных, составило 16,1 тыс. человек или 25,5% безработных. В 2006 году доля женщин составляла среди безработных 57%, а среди безработных,

зарегистрированных в службе занятости – 70%. Это еще раз подтверждает, что женщинам значительно труднее самостоятельно решить проблему трудоустройства. Среди зарегистрированных в качестве безработных в службе занятости, доля выпускников общеобразовательных и профессиональных учебных учреждений составляет лишь 4,4%. Молодежь предпочитает самостоятельно заниматься поиском работы, не прибегая к услугам служб трудоустройства.

Определенную помощь в трудоустройстве оказывает государственная служба занятости путем организации профессионального обучения новой профессии, переподготовки, повышения квалификации безработных. Этими формами обучения в 2006 году были охвачены 2,9 тыс. безработных, в их числе женщины составили 85%, молодежь в возрасте 16-29 лет – 27, инвалиды – 5%.

Безработица, как социальная проблема, не характерна для Санкт-Петербурга, она является преимущественно структурной, то есть связана с несоответствием структуры вакантных рабочих мест и профессиональной структуры безработных. В 2006 году при наличии в городе 63,2 тыс. безработных потребность в рабочей силе, заявленная организациями, составляла 330,2 тыс. человек, то есть на каждого безработного приходилось в среднем по 5,2 вакантных рабочих места. Среди заявленных организациями вакансий 74% приходилось на рабочие профессии, которые недостаточно популярны у населения Санкт-Петербурга.

Проблема дефицита кадров несколько смягчается за счет использования труда иммигрантов и некоторых видов неформальной занятости населения, однако при этом консервируется технологическая отсталость производства.

Дефицит рабочей силы в перспективе будет нарастать. Численность населения в трудоспособном возрасте будет сокращаться. На начало 2007 года численность лиц трудоспособного возраста составила в Санкт-Петербурге 2890 тысяч человек. В последующие годы ожидаются следующие значения этого показателя: 2010 год – 2803 тыс. человек, 2015 – 2603 тыс., 2021 – 2425 тыс., 2026 год – 2366 тыс. человек.

Лишь при условии своевременного и эффективного перехода на инновационные технологии производства, принятия государством соответствующих регулятивных мер может быть достигнуто существенное сокращение потребности в кадрах при одновременном повышении их профессионально-квалификационного уровня. Это означает также, что система профессионального образования должна быть максимально ориентирована на запросы рынка труда. Важно также создать предпосылки к прекращению «утечки умов» в другие регионы страны и за рубеж. О существенности потерь специалистов свидетельствуют следующие данные. Так, в 2006 году выехало из города на работу за границу 18,0 тыс. российских граждан, что на 1,8 тыс. человек превысило уровень 2005 года. Среди выехавших на работу за рубеж 83% имели высшее или среднее профессиональное образование, лица в возрасте 18-49 лет в общей численности трудовых эмигрантов из Санкт-Петербурга составили 87%. Выезжают в основном мужчины (90% от общего числа выехавших). В условиях нарастающего дефицита квалифицированных кадров город ежегодно передает другим государствам часть своих профессионально подготовленных специалистов, что обусловлено низкой конкурентоспособностью рабочих мест в организациях Санкт-Петербурга.

Существует встречный поток трудовой миграции, направленный из зарубежья в Санкт-Петербург. В 2006 году на основании официальных разрешений на право трудовой деятельности в городе работало 34,8 тыс. иностранных граждан (без учета лиц, прибывших из Белоруссии). В их числе в основном граждане СНГ, Турции и Китая. Эти работники заняты преимущественно строительной деятельностью, торговлей, ремонтом автотранспортных средств и бытовой техники. Помимо этого, в Санкт-Петербурге представлены нелегальные трудовые мигранты из стран, для которых характерен особенно низкий профессионально-квалификационный уровень работников. Понятно, что такие иммигранты по своим профессиональным качествам существенно уступают выезжающим на работу за рубеж петербуржцам.

Ситуация на рынке труда в городе непосредственно связана с уровнем и качеством жизни в городе. Если сопоставлять Санкт-Петербург с другими регионами России, то следует признать, что город относится к территориям, наиболее привлекательным по своим условиям жизни. Валовой региональный продукт в расчете на душу населения в 2006 году в Санкт-Петербурге составил 113% к среднему уровню по России, заработная плата работников – 123%, среднедушевые денежные доходы – 139%. Доля лиц с ежемесячными денежными доходами, по величине которых по российским критериям их можно отнести к категории проживающих за порогом бедности, составила в Санкт-Петербурге 9,6% (по России в целом – 15,2%).

Доступность приобретения жилья – один из факторов стабилизации народонаселения в городе

Одним из определяющих факторов стабилизации демографической ситуации в городе, укрепления института семьи и повышения рождаемости является наличие достойных жилищных условий у населения, возможность долгосрочной аренды, приобретения (покупки) доступного жилья.

С 1990 по 2006 годы жилищный фонд Санкт-Петербурга увеличился на 14,2 млн. кв. метров (на 16,1%), в расчете на одного жителя возрос с 17,6 до 22,4 метра. Казалось бы, население уменьшается, жилая площадь возрастает, однако, надо учитывать, что число семей, нуждающихся в улучшении жилищных условий, на конец 2006 года составляло 272 тысячи семей.

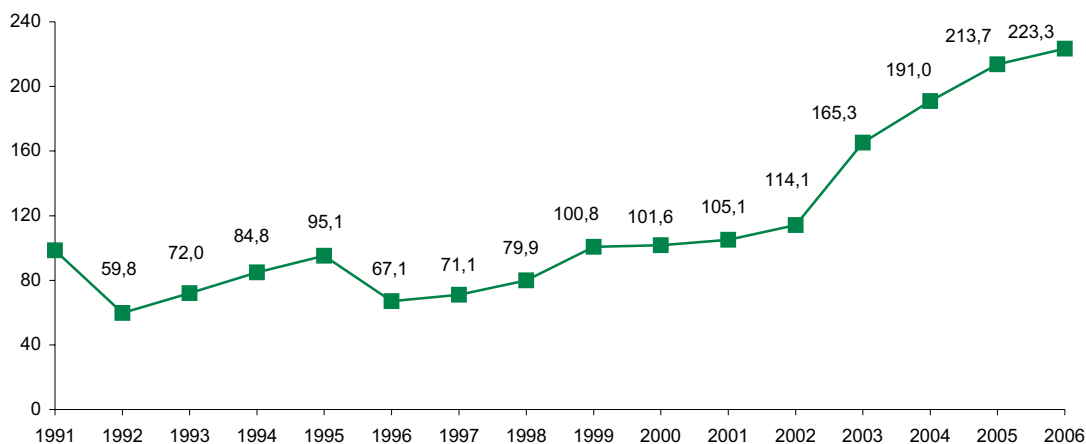
Переход к рыночной экономике принципиально изменил ситуацию в жилищной сфере. За 16 лет существенно изменилась структура собственников жилищного фонда. Увеличилась доля жилья, находящегося в частной собственности граждан и юридических лиц, что в значительной степени явилось следствием проводимой приватизации. Процесс разгосударствления жилищного фонда, передачи его в частную собственность начался в Санкт-Петербурге в 1992 году. Так, если в 1990 году в частной собственности находилось 15% площади жилищного фонда, то к концу 2006 – 73%. За 14 лет населением Санкт-Петербурга приватизировано 49,5 млн. кв. метров жилья.

Возможность покупки населением жилой площади, в том числе получение кредитов на строительство нового жилья увеличили спрос и обусловили рост жилищного строительства в Санкт-Петербурге. Его объемы из года в год наращивались, особенно в последнее пятилетие. Если в период с 1990 по 2000 годы ввод в действие жилья составлял

ежегодно чуть более 1 млн. кв. метров общей площади, то с 2000 года ввод возростал более интенсивно и достиг в 2006 году 2,4 млн. кв. метров.

Динамика площади построенного жилья

В процентах к 1990 году

В структуре жилищного строительства продолжался процесс увеличения доли ввода жилья частными инвесторами при одновременном снижении доли муниципального строительства и сокращении объемов жилья, вводимого организациями государственной и смешанной форм собственности. Так, например, за период с 2000 по 2006 годы удельный вес ввода жилья в частном секторе вырос с 61% до 77%. С 2000 года отмечался рост ежегодных объемов индивидуального жилищного строительства. В 2006 году населением Санкт-Петербурга за свой счет и с помощью кредитов банков введено 72 тыс. кв. метров общей площади.

Однако покупка или строительство квартиры для многих горожан остается не по карману. Повышенный спрос на жилье диктует и повышенные цены. Средняя стоимость одного квадратного метра общей площади проданного на первичном рынке жилья в 2006 году была в 4,1 раза выше, чем в 2000 году. Цены на жилье существенно различались в зависимости от его качества и месторасположения.

Помимо дороговизны приобретения нового жилья в последние годы значительно возросла оплата по содержанию жилищного фонда и коммунальных услуг. С 2000 по 2006 год тарифы на жилищно-коммунальные услуги населению возросли в 5,5 раза.

В дореформенный период государство дотировало сферу жилищно-коммунального хозяйства города, на плечи населения была возложена незначительная часть расходов. Однако рыночная экономика перестроила взаимоотношения в этой сфере. В последние

годы в Санкт-Петербурге осуществляются мероприятия по проведению реформы в сфере жилищно-коммунального хозяйства. Рост оплаты за жилье и коммунальные услуги происходит одновременно с принятием мер социальной защиты населения в виде предоставления субсидий в пределах социальной нормы жилой площади и нормативов потребления коммунальных услуг с учетом предельно допустимой доли собственных расходов граждан на оплату услуг, прожиточного минимума, совокупного дохода семьи и действующих льгот. В 2006 году субсидии на оплату жилья и коммунальных услуг получили 106 тыс. семей

Наряду с субсидиями населению предоставляются и льготы по оплате жилья и коммунальных услуг. В 2006 году льготами пользовались 1,7 млн. человек, в 2000 году – 2,3 миллиона.

Для решения социально-демографических проблем необходимы разработка и внедрение целевых программ развития общества

Оценивая перспективы социального положения населения Санкт-Петербурга, необходимо, в первую очередь, ориентироваться на условия жизни, воспитания, социализации новых поколений петербуржцев. Именно этим будет определяться, насколько эффективно станет использоваться и наращиваться наследие современного поколения, как наши потомки будут формировать и реализовывать собственный потенциал, какой вклад внесут в дальнейшее развитие города.

При характеристике демографической ситуации в Санкт-Петербурге недостаточно, хотя и совершенно необходимо, оценивать показатели рождаемости, общей и младенческой смертности. Недостаточно только дать и сохранить жизнь новым поколениям. Исключительно важно, в каких условиях они живут, насколько успешно готовятся к будущей своей деятельности.

Численность детей в возрасте до 17 лет на конец 2006 года составляла в Санкт-Петербурге 675,1 тыс. человек и сокращалась с 1992 по 2007 годы ежегодно в среднем на 30,0 тыс. человек или на 3,4% в год. Около 99 % всей детской популяции воспитываются в семьях. Всего в городе насчитывается около 490 тыс. семей с детьми. В среднем на одну семью приходится по 1,18 ребенка. В 2006 году доля детей, родившихся вне зарегистрированного брака, составила 27% от всех родившихся. Среди всех родившихся один процент – дети несовершеннолетних матерей.

Завершая краткий обзор демографической ситуации в Санкт-Петербурге, следует еще раз подчеркнуть, что, при позитивной в целом динамике, в условиях сохранения на перспективу современных темпов улучшения ситуации не удастся в обозримые сроки решить острые социально-демографические проблемы. Это возможно при реализации соответствующих целевых программ, не допуская такого положения, когда негативные явления примут необратимый характер.

ТАУЛУКОТ

ТАБЛИЦЫ

VÄESTÖ   НАСЕЛЕНИЕ   POPULATION

Vakinainen väestö 1 tammikuuta

Население на 1 января

Population on 1 Jan.

	1990	1995	2000	2005	2006	2007
1 000 henkeä - 1 000 человек						
Helsinki - Хельсинки						
Yhteensä - Всего	490,6	515,8	551,1	551,1	559,0	564,5
miehet - мужчины	221,1	235,8	255,0	255,0	260,6	263,3
naiset - женщины	269,6	280,0	296,2	296,2	298,5	301,2
Pietari - Санкт-Петербург						
Yhteensä - Всего	5 002,4	4 845,4	4 741,9	4 600,0	4 580,6	4 571,2
miehet - мужчины	2 253,8	2 189,5	2 138,1	2 063,3	2 052,9	2 047,5
naiset - женщины	2 748,6	2 655,9	2 603,8	2 536,7	2 527,7	2 523,7

Lähde: Tilastokeskus, Helsingin kaupungin tietokeskus.

Источник по Хельсинки: Центральное статистическое бюро Финляндии (ЦСБ Финляндии),
Информационный центр Хельсинки.

Väestö iän mukaan 1 tammikuuta**Численность населения по основным возрастным группам на 1 января****Population by age on 1 Jan.**

	1990	1995	2000	2005	2006	2007
--	------	------	------	------	------	------

---

1 000 henkeä - 1 000 человек

Helsinki - Хельсинки

Kokonaismäärästä - väestö iän mukaan -

Из общей численности - население

в возрасте:

alle työkäiset - моложе трудоспособного	73,7	80,2	84,0	81,2	80,0	79,0
työkäiset - трудоспособном ¹⁾	384,6	402,8	432,5	441,3	443,5	447,6
työiän ylittäneet - старше трудоспособного	32,4	32,7	34,6	36,5	37,3	37,9

Pietari - Санкт-Петербург

Kokonaismäärästä - väestö iän mukaan -

Из общей численности - население

в возрасте:

alle työkäiset - моложе трудоспособного	993,2	926,9	762,3	590,9	573,9	563,0
työkäiset - трудоспособном ²⁾	2 974,1	2 829,9	2 889,8	2 917,4	2 905,4	2 890,4
työiän ylittäneet - старше трудоспособного	1 035,1	1 088,6	1 089,8	1 091,7	1 101,3	1 117,8

¹⁾ 15-74 vuotias väestö. -Население в возрасте 15-74 лет.²⁾ Naiset 16-54 vuotta ja miehet 16-59 vuotta. - Женщины 16-54 лет и мужчины 16-59 лет.

Lähde: Tilastokeskus, Helsingin kaupungin tietokeskus.

Источник по Хельсинки: ЦСБ Финляндии, Информационный центр Хельсинки.

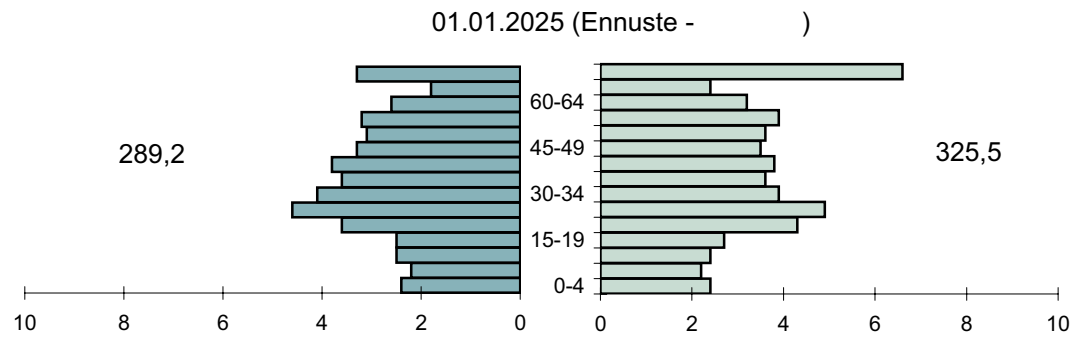
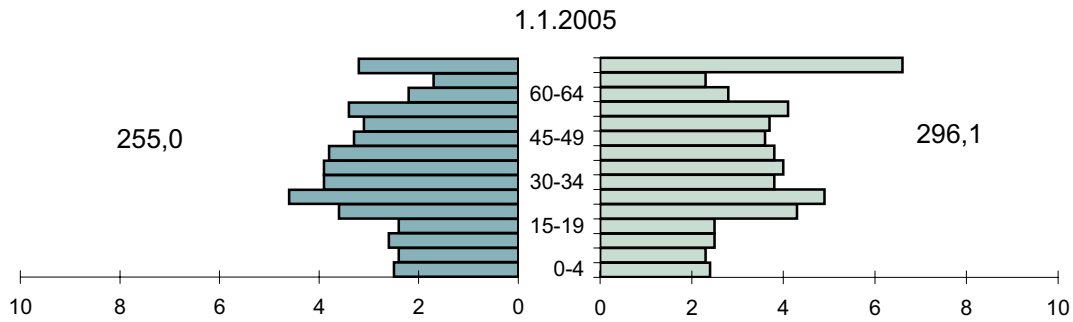
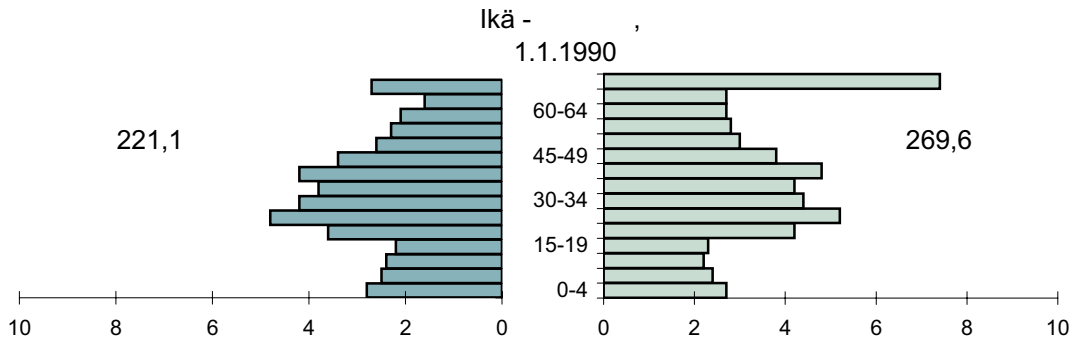

Väestö sukupuolen ja iän mukaan, %

, %

Population by age and gender, %

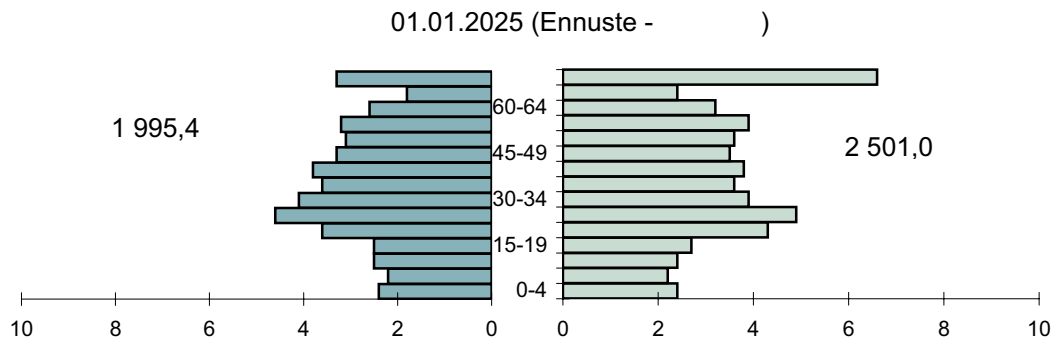
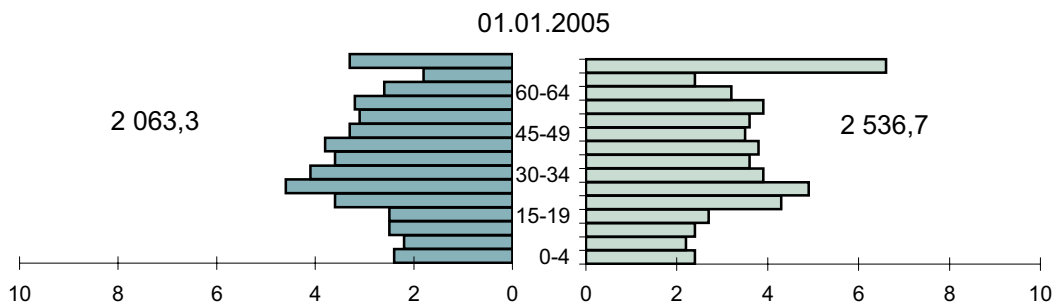
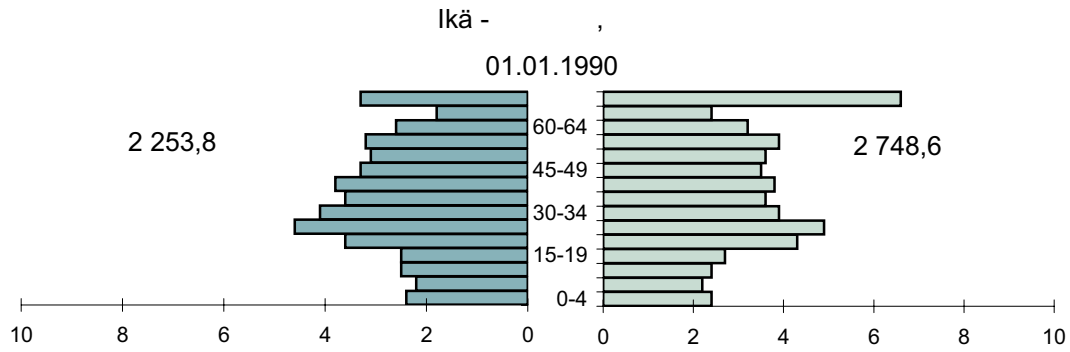
Helsinki -

Miehet -
1000 henkeä - 1000

Naiset -
1000 henkeä - 1000

Pietari - -

Miehet -
1000 henkeä - 1000

Naiset -
1000 henkeä - 1000

Luonnollinen väestönmuutos

Natural population growth

	1990	1995	2000	2005	2006
Helsinki -					
Yhteensä -					
Solmittuja avioliittoja -	3 483	3 396	3 894	3 992	3 771
Avioeroja -	1 725	2 001	1 875	1 697	1 708
Avioerojen määrä 1 000 avioliittoa kohti - 1 000	495,3	589,2	481,5	425,1	452,9
Syntyneitä -	6 382	6 660	6 282	6 103	6 156
Kuolleita -	5 711	5 313	5 122	4 785	4 942
Imeväiskuolleisuus 1 000 syntynyttä kohti - ¹⁾ 1 000	5,2	4,5	4,9	2,1	2,1
Luonnollinen kasvu -	671	1 347	1 160	1 318	1 214
1 000 asukasta kohti - 1 000					
Solmittuja avioliittoja -	7,1	6,6	7,1	7,1	6,7
Avioeroja -	3,5	3,9	3,4	3,0	3,0
Syntyneitä -	13,0	12,8	11,4	10,9	10,9
Kuolleita -	11,6	10,2	9,3	8,5	8,8
Luonnollinen kasvu -	1,4	2,6	2,1	2,4	2,2

¹⁾ 0-vuotiaat. -

1

Lähde: Tilastokeskus, Helsingin kaupungin tietokeskus.

Jatkuu -

	1990	1995	2000	2005	2006
Pietari -	-				
Yhteensä -					
Solmittuja avioliittoja -	51 979	39 319	32 748	37 906	39 830
Avioeroja -	27 771	24 498	27 097	22 643	23 871
Avioerojen määrä 1 000 avioliittoa kohti -					
1 000	534	623	827	597	599
Syntyneitä -	54 322	33 841	31 970	39 462	40 079
Kuolleita -	61 534	76 723	76 396	73 371	70 025
Luonnollinen kasvu -	-7 212	-42 882	-44 426	-33 909	-29 946
Imeväiskuolleisuus 1 000 syntynyttä kohti -					
¹⁾ 1 000	18,0	13,8	9,5	6,0	4,7
1 000 asukasta kohti -	1 000				
Solmittuja avioliittoja -	10,4	8,1	6,9	8,3	8,7
Avioeroja -	5,5	5,1	5,7	4,9	5,2
Syntyneitä -	10,9	7,0	6,8	8,6	8,8
Kuolleita -	12,3	15,9	16,2	16,0	15,3
Luonnollinen kasvu -	-1,4	-8,9	-9,4	-7,4	-6,5

¹⁾ 0-vuotiaat. -

1

Väestö iän ja sukupuolen mukaan
Половозрастная структура населения на 1 января
Population by age and gender

	Helsinki - Хельсинки			Pietari - Санкт-Петербург		
	1990	2005	2025 (ennuste- прогноз)	1990	2005	2025 (ennuste- прогноз)
%						
Miehet - мужчины						
Ikä - возраст, лет						
0-14	17,0	15,9	13,8	21,2	13,3	16,5
15-64	73,6	73,7	69,2	72,2	75,5	70,6
65+	9,4	10,4	17,0	6,6	11,2	12,9
Naiset - женщины						
Ikä - возраст, лет						
0-14	13,4	13,3	12,7	16,7	10,2	12,4
15-64	68,2	70,0	64,5	67,4	69,7	63,9
65+	18,5	16,7	22,9	15,9	20,1	23,7

Lähde: Tilastokeskus, Helsingin kaupungin tietokeskus.

Источник по Хельсинки: ЦСБ Финляндии, Информационный центр Хельсинки.

Elävänä syntyneet lapsen järjestysluvun ja äidin iän mukaan vuonna 2005

2005

Live births by ordinal number of child and mother's age 2005

	Yhteensä, henkeä -	Lapsen järjestysluku -			
		1	2	3	4+
Helsinki -					
Äidin ikä, vuotta -					
-19	140	127	13	4	4
20 - 24	717	520	159	30	8
25 - 29	1 720	1 034	497	122	67
30 - 34	2 030	1 007	727	194	102
35 +	1 495	485	541	290	179
Pietari -					
Äidin ikä, vuotta -					
-19	2 311	2 198	110	2	0
20 - 24	11 191	9 679	1 352	135	13
25 - 29	13 669	9 379	3 757	421	102
30 - 34	8 211	3 308	4 014	680	198
35 +	4 002	1 032	1 971	766	228

Lähde: Tilastokeskus, Helsingin kaupungin tietokeskus.

Syntyneet äidin iän mukaan

Births by mother's age

	1990	1995	2000	2005	2006
Helsinki -					
Yhteensä syntyneitä, henkeä -	6 382	6 660	6 282	6 103	6156
joista äitien iän mukaan -					
- 18	32	28	32	25	29
18-19	125	109	109	115	89
20-24	972	771	771	717	714
25-29	2 292	2 298	1 742	1 720	1755
30-34	1 929	2 316	2 261	2 030	2118
35-39	827	960	1 119	1 174	1133
40-49+	205	178	248	322	318
Osuus kaikista syntyneistä äidin iän mukaan - %					
- 18	0,5	0,4	0,5	0,4	0,5
18-19	2,0	1,6	1,7	1,9	1,4
20-24	15,2	11,6	12,3	11,7	11,6
25-29	35,9	34,5	27,7	28,2	28,5
30-34	30,2	34,8	36,0	33,3	34,4
35-39	13,0	14,4	17,8	19,2	18,4
40-49+	3,2	2,7	3,9	5,3	5,2

Lähde: Tilastokeskus, Helsingin kaupungin tietokeskus.

Jatkuu -

	1990	1995	2000	2005	2006
Pietari -					
Yhteensä syntyneitä, henkeä - 1),	54 322	33 841	31 970	39 462	40 079
joista äitien iän mukaan -					
- 18	922	702	436	530	398
18-19	4 852	3 006	1 858	1 781	1 749
20-24	19 310	13 204	10 882	11 191	10 956
25-29	15 546	8 942	10 467	13 669	14 063
30-34	9 458	5 227	5 465	8 211	8 658
35-39	3 517	2 232	2 320	3 273	3 481
40-49+	662	446	528	729	721
Osuus kaikista syntyneistä äidin iän mukaan - %					
- 18	1,7	2,1	1,4	1,3	1,0
18-19	8,9	8,9	5,8	4,6	4,4
20-24	35,5	39,0	34,0	28,4	27,3
25-29	28,6	26,4	32,7	34,6	35,1
30-34	17,4	15,5	17,1	20,8	21,6
35-39	6,5	6,6	7,3	8,3	8,7
40-49+	1,2	1,3	1,7	1,8	1,8

¹⁾ Mukaanlukien lapset joiden äitien ikä ei ole tiedossa. -

Ikäryhmittäiset hedelmällisyysluvut

Fertility rates by age

	1990	1995	2000	2005	2006
Syntyneiden määrä 1 000 naista kohti naisten iän mukaan - 1 000					
Helsinki -					
Yhteensä 15-49 vuotiaita -					
15-49	45,0	45,1	41,3	40,7	40,9
joista - :					
15-19	13,9	10,9	10,3	9,9	8,1
joista -					
15-17	5,0	4,0	4,2	3,1	3,3
20-24	46,4	39,5	32,4	29,9	29,5
25-29	90,3	87,6	69,2	63,3	64,1
30-34	89,1	94,0	89,8	94,4	96,8
35-39	39,7	46,1	48,6	54,1	54,5
40-44	8,3	8,2	11,5	14,4	13,7
45-49+	0,4	0,4	0,6	0,7	1,1
Pietari -					
Yhteensä 15-49 vuotiaita -					
15-49	41,3	25,5	24,6	30,9	31,7
joista - :					
15-19	34,4	23,5	23,0	14,6	14,5
joista -					
15-17	10,1	7,7	7,0	6,0	5,0
20-24	109,6	79,1	73,6	57,1	56,0
25-29	76,7	56,7	49,7	77,5	77,4
30-34	41,5	26,3	24,9	48,4	50,7
35-39	16,0	10,0	9,5	20,3	21,4
40-44	3,1	2,0	1,9	3,4	3,6
45-49+	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2

Lähde: Tilastokeskus, Helsingin kaupungin tietokeskus.

Äidin mediaani-ikä ensimmäisen lapsen syntyessä

Mother's median age when the first child was born

	1990	1995	2000	2005	2006
Ikä, vuosia -					
Helsinki -	27,5	28,5	29,0	29,0	29,0
Pietari -	23,9	23,9	..	25,3	25,5

Lähde: Tilastokeskus, Helsingin kaupungin tietokeskus.

Kokonaishedelmällisyysluku

General fertility coefficient

	1990	1995	2000	2005	2006
Keskimääräinen naisten elinaikanansa synnyttämien lasten määrä -					
1)					
Helsinki -	1,44	1,43	1,31	1,33	1,33
Pietari -	1,40	0,99	0,93	1,10	1,11

¹⁾ Luku laskettu 15-49-vuotiailla. - 15-49

Lähde: Tilastokeskus, Helsingin kaupungin tietokeskus.

Kuolleisuus kuolinsyyn mukaan

1)

Mortality by causes of death

	1990	1995	2000	2005	2006
Helsinki -					
Lukumäärä, henkeä -					
Yhteensä -	5 713	5 316	5 126	4 767	4949
Alkoholiperäiset taudit yhteensä -	..	..	..	186	174
I Tartunta- ja loistaudit -	49	44	62	54	50
II Kasvaimet -	1 171	1 132	1 133	1 137	1119
III Vertamuodostavien elinten ja veren sairaudet -	..	..	..	..	..
IV Umpieritys, ravitsemus- ja aineenvaihdunta sairaudet -	67	48	50	71	60
V Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt -	243	275	418	325	374
VI Hermoston sairaudet -	90	106	147	234	298
IX Verenkierroelinten sairaudet -	2 674	2 412	1 967	1 735	1855
X Hengityselinten sairaudet -	461	438	526	253	232
XI Ruuansulatuselinten sairaudet -	229	248	238	147	140
XII Ihon ja ihonlaiskudoksen sairaudet -	..	..	8	..	..
XIII Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet -	26	23	23	19	28
XIV Virtsa- ja sukupuolielinten sairaudet -	41	49	32	45	54
XV Raskaus, synnytys ja lapsivuoteus -	-	-	-	-	..
XVI Eräät perinataaliaikana alkaneet tilat -	17	12	18	..	10

1) Kuolemansyiden luokitus perustuu kansainväliseen ICD 10 luokitukseen -

	1990	1995	2000	2005	2006
Pietari - Санкт-Петербург					
Lukumäärä, henkeä - Количество, человек					
Yhteensä - Всего	61 534	76 723	76 396	73 371	70 025
Alkoholiperäiset taudit yhteensä - Болезни, вызванные алкоголем, всего	670	2 172	1 648	955	714
I Tartunta- ja loistaudit - Инфекционные и паразитарные болезни	511	1 132	1 229	1 328	1 259
II Kasvaimet - Новообразования	13 519	13 263	13 197	12 558	12 693
III Vertamuodostavien elinten ja veren sairaudet - Заболевания кроветворных органов и крови	47	77	80	38	40
IV Umpieritys, ravitsemus- ja aineenvaihdunta sairaudet - Болезни желез внутренней секреции, обмена веществ и дистрофия организма	201	360	261	221	211
V Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt - Психические расстройства	120	863	335	305	253
VI Hermoston sairaudet - Болезни нервной системы	337	389	508	660	554
VIII Korvan ja kartiolisäkkeen sairaudet - Болезни уха и сосцевидного отростка	20	8	19	15	15
IX Verenkiertoelinten sairaudet - Болезни системы кровообращения	35 701	44 057	44 743	44 273	42 694
X Hengityselinten sairaudet - Болезни органов дыхания	1 518	2 268	2 763	2 066	1 875
XI Ruuansulatuselinten sairaudet - Болезни органов пищеварения	1 832	2 564	2 373	2 745	2 554
XII Ihon ja ihonlaiskudoksen sairaudet - Болезни кожи и подкожной клетчатки	44	82	61	75	74
XIII Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet - Болезни костно-мышечной системы и соединительной ткани	81	99	89	74	87
XIV Virtsa- ja sukupuolielinten sairaudet - Болезни мочеполовой системы	803	855	741	514	479
XV Raskaus, synnytys ja lapsivuoteus - Беременность, роды и послеродовой период	16	11	10	12	6
XVI Eräät perinataaliaikana alkaneet tilat - Некоторые состояния перинатального периода	544	248	114	110	69

Jatkuu -

	1990	1995	2000	2005	2006
Helsinki -					
XVII Synnynnäiset epämuodostumat, kromosomipoikkeavuudet -	20	17	17	19	17
XVIII Oireet ja epätäydellisesti määritetyt tilat -	37	33	24	38	26
XX Tapaturmat ja väkivalta -	585	475	460	473	489

Lähde: Tilastokeskus, Helsingin kaupungin tietokeskus.

Jatkuu -

	1990	1995	2000	2005	2006
Pietari -					
XVII Synnynnäiset epämuodostumat, kromosomipoikkeavuudet -	491	287	206	126	94
XVIII Oireet ja epätäydellisesti määritetyt tilat -	30	30	529	1 054	683
XX Tapaturmat ja väkivalta -	5 719	10 130	9 138	7 197	6 385

16 - 64 vuotiaana kuolleet kuolinsyyn ja sukupuolen mukaan
Умершие в возрасте 16 - 64 лет по причинам смерти и полу
Deaths at age 16-64 by cause of death and gender

	1990 ¹⁾	1995	2000	2005	2006
Helsinki - Хельсинки					
16 - 64-vuotiaat kuolleet yhteensä (henkeä) - Умершие в возрасте 16 - 64 лет, всего (человек)	1 463	1 215	1 231	1 231	1 223
miehet - мужчины					
Kaikki yhteensä - Всего	1 007	856	820	817	846
Alkoholiperäiset taudit yhteensä - Болезни, вызванные алкоголем, всего	..	..	..	100	101
I Tartunta- ja loistaudit - Инфекционные и паразитарные болезни	19	20	9	8	13
II Kasvaimet - Новообразования	160	154	155	160	165
IV Umpieritys, ravitsemus- ja aineenvaihdunta sairaudet - Болезни желез внутренней секреции, обмена веществ и дистрофия организма	13	14	9	16	16
V Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt - Психические расстройства	17	15	26	6	5
VI Hermoston sairaudet - Болезни нервной системы	8	12	20	18	13
IX Verenkiertoelinten sairaudet - Болезни системы кровообращения	323	243	222	204	220
X Hengityselinten sairaudet - Болезни органов дыхания	32	41	34	27	19
XI Ruuansulatuselinten sairaudet - Болезни органов пищеварения	79	80	96	22	17
XII Ihon ja ihonlaiskudoksen sairaudet - Болезни кожи и подкожной клетчатки	..	-	-	-	-
XIII Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet - Болезни костно- мышечной системы и соединительной ткани	..	-	..	..	..
XIV Virtsa- ja sukupuolielinten sairaudet - Болезни мочеполовой системы	..	-	..	..	..
XVII Synnynnäiset epämuodostumat, kromosomipoikkeavuudet - Врожденные аномалии, хромосомные отклонения	..	-	..	..	..
XVIII Oireet ja epätäydellisesti määritetyt tilat - Симптомы и неполностью определенные состояния	9	16	7	19	13
XX Tapaturmat ja väkivalta - Внешние причины	339	260	235	222	242

¹⁾ 15-64 vuotiaana kuolleet. - Умершие в возрасте 15 - 64 лет.

Jatkuu -

	1990 ¹⁾	1995	2000	2005	2006
naiset -					
Kaikki yhteensä -	456	359	411	414	377
Alkoholiperäiset taudit yhteensä -				48	37
I Tartunta- ja loistaudit -	6	..	..	6	3
II Kasvaimet -	175	144	160	147	129
IV Umpieritys, ravitsemus- ja aineenvaihdunta sairaudet -					
V Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt -	5	..	5	15	11
VI Hermoston sairaudet -	..	..	7	..	..
IX Verenkierroelinten sairaudet -	5	15	10	13	15
X Hengityselinten sairaudet -	101	65	72	55	70
XI Ruuansulatuselinten sairaudet -	16	13	19	7	9
XII Ihon ja ihonlaiskudoksen sairaudet -	29	18	30	13	8
XIII Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet -	-	-	..	-	..
XIV Virtsa- ja sukupuolielinten sairaudet -	..	..	..	..	..
XV Raskaus, synnytys ja lapsivuoteus -	..	..	..	..	..
XVII Synnynnäiset epämuodostumat, kromosomipoikkeavuudet -	-	-	-	-	-
XVIII Oireet ja epätäydellisesti määritetyt tilat -	..	-	..	6	-
XX Tapaturmat ja väkivalta -	..	7	..	5	-
	103	78	91	83	..

¹⁾ 15-64 vuotiaana kuolleet. -

15 - 64

Lähde: Tilastokeskus, Helsingin kaupungin tietokeskus.

Kuolleet iän, kuolinsyyyn ja sukupuolen mukaan
Умершие в возрасте 16 - 64 лет по причинам смерти и полу
Deaths at age 16-64 by cause of death and gender

	1990	1995	2000	2005	2006
Pietari - Санкт-Петербург					
Lukumäärä - Количество					
16-64 - vuotiaat kuolleet 100 000 henkeä kohti -					
Умершие в возрасте 16 - 64 лет на 100 000 населения	615,9	929,0	914,2	851,0	772,9
miehet - мужчины					
Kaikki yhteensä - Всего	907,1	1 397,4	1 401,9	1 289,3	1 164,3
Alkoholiperäiset taudit yhteensä -					
Болезни, вызванные алкоголем, всего	31,9	97,5	76,3	44,4	32,6
I Tartunta- ja loistaudit -					
Инфекционные и паразитарные болезни	15,9	40,2	49,8	52,5	51,8
II Kasvaimet - Новообразования	224,1	198,7	183,4	147,2	151,1
III Vertamuodostavien elinten ja veren sairaudet -					
Заболевания кроветворных органов и крови	1,0	1,0	1,1	0,5	0,7
IV Umpieritys, ravitsemus- ja aineenvaihduntasairaudet -					
Болезни желез внутренней секреции, обмена веществ и дистрофия организма	2,6	4,8	5,2	2,8	3,0
V Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt -					
Психические расстройства	4,5	36,8	15,7	13,0	10,4
VI Hermoston sairaudet - Болезни нервной системы	7,6	9,7	15,7	22,9	16,7
VIII Korvan ja kartiolisäkkeen sairaudet -					
Болезни уха и сосцевидного отростка	0,2	0,1	0,3	0,4	0,1
IX Verenkiertoelinten sairaudet -					
Болезни системы кровообращения	364,6	560,0	558,8	563,8	526,5
X Hengityselinten sairaudet - Болезни органов дыхания	28,1	64,6	84,7	61,0	45,7
XI Ruuansulatuselinten sairaudet -					
Болезни органов пищеварения	30,3	57,1	51,1	65,4	57,2
XII Ihon ja ihonlaskudoksen sairaudet -					
Болезни кожи и подкожной клетчатки	0,8	1,1	1,4	1,7	2,0
XIII Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet -					
Болезни костно-мышечной системы и соединительной ткани	0,9	1,4	1,5	1,2	1,2
XIV Virtsa- ja sukupuolielinten sairaudet -					
Болезни мочеполовой системы	8,9	11,8	8,4	5,9	5,2
XVII Synnynnäiset epämuodostumat, kromosomipoikkeavuudet - Врожденные аномалии, хромосомные отклонения	3,6	2,2	1,9	1,6	1,3
XVIII Oireet ja epätäydellisesti määritetyt tilat -					
Симптомы и неполностью определенные состояния	0,1	–	20,3	43,6	27,8
XX Tapaturmat ja väkivalta - Внешние причины	213,9	407,9	402,5	305,8	263,6

	1990	1995	2000	2005	2006
naiset - женщины					
Kaikki yhteensä - Всего	359,9	519,8	487,7	467,1	430,7
Alkoholiperäiset taudit yhteensä - Болезни, вызванные алкоголем, всего	6,1	27,1	12,4	12,2	9,1
I Tartunta- ja loistaudit - Инфекционные и паразитарные болезни	3,2	11,4	14,2	19,0	17,2
II Kasvaimet - Новообразования	130,3	133,4	123,7	114,7	115,2
III Vertamuodostavien elinten ja veren sairaudet - Заболевания кроветворных органов и крови	0,4	1,1	0,9	0,6	0,5
IV Umpieritys, ravitsemus- ja aineenvaihduntasairaudet - Болезни желез внутренней секреции, обмена веществ и дистрофия организма	3,9	6,0	3,2	3,4	3,2
V Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt - Психические расстройства	1,5	10,9	4,2	4,0	3,5
VI Hermoston sairaudet - Болезни нервной системы	4,4	7,7	7,4	9,5	7,6
VIII Korvan ja kartiolisäkkeen sairaudet - Болезни уха и сосцевидного отростка	0,3	0,2	0,3	0,1	0,2
IX Verenkiertoelinten sairaudet - Болезни системы кровообращения	132,6	195,4	185,3	182,1	174,6
X Hengityselinten sairaudet - Болезни органов дыхания	7,4	15,6	20,4	15,8	12,5
XI Ruuansulatuselinten sairaudet - Болезни органов пищеварения	14,2	25,2	21,8	29,6	26,2
XII Ihon ja ihonlaiskudoksen sairaudet - Болезни кожи и подкожной клетчатки	0,6	1,7	0,8	1,2	1,0
XIII Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet - Болезни костно- мышечной системы и соединительной ткани	1,8	1,6	2,1	1,3	1,6
XIV Virtsa- ja sukupuolielinten sairaudet - Болезни мочеполовой системы	7,8	8,3	7,2	4,0	2,9
XV Raskaus, synnytys ja lapsivuoteus - Беременность, роды и послеродовой период	0,9	0,3	0,6	0,7	0,3
XVII Synnynnäiset epämuodostumat, kromosomipoikkeavuudet - Врожденные аномалии, хромосомные отклонения	2,6	1,7	1,4	0,9	0,6
XVIII Oireet ja epätäydellisesti määritetyt tilat - Симптомы и неполностью определенные состояния	–	0,1	5,3	10,5	5,2
XX Tapaturmat ja väkivalta - Внешние причины	48,0	99,2	88,9	69,7	58,4

Imeväiskuolleisuus

Neo-natal mortality

Helsinki 5-vuotiskeskisarvo -					
	1985-1989	1990-1994	1995-1999	2000-2004	2002-2006
0-vuotiaana kuolleet tuhatta elävänä syntynyttä kohti -					
1 000					
Helsinki -					
Yhteensä -	5,9	5,1	4,3	3,6	3,4
miehet -	6,0	5,9	4,2	3,8	3,1
naiset -	5,7	4,3	4,5	3,5	3,7
				Jatkuu -	
	1990	1995	2000	2005	2006
Pietari -					
Yhteensä -	18,0	13,8	9,5	6,0	4,7
miehet -	21,0	15,7	9,6	6,6	4,7
naiset -	15,3	11,9	9,0	5,5	4,7

Lähde: Tilastokeskus, Helsingin kaupungin tietokeskus.

Elinajanodote syntymähetkellä

Life expectancy at birth

Helsinki 5-vuotiskeskisarvo-					
	1986-1990	1991-1995	1996-2000	2001-2005	2006
Elinajanodote, vuosia -					
Helsinki -					
Koko väestö -	74,2	75,6	76,8	78,0	78,2
miehet -	69,5	71,3	72,8	74,2	74,4
naiset -	78,0	79,2	80,1	81,1	81,4
Jatkuu -					
	1990	1995	2000	2005	2006
Pietari -					
Koko väestö -	69,7	66,0	66,7	67,8	68,9
miehet -	64,7	59,7	60,4	61,5	62,8
naiset -	74,1	72,1	73,0	74,0	74,8

Lähde: Tilastokeskus, Helsingin kaupungin tietokeskus.

Väestö iän, sukupuolen ja siviilisäädyn mukaan

Population by age, gender and marital status

	1990		2005	
	miehet -	naiset -	miehet -	naiset -
Helsinki -				
%				
15-24				
Yhteensä -	100,0	100,0	100,0	100,0
Naimattomat -	95,6	92,0	97,9	95,7
Naimisissa -	4,2	7,4	2,0	4,0
Eronneet -	0,3	0,6	0,2	0,4
Lesket -	0,0	0,0	0,0	0,0
25-29				
Yhteensä -	100,0	100,0	100,0	100,0
Naimattomat -	71,9	66,2	83,8	76,9
Naimisissa -	25,6	30,0	14,7	20,5
Eronneet -	2,4	3,8	1,6	2,6
Lesket -	0,0	0,1	0,0	0,0
30-34				
Yhteensä -	100,0	100,0	100,0	100,0
Naimattomat -	48,0	43,6	62,4	55,6
Naimisissa -	44,8	47,3	32,2	36,5
Eronneet -	7,1	8,7	5,4	7,8
Lesket -	0,1	0,3	0,1	0,1
35-39				
Yhteensä -	100,0	100,0	100,0	100,0
Naimattomat -	31,8	31,2	48,3	43,2
Naimisissa -	55,2	54,3	40,5	42,6
Eronneet -	12,8	13,6	11,1	13,8
Lesket -	0,2	0,9	0,1	0,3

Lähde: Tilastokeskus, Helsingin kaupungin tietokeskus.

	1989		2002	
	miehet - мужчины	naiset - женщины	miehet - мужчины	naiset - женщины
Pietari - Санкт-Петербург¹⁾				
%				
15-24				
Yhteensä - Всего	100,0	100,0	100	100
Naimattomat - Никогда не состояли в браке	79,7	67,4	84,2	74,8
Naimisissa - Состоят в браке	18,2	29,3	8,6	17,0
Eronneet - Разведенные	0,8	1,9	0,5	1,3
Lesket - Вдовы	0,1	0,3	0,0	0,1
Siviilisääty tuntematon - Не указавшие состояние в браке	1,2	1,1	6,7	6,8
25-29				
Yhteensä - Всего	100,0	100,0	100	100
Naimattomat - Никогда не состояли в браке	22,3	19,5	42,0	29,9
Naimisissa - Состоят в браке	71,7	70,7	44,9	52,9
Eronneet - Разведенные	4,8	8,5	5,0	9,4
Lesket - Вдовы	0,2	0,6	0,1	0,6
Siviilisääty tuntematon - Не указавшие состояние в браке	1,0	0,7	8,0	7,2
30-34				
Yhteensä - Всего	100,0	100,0	100	100
Naimattomat - Никогда не состояли в браке	10,1	11,6	20,5	15,0
Naimisissa - Состоят в браке	81,3	74,0	60,2	59,9
Eronneet - Разведенные	7,8	12,8	10,5	16,3
Lesket - Вдовы	0,3	1,1	0,3	1,3
Siviilisääty tuntematon - Не указавшие состояние в браке	0,5	0,5	8,5	7,5
35-39				
Yhteensä - Всего	100,0	100,0	100	100
Naimattomat - Никогда не состояли в браке	7,2	8,9	10,5	9,6
Naimisissa - Состоят в браке	81,8	71,8	68,6	62,4
Eronneet - Разведенные	10,1	16,7	12,8	18,9
Lesket - Вдовы	0,5	2,2	0,6	2,5
Siviilisääty tuntematon - Не указавшие состояние в браке	0,4	0,4	7,5	6,6

¹⁾ Tiedot väestölaskennan mukaan. - Данные переписей населения.

	1990		2005	
	miehet -	naiset -	miehet -	naiset -
	мужчины	женщины	мужчины	женщины
Helsinki - Хельсинки				
40-49				
Yhteensä - Всего	100,0	100,0	100,0	100,0
Naimattomat - Никогда не состояли в браке	18,3	21,4	34,8	33,0
Naimisissa - Состоят в браке	62,8	55,9	47,0	45,2
Eronneet - Разведенные	18,2	20,0	17,9	20,7
Lesket - Вдовы	0,7	2,6	0,3	1,2
50-59				
Yhteensä - Всего	100,0	100,0	100,0	100,0
Naimattomat - Никогда не состояли в браке	12,4	16,0	19,0	20,9
Naimisissa - Состоят в браке	67,5	54,3	56,5	48,6
Eronneet - Разведенные	18,2	21,0	23,1	26,0
Lesket - Вдовы	2,0	8,7	1,4	4,5
60-69				
Yhteensä - Всего	100,0	100,0	100,0	100,0
Naimattomat - Никогда не состояли в браке	9,7	16,4	11,0	16,2
Naimisissa - Состоят в браке	72,3	43,8	65,0	46,2
Eronneet - Разведенные	12,4	15,8	20,4	25,1
Lesket - Вдовы	5,7	23,9	3,6	12,6
70+				
Yhteensä - Всего	100,0	100,0	100,0	100,0
Naimattomat - Никогда не состояли в браке	5,3	19,7	7,3	15,2
Naimisissa - Состоят в браке	66,6	18,2	64,4	24,4
Eronneet - Разведенные	7,1	11,3	11,3	16,1
Lesket - Вдовы	21,0	50,8	17,0	44,3

Jatkuu -

	1989		2002	
	miehet -	naiset -	miehet -	naiset -
Pietari - -				
40-49				
Yhteensä -	100,0	100,0	100,0	100,0
Naimattomat -	5,0	6,8	5,6	7,1
Naimisissa -	81,3	67,2	73,7	62,0
Eronneet -	12,1	20,6	13,4	20,2
Lesket -	1,1	5,0	1,4	5,2
Siviilisääty tuntematon -	0,5	0,4	5,9	5,5
50-59				
Yhteensä -	100,0	100,0	100,0	100,0
Naimattomat -	2,9	5,3	3,7	5,9
Naimisissa -	83,4	61,6	74,8	55,3
Eronneet -	10,0	18,3	12,3	20,3
Lesket -	3,1	14,3	3,6	13,0
Siviilisääty tuntematon -	0,6	0,5	5,6	5,5
60-69				
Yhteensä -	100,0	100,0	100,0	100,0
Naimattomat -	1,4	6,8	2,0	4,6
Naimisissa -	85,1	43,9	76,6	43,4
Eronneet -	5,1	11,7	7,7	15,3
Lesket -	7,6	37,0	9,4	31,9
Siviilisääty tuntematon -	0,8	0,6	4,3	4,8
70+				
Yhteensä -	100,0	100,0	100,0	100,0
Naimattomat -	1,3	5,5	1,3	5,4
Naimisissa -	73,3	15,2	68,3	21,1
Eronneet -	2,3	5,3	3,3	7,7
Lesket -	22,3	73,2	23,3	60,8
Siviilisääty tuntematon -	0,8	0,8	3,8	5,0

Väestö sukupuolen ja siviilisäädyn mukaan

Population by sex and marital status

	Helsinki -		Pietari -	
	1.1.2007		09.10.2002 ¹⁾	
Yhteensä, 1 000 henkeä - , 1 000	564,5		4 661,2	
%	100,0		100,0 ²⁾	
Naimattomat -				
miehet -	26,1		11,4	
naiset -	27,3		10,7	
Naimissa -				
miehet -	15,1		24,5	
naiset -	15,3		25,0	
Lesket - /				
miehet -	0,8		1,6	
naiset -	3,9		9,4	
Eronneet -				
miehet -	4,7		3,5	
naiset -	6,9		7,6	

¹⁾ Tiedot väestölaskennan mukaan. -

²⁾ Mukaanlukien henkilöt joiden siviilisäätö on tuntematon.

Lähde: Tilastokeskus, Helsingin kaupungin tietokeskus.

Avioituneiden määrä aviopuolison iän mukaan

Number of registered marriages by age of the partners

	1990	1995	2000	2005	2006
Helsinki - ¹⁾					
miehet -					
Yhteensä, henkeä -	3 159	3 373	3 823	3 933	3 388
Ikä, vuosia -					
- 24	510	383	378	304	242
25-34	1 818	1 988	2 045	2 076	1 822
35+	831	1 002	1 400	1 553	1 324
naiset -					
Yhteensä, henkeä -	3 483	3 396	3 894	3 992	3 771
Ikä, vuosia -					
- 24	920	652	690	594	504
25-34	1 855	1 999	2 098	2 223	2 125
35+	708	745	1 106	1 175	1 142
Pietari -					
miehet -					
Yhteensä, henkeä -	51 979	39 319	32 748	37 906	39 830
Ikä, vuosia -					
- 24	23 731	14 792	10 586	9 898	10 185
25-34	15 712	12 549	12 724	17 326	18 391
35+	12 536	11 978	9 438	10 682	11 254
naiset -					
Yhteensä, henkeä -	51 979	39 319	32 748	37 906	39 830
Ikä, vuosia -					
- 24	28 392	18 521	15 132	15 734	16 123
25-34	13 100	10 154	10 203	14 344	15 568
35+	10 487	10 644	7 413	7 828	8 139

¹⁾ Solmittu avioliitto tilastoidaan vaimon asuinpaikan mukaan paitsi, jos vaimo kuuluu ulkomaiseen väestörekisteriin -

( ).

Lähde: Tilastokeskus, Helsingin kaupungin tietokeskus.

Avioerot puolisoien iän mukaan

Divorces by age of spouses

	1990	1995	2000	2005	2006
Helsinki -					
miehet -					
Yhteensä avioeroja, henkeä -	1 710	1 967	1 848	1 680	1 615
joista iän mukaan -					
%					
- 24	2,1	2,0	1,7	1,5	2,0
25-39	51,3	49,4	50,1	40,7	41,8
40-49	32,2	34,2	28,2	32,8	31,3
50-59	12,0	10,8	16,3	19,4	18,0
60+	2,5	3,6	3,6	5,7	6,9
naiset -					
Yhteensä avioeroja, henkeä -	1 725	2 001	1 875	1 697	1 708
joista iän mukaan -					
%					
- 24	6,0	4,5	3,7	4,2	2,1
25-39	54,3	52,9	52,4	46,8	42,3
40-49	28,1	30,1	27,5	29,6	31,1
50-59	8,8	10,1	13,8	15,9	17,6
60+	2,8	2,5	2,5	3,5	6,8

Lähde: Tilastokeskus, Helsingin kaupungin tietokeskus.

Jatkuu -

	1990	1995	2000	2005	2006
Pietari -					
miehet -					
Yhteensä avioeroja, henkeä -	27 771	24 498	27 097	22 643	23 871
joista iän mukaan -					
%					
- 24	10,5	9,5	6,0	4,0	4,2
25-39	58,2	56,9	56,4	46,7	47,3
40-49	18,6	20,9	23,1	23,3	22,6
50-59	9,6	6,7	8,6	9,5	9,6
60+	2,8	2,4	4,4	3,0	3,0
ikä ei tiedossa -	0,3	3,6	1,5	13,5	13,3
naiset -					
Yhteensä avioeroja, henkeä -	27 771	24 498	27 097	22 643	23 871
joista iän mukaan -					
%					
- 24	17,3	16,6	11,4	9,8	9,8
25-39	57,1	55,6	55,6	49,5	49,8
40-49	15,9	19,0	21,3	22,0	20,4
50-59	7,4	5,2	7,1	8,1	8,4
60+	2,1	1,6	3,1	2,0	1,9
ikä ei tiedossa -	0,2	2,0	1,5	8,6	9,7

Asuntokunnat perhetyypin mukaan**2005****Household-dwelling units by type****Helsinki -**

Kaikki asuntokunnat -	291 177
%	100,0
Yksinasuva -	49,4
Väh. 2 henkeä (ei perhe) -	
Lapseton avio- tai avopari -	3,7
Yhden vanhemman perhe -	22,4
Aviopari ja lapsia -	7,5
Avopari ja lapsia -	12,1
Muut -	3,1
	1,8

Lähde: Tilastokeskus, Helsingin kaupungin tietokeskus.

Kotitaloudet kotitaloustyyppin mukaan

2002

Households by type

	Pietari -
	- 1)
Yhteensä kotitalouksia -	1 750 924
kotitalouksien jäseniä, henkilöä -	4 565 772
% osuus kotitalouksista, muodostuen -	
%	100,0
yhden hengen taloudet -	9,3
yksi aviopari -	55,8
kaksi avioparia -	5,5
kolme tai enemmän aviopareja -	0,2
äiti ja lapsia - ²⁾	10,6
isä ja lapsia - ²⁾	1,6
äiti lasten kanssa ja yksi äidin (isän) vanhempi -	3,5
isä lasten kanssa ja isän (äidin) yksi vanhempi -	0,7
yksinhuoltajaäiti lasten kanssa, äidin tai isän vanhempi, muita sukulaisia ja ei sukulaisia -	4,9
yksinhuoltajaisä lasten kanssa sekä äidin tai isän v. nhempi, muita sukulaisia tai ei sukulaisia -	1,1
muut taloudet -	6,8

¹⁾ Väestölaskennan tietojen mukaan. -

²⁾ Alle 18-v. lapset. -

³⁾ Luku sisältää perheet, joissa lapset ovat 18 vuotiaita vanhempia. -

Väestö äidinkielen mukaan

Population by mother tongue

	1990	2005	2007
Helsinki -			
Yhteensä (henkeä) - ( )	490 872	559 046	564 521
%			
Suomi -	90,8	86,7	85,6
Ruotsi -	7,9	6,2	6,1
Venäjä -	0,3	1,7	2,0
Somali -	..	0,8	0,9
Viro -	..	0,8	0,9
Englanti -	0,2	0,5	0,6
Muut -	0,9	3,2	3,9

Väestö kansallisuuden mukaan

1)

Population by nationality

	1989	2002
Pietari - -		
Yhteensä (1000 henkeä) - (1 000)	4 990,7	4 661,2
%		
Venäläiset -	89,1	84,7
Ukrainalaiset -	3,0	1,9
Valko-venäläiset -	1,9	1,2
Juutalaiset -	2,1	0,8
Tataarit -	0,9	0,8
Muut -	3,0	10,6

---

¹⁾ Väestölaskennan tietojen mukaan. -

Lähde: Tilastokeskus, Helsingin kaupungin tietokeskus.

Muuttoliike sukupuolen mukaan

Migration by gender

	Miehet -			Naiset -		
	2000	2005	2006	2000	2005	2006
Helsinki -						
Tulomuutto - yhteensä, henkeä -	15 928	16 387	16 481	16 343	17 566	18 234
- ,						
ulkomailta muutto - -	2 205	2 564	2 847	1 837	2 333	2 605
Lähtömuutto - yhteensä, henkeä -	14 317	16 129	15 618	14 705	17 252	16 750
- ,						
ulkomaille -	1 802	1 398	1 478	1 685	1 521	1 485
Pietari - -						
Tulomuutto - yhteensä, henkeä -	41 436	19 994	21 814	35 268	23 491	26 982
- ,						
maassamuutto -	38 085	18 014	19 988	31 606	21 506	25 168
muutto IVY-maista -	2 574	1 281	1 230	3 131	1 664	1 450
Baltian maista -	121	58	72	155	59	50
muutto ulkomaille (poislukien IVY) -						
( )	656	641	524	376	262	314
Lähtömuutto - yhteensä, henkeä -	35 435	14 155	13 858	23 922	14 801	14 549
- ,						
maassamuutto -	33 030	13 191	13 400	21 455	13 986	14 101
muutto IVY-maihin -	823	191	168	827	199	145
Baltian maihin -	41	19	8	34	20	6
muutto ulkomaille (poislukien IVY) -						
( )	1 541	754	282	1 606	596	297

Lähde: Tilastokeskus, Helsingin kaupungin tietokeskus.

Kansainvälinen muuttoliike

International migration

	Tulomuutto -			Lähtömuutto -		
	2000	2005	2006	2000	2005	2006
henkeä -						
Helsinki -						
Yhteensä -	4 042	4 897	5 452	3 487	2 919	2 963
Eurooppa (pl. Suomi) - ( )	2 531	3 109	3 414	2 540	2 277	2 270
EU-maat -	1 723	2 454	2 736	1 893	2 021	2 018
Ruotsi -	511	605	513	576	524	512
Tanska -	141	94	104	97	98	129
Viro -	215	423	593	152	150	142
Muut v. 2004 liittyneet maat -						
2004 .	135	112	176	99	59	84
Muu Pohj.- ja Länsi-Eurooppa -						
Norja ja Islanti -	163	164	160	204	192	188
Muu Eurooppa -	123	111	110	148	109	90
Venäjä -	409	491	518	278	64	64
Afrikka -	400	394	430	206	50	57
Pohjois-Amerikka -	182	407	383	194	42	38
Latinalainen Amerikka ja Karibia -	237	286	345	339	286	281
	84	99	124	40	32	32
Kaakkois- ja Itä-Aasia-						
-	250	394	464	215	127	131
Keski- ja Länsi-Aasia -	276	512	573	122	98	127
Australia ja Oseania -	34	57	75	24	55	83
Valtioton ja tuntematon -						
	448	33	74	13	2	1

Lähde: Tilastokeskus, Helsingin kaupungin tietokeskus.

	Jatkuu -					
	Tulomuutto -			Lähtömuutto -		
	2000	2005	2006	2000	2005	2006
henkeä -						
Pietari -	-					
Yhteensä -	7 013	3 965	3 640	4 872	1 779	906
muutto IVY-maista -	5 705	2 945	2 680	1 650	390	313
Valkovenäjä -	497	421	274	298	108	86
Kazakstan -	1 577	830	766	271	90	52
Moldavia -	282	186	198	45	8	14
Ukraina -	1 624	731	699	731	131	113
Transkaukasian valtiot -	876	311	301	176	26	37
Azerbaidzan -	292	89	97	72	11	11
Armenia -	208	110	111	33	4	10
Georgia -	376	112	93	71	11	16
Keski Aasian valtiot -	849	466	442	129	27	11
Kirgisia -	163	154	162	38	4	1
Tadzikistan -	132	54	65	22	16	3
Turkmeina -	116	44	30	17	5	1
Uzbekistan -	438	214	185	52	6	6
Balttian valtiot -	276	117	122	75	39	14
Latvia -	118	42	62	25	12	4
Liettua -	55	28	19	13	5	1
Viro -	103	47	41	37	22	9
muutto lähiulkomaille (poislukien IVY) -	1 032	903	838	3 147	1 350	579
Saksa -	58	63	70	929	291	107
Israel-	118	56	39	622	56	47
Kiina -	156	329	362	114	372	110
USA -	55	46	34	430	150	94
Syyria -	23	13	6	19	17	4
Suomi -	11	18	16	209	76	61

VÄESTÖN ELINTASO   УРОВЕНЬ ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ   STANDARD OF LIVING

Asuntokanta valmistumisvuoden mukaan

Распределение жилищного фонда по году постройки по состоянию на 31 декабря

Dwelling stock by year of construction

	2006
Helsinki - Хельсинки	
Asuntokanta, 1000 m ² - Жилой фонд, 1000 м ²	19 699
%	
ennen vuotta 1920 - до 1920	5,6
1921-1949	17,7
1950-1969	31,3
1971-1999	37,7
2000-	7,5
Valmistumisvuosi ei tiedossa - Год постройки неизвестен	0,1
Pietari - Санкт-Петербург	
Asuntokanta, 1000 m ² - Жилой фонд, 1000 м ²	102 547
%	
ennen vuotta 1920 - до 1920	15,0
1921-1945	2,2
1946-1970	28,6
1971-1995	41,2
1996-2005	13,0

Lähde: Tilastokeskus.

Источник по Хельсинки: ЦСБ Финляндии.

Asuntokanta ja asumistiheys**Жилищный фонд и средняя обеспеченность одного жителя общей площадью****Housing stock and residential density**

	1990	1995	2000	2005	2006
Helsinki - Хельсинки					
Asuntojen määrä, 1 000 - Количество квартир, 1 000	259	281	296	314	318
Huoneisto-ala, 1 000 m ² - Площадь жилья, 1 000 м ²	15 572	16 986	18 210	19 407	19 699
Huoneistoala yhtä asukasta kohti, m ² - Площадь на одного жителя, м ²	30,6	31,9	32,6	34,0	34,0
Pietari - Санкт-Петербург					
Asuntojen määrä, 1 000 - Количество квартир, 1 000	1 440	1 525	1 609	1 719	1 754
Huoneisto-ala, 1 000 m ² - Площадь жилья, 1 000 м ²	88 342	89 443	93 471	100 326	102 547
Huoneistoala yhtä asukasta kohti, m ² - Площадь на одного жителя, м ²	17,6	18,6	19,8	21,9	22,4

Lähde: Tilastokeskus.

Источник по Хельсинки: ЦСБ Финляндии.

Asunnot varustetason mukaan
Благоустройство жилищного фонда
Dwellings by level of equipment

	1990	1995	2000	2005	2006
%					
Helsinki - Хельсинки					
Vesijohto - Водопровод	99,6	99,7	99,9	99,9	99,9
Viemäri - Канализация	99,7	99,8	99,9	99,7	99,7
Lämmin vesi - Горячая вода	98,1	98,0	99,7	99,7	99,7
Kylpyhuone - Ванна	94,2	94,5	99,1	99,9	99,9
Pietari - Санкт-Петербург					
Vesijohto - Водопровод	99,6	98,5	98,5	98,8	98,8
Viemäri - Канализация	99,5	98,3	98,3	98,6	98,6
Lämmin vesi - Горячая вода	81,9	85,0	92,8	95,6	95,8
Kylpyhuone - Ванна	92,1	91,0	91,8	92,4	92,7

Lähde: Tilastokeskus.

Источник по Хельсинки: ЦСБ Финляндии.

Uusien valmistuneiden asuntojen pinta-ala ja määrä huoneluvun mukaan

Total floor area and the number of new dwellings by number of rooms

		1990	1995	2000	2005	2006
Helsinki -						
Huoneisto-ala, 1 000 m ² -	, 1 000 ²	297	317	333	200	260
Asuntojen määrä -		4 355	4 769	4 853	2 698	2 881
Huoneluku, % -	¹⁾ , %					
1		4,2	1,6	13,0	12,8	18,0
2		21,2	34,7	38,6	35,8	27,9
3		24,1	21,4	24,1	23,4	25,5
4+		50,5	42,4	0,0	0,0	28,6
Pietari -						
Huoneisto-ala, 1 000 m ² -	, 1 000 ²	1 063,6	1 011,8	1 080,9	2 273,4	2 375,7
Asuntojen määrä, 1 000 -	, 1 000	18,3	16,4	15,2	33,2	34,3
Huoneluku, % -	, %					
1		27,2	35,8	31,5	47,4	45,1
2		39,1	27,0	33,1	27,2	30,8
3		30,9	33,9	29,9	21,6	20,6
4+		2,8	3,3	5,5	3,8	3,5

¹⁾ Helsinki: Keittiö lasketaan huoneeksi 1990 ja 1995. -

: 1990 1995 .

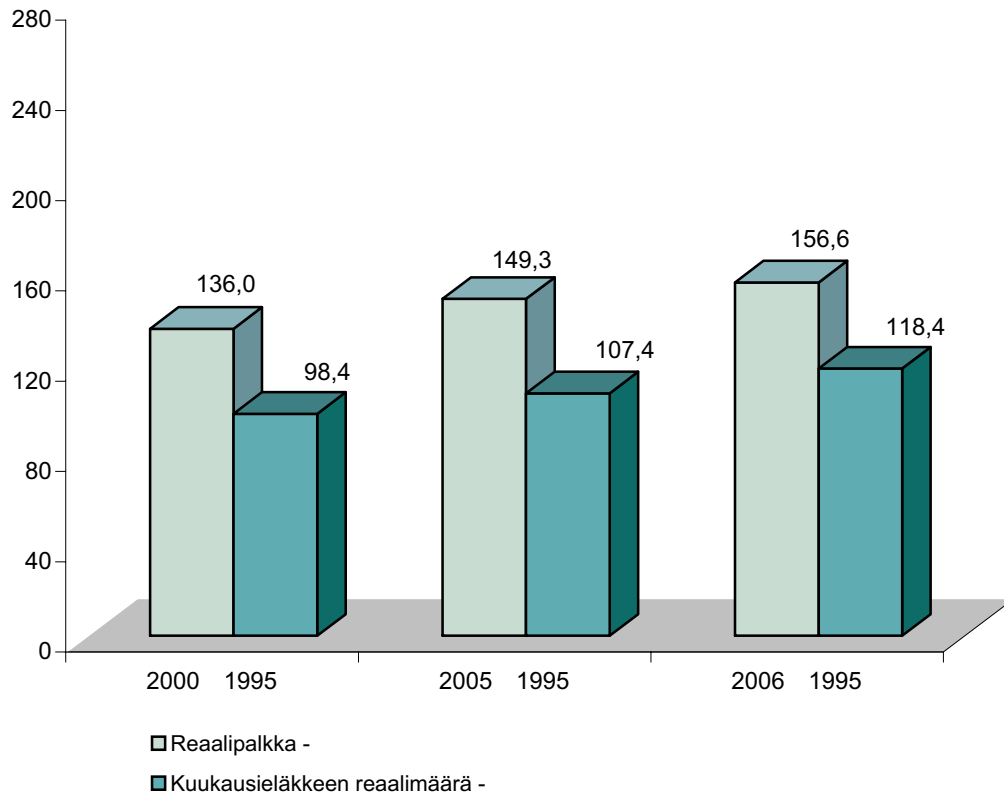
Lähde: Helsingin kaupungin tietokeskus.

:

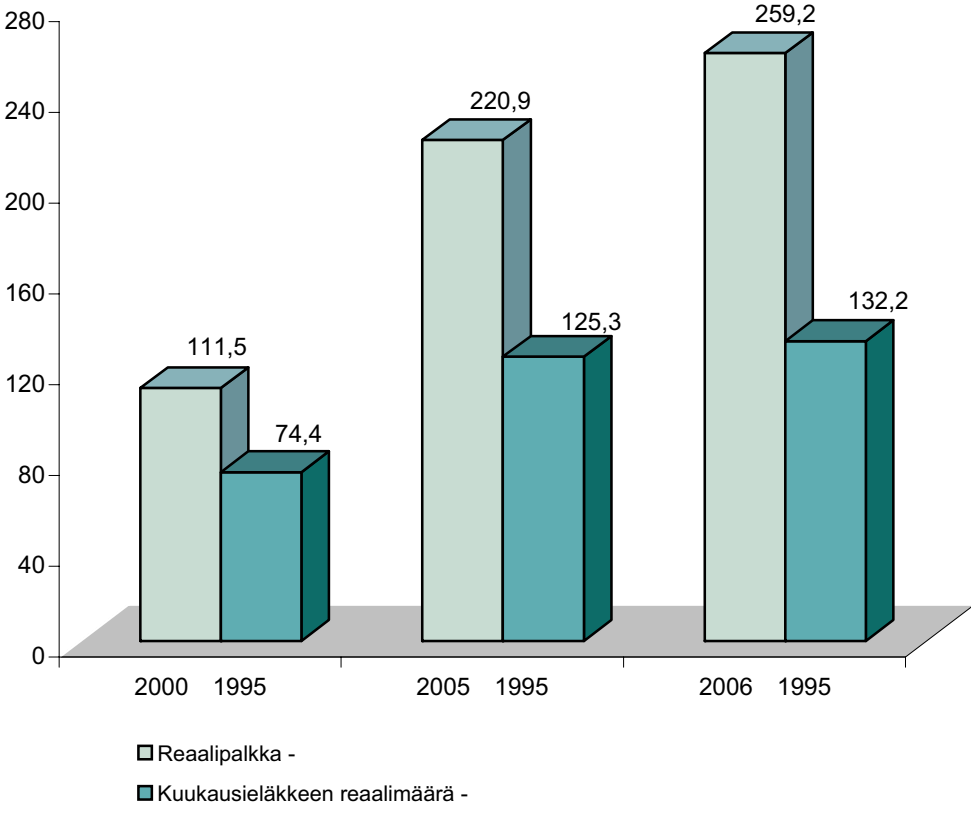
.

Väestön tulotason muutos, %
, %

Helsinki -

Pietari - -

Asuntojen hinnat

Prices of dwellings

	2000	2005	2006
€/m ² - € ²			
Helsinki -			
Kaikki asunnot -	2 052	2 743	3 020
kerrostaloasunnot -	2 091	2 786	3 073
rivitaloasunnot -	1 873	2 548	2 779
Pietari -			
Uudet asunnot -			
Kaikki asunnot -	428	917	1 310
eliittiasunnot -	754	2 339	2 387
asunnot, joissa on perustasoa korkeampi varustetaso -	409	885	1 223
tyyppiasunnot -	352	698	1 255
Vanhat asunnot -			
Kaikki asunnot -	384	942	1 403
eliittiasunnot -	505	995	1 908
asunnot, joissa on perustasoa korkeampi varustetaso -	434	1 043	1 351
tyyppiasunnot -	370	919	1 396
heikon laatutason asunnot -	354	864	1 359

¹⁾ Rivitalo = 1-2 kerroksinen asuintalo, jossa jokaisella asunnolla oma sisäänkäynti ja piha. -
- ( )

Lähde: Tilastokeskus.

Kaupungin talous Helsinki

Economy of city

	Miljoona € -		Yhtä asukasta kohti, € -	
	2000	2005	1 2000	, 2005
Tulojen jakautuminen -				
Yhteensä -	3 936	4 195	7 086	7 479
verotulot -	2 163	1 983	3 894	3 535
oimintatuotot -	1 583	1 938	2 850	3 455
rahoitustuotot -	62	52	111	93
muut tuotot -	128	222	230	396
Menojen jakautuminen -				
Yhteensä -	3 550	4081	6 390	7 276
sosiaali- ja terveystoimi -	1 457	1799	2 622	3 207
kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi -	157	199	282	355
rakennus- ja ympäristötoimi -	520	696	937	1 241
sivistys- ja henkilöstötoimi -	632	732	1 138	1 305
energia, vesi, satama ja yleishallinto -	670	627	1 206	1 118
rahoituskulut -	27	22	49	39
muut kulut -	87	6	157	11

Vakautetun budjetin kulut Pietari -

1)

	Miljoona € -			Yhtä asukasta kohti, € -		
	2000	2005	2006	2000	2005	2006
Tulot yhteensä -						
verot organisaatioiden voitosta -	1 449	4 174	6 285	307	909	1 374
fyysisten henkilöiden tulojen verot -	269	938	1 993	57	204	436
osakkeet -	266	1 068	1 487	56	233	325
verot omaisuudesta -	112	239	285	24	52	62
tulot valtion ja kunnan omaisuuden käytöstä -	98	372	443	21	81	97
muut -	171	592	832	36	129	182
Mukaan lukien kulut -	533	965	1 245	113	210	272
kunnallisesta asuinkiinteistöhuollosta -	1 386	3 985	5 364	293	868	1 172
-	294	1 075	1 583	62	234	346
sosiaalis-kulttuurisista tilaisuuksista -	547	1 923	2 668	116	443	583

1) Vakautettu budjetti sisältää kaupungin budjetin ja kaupungin alueella sijaitsevien kunnallisten muodostelmien budjetin. Mukaan on lasl ainoastaan valtiollisten laitosten rahoittamiseen kuluvat menot. -

Työllinen työvoima iän ja sukupuolen mukaan

Employed labour force by age and gender

	Helsinki -			Pietari -		
	2000	2005	2006	2000	2005	2006
Yhteensä, 1 000 henkeä - , 1 000	284,1	289,4	296,7	2 298,7	2 514,7	2 581,8
%						
- 20	3,1	1,9	2,3	1,5	0,8	1,0
20-29	23,7	23,7	24,2	20,2	20,9	21,5
30-39	26,9	23,5	22,9	25,8	23,4	23,2
40-49	22,5	24,5	24,3	29,4	28,2	27,3
50-59	20,6	21,6	20,0	17,0	21,9	22,6
60-72 ¹⁾	3,1	4,8	6,2	6,1	4,8	4,4
Miehet, 1 000 henkeä - , 1 000	133,2	136,6	141,3	1 152,1	1 221,4	1 260,1
%						
- 20	3,1	1,8	2,3	1,5	0,9	1,2
20-29	24,4	23,7	23,6	21,5	22,4	23,4
30-39	28,2	25,5	24,5	26,3	24,3	23,9
40-49	22,8	24,9	25,7	26,7	26,7	25,6
50-59	18,0	19,4	18,2	16,9	20,1	20,8
60-72 ¹⁾	3,5	4,6	5,7	7,1	5,6	5,1
Naiset, 1 000 henkeä - , 1 000	150,9	152,9	155,4	1 146,6	1 293,3	1 321,6
%						
- 20	3,1	2,0	2,4	1,6	0,6	0,9
20-29	23,1	23,7	24,8	18,9	19,6	19,7
30-39	25,8	21,7	21,5	25,3	22,5	22,5
40-49	22,2	24,2	23,0	32,1	29,7	28,9
50-59	22,8	23,5	21,7	17,0	23,6	24,3
60-72 ¹⁾	2,8	4,9	6,6	5,1	4,0	3,7

¹⁾Helsinki 60-74. - 60-74.

Lähde: Labour force survey.

: Labour force survey.

Työllinen työvoima koulutustason mukaan

Employed labour force by level of education

	2000	2005	2006
Helsinki - ¹⁾			
Yhteensä 1 000 henkeä - , 1 000	278,8	274,1	274,1
%			
Korkea-asteen koulutus -			
O	41,7	43,6	44,2
Keskiaste - C	36,8	37,7	38,3
Perusaste - O	21,4	18,7	17,5
Pietari -			
Yhteensä 1 000 henkeä - , 1 000	2 298,7	2 514,7	2 581,8
%			
Ylempi korkeakoulu -			
	37,9	39,2	35,4
Alempi korkeakoulu -			
H	3,2	2,3	1,5
Keskiasteen ammatillinen koulutus -			
C	32,0	21,0	22,8
Perusasteen ammatillinen koulutus -			
H	6,2	16,7	19,3
Yleissivistävä keskiasteen koulutus -			
C ( )	16,5	18,9	19,1
Perusasteen koulutus - O	3,6	1,8	1,9
Ei yleissivistävää perusasteen koulutusta -			
H	0,6	0,1	0,0

¹⁾ 31.12.2000, 1.1.2005-2006

Lähde: Tilastokeskus.

Työlliset toimialan mukaan**Employed labour force**

	2000	2005	2006
Helsinki -			
Yhteensä, henkeä - ,	284 103	289 448	296 680
%			
Teollisuus -	12,3	10,6	11,6
Rakentaminen -	3,8	3,5	3,4
Tukku- ja vähittäiskauppa -	13,8	15,2	14,4
Majoitus- ja ravitsemistoiminta -	4,3	3,8	3,6
Kuljetus, varastointi ja tietoliik -	9,5	8,5	8,4
Rahoitustoiminta -	4,4	3,4	3,7
Palvelut elinkeinoelämälle, kiinteistöpalvelut -	16,5	18,1	19,4
Julkinen hallinto, maanpuolustus -	6,6	5,9	6,0
Koulutus -	7,1	7,7	7,5
Terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut -	12,9	13,2	12,3
Muut yht.kunn. ja henk.koht. palv. -	7,9	9,4	9,1
Muu + tuntematon -	0,8	0,7	0,5

Jatkuu -

	2000	2005	2006
Pietari -			
Yhteensä, henkeä -	2 367 725	2 426 994	2 445 220
%			
Maa ja metsätalous ja metsästys -	0,8	0,5	0,5
Teollisuus -	21,5	19,8	19,3
Rakentaminen -	10,1	10,3	10,1
Tukku- ja vähittäiskauppa-	19,6	18,7	19,4
Hotellit ja ravintolat -	1,9	2,5	2,7
Liikenne ja tietoliikenne -	8,9	9,5	9,5
Rahoitustoiminta -	1,4	1,5	1,6
Kiinteistöliiketoimi, vuokraus ja palvelujen järjestäminen -	12,2	13,3	12,8
Valtion hallinto ja sotilasturvallisuus; välttämätön sosiaaliturva -	3,7	3,8	3,8
Koulutus -	8,7	9,4	9,1
Terveydenhuolto ja sosiaalisten palvelujen järjestäminen -	6,2	6,0	6,4
Muiden kunnallisten, sosiaalisten ja henkilökohtaisten palvelujen järjestäminen -	4,9	4,6	4,6
Muu -	0,1	0,1	0,2

Työresurssitaseen tietojen mukaan. -

Lähde: Labour force survey.

: Labour force survey.

Työttömyysaste sukupuolen mukaan

Rate of unemployment by gender

	1995	2000	2005	2006
Helsinki -				
%				
Yhteensä -	12,6	7,1	7,1	5,9
miehet -	14,1	7,7	7,5	6,1
naiset -	11,2	6,5	6,8	5,7
Pietari - -				
%				
Yhteensä -	10,6	6,2	2,2	2,4
miehet -	10,6	6,4	2,1	2,1
naiset -	10,7	6,1	2,2	2,6

Lähde: Labour force survey.

: Labour force survey.

Työttömät sukupuolen ja iän mukaan

Unemployed by age and gender

	Helsinki -			Pietari -		
	2000	2005	2006	2000	2005	2006
Yhteensä, 1 000 henkeä - , 1 000	25,2	27,5	23,4	153,1	55,4	63,2
%						
- 20	1,5	1,4	1,4	4,4	3,8	10,1
20-29	15,3	15,9	15,1	26,8	31,8	36,0
30-39	25,5	23,6	22,3	28,0	23,3	12,0
40-49	23,6	26,0	25,5	25,7	19,6	22,6
50-59	29,4	27,9	29,3	12,7	16,9	14,8
60-72 ¹⁾	4,8	5,2	6,5	2,4	4,6	4,5
Miehet, 1 000 henkeä - , 1 000	14,1	15,7	13,2	78,8	26,0	27,3
%						
- 20	1,4	1,4	1,4	5,1	4,2	11,0
20-29	15,4	16,5	15,4	30,0	27,6	46,0
30-39	27,1	24,5	23,3	29,2	26,5	10,3
40-49	24,6	26,5	26,3	21,9	18,6	14,4
50-59	27,7	26,5	28,0	11,8	15,4	11,4
60-72 ¹⁾	3,8	4,6	5,6	2,0	7,7	6,9
Naiset, 1 000 henkeä - , 1 000	11,2	11,9	10,2	74,3	29,4	35,9
%						
- 20	1,6	1,4	1,3	3,6	3,5	9,4
20-29	15,2	15,0	14,6	23,5	35,6	28,4
30-39	23,5	22,5	21,1	26,7	20,5	13,3
40-49	22,4	25,3	24,4	29,7	20,5	28,8
50-59	31,4	29,8	30,9	13,7	18,1	17,5
60-72 ¹⁾	5,9	5,9	7,7	2,8	1,8	2,6

¹⁾ Helsinki 60-74 - 60-74

Lähde: Työministeriö

Työttömät työttömyyden keston mukaan

( )

Unemployed by length of unemployment

	1995	2000	2005	2006
Helsinki - 1)				
Yhteensä, henkeä - ,	45 762	25 211	27 543	23 430
%				
alle 1 kk - 1	} 24	14	16	18,0
1 - 3 kuukautta - 1 4		17	17	18,3
4 - 6 kuukautta - 4 7	19	17	18	18,4
7 - 12 kuukautta - 7 1	19	18	18	17,2
yli 1 vuosi - 1	38	34	31	28,2
Pietari - - 2)				
Yhteensä, henkeä - ,	261 462	153 079	55 439	63 180
%				
alle 1 kk - 1	14,9	13,4	14,3	14,9
1 - 3 kuukautta - 1 4	38,6	42,7	40,8	38,7
4 - 7 kuukautta - 4 8	24,7	21,2	20,6	22,1
8 - 12 kuukautta - 8 1	14,8	14,8	12,8	11,3
yli 1 vuosi - 1	7,0	7,9	11,5	13,1

¹⁾ Lähde: Työministeriö.

²⁾ Valtiollisen työvoimapalvelun tiedot. -

Sisältö

Esipuhe.....	2
HELSINKI	
KAUPUNKIKEHITYKSEN HAASTEITA JA MAHDOLLISUUKSIA HELSINGISSÄ	6
PIETARI	
PIETARIN VÄESTÖ 1900 - LUVUN LOPUSSA JA 2000 - LUVUN ALUSSA (SOSIAALINEN NÄKÖKULMA).....	38
TAULUKOT	
VÄESTÖ.....	62
Vakinainen väestö 1 tammikuuta.....	62
Väestö iän mukaan 1 tammikuuta.....	63
Väestö sukupuolen ja iän mukaan, %.....	64
Luonnollinen väestönmuutos	66
Väestö iän ja sukupuolen mukaan.....	68
Elävänä syntyneet lapsen järjestysluvun ja äidin iän mukaan vuonna 2005.....	69
Syntyneet äidin iän mukaan.....	70
Ikäryhmittäiset hedelmällisyysluvut.....	72
Äidin mediaani-ikä ensimmäisen lapsen syntyessä.....	73
Kokonaishedelmällisyysluku.....	73
Kuolleisuus kuolinsyyn mukaan	74
16 - 64 vuotiaana kuolleet kuolinsyyn ja sukupuolen mukaan in Helsinki.....	78
Kuolleet iän, kuolinsyyn ja sukupuolen mukaan Pietarissa.....	80
Imeväiskuolleisuus.....	82
Elinajanodote syntymähetkellä.....	83
Väestö iän, sukupuolen ja siviilisäädyn mukaan Helsingissä.....	84
Väestö iän, sukupuolen ja siviilisäädyn mukaan Pietarissa.....	85
Väestö sukupuolen ja siviilisäädyn mukaan.....	88
Avioituneiden määrä aviopuolison iän mukaan.....	89
Avioerot puolisoien iän mukaan.....	90
Asuntokunnat perhetyypin mukaan Helsingissä.....	92
Kotitaloudet kotitaloustyypin mukaan Pietarissa.....	93

Väestö äidinkielen mukaan Helsingissä.....	94
Väestö kansallisuuden mukaan Pietarissa.....	94
Muuttoliike sukupuolen mukaan.....	95
Kansainvälinen muuttoliike.....	96
VÄESTÖN ELINTASO.....	98
Asuntokanta valmistumisvuoden mukaan.....	98
Asuntokanta ja asumistiheys.....	99
Asunnot varustetason mukaan.....	100
Uusien valmistuneiden asuntojen pinta-ala ja määrä huoneluvun mukaan.....	101
Väestön tulotason muutos, %.....	102
Asuntojen hinnat.....	104
Kaupungin talous Helsinki.....	105
Vakautetun budjetin kulut Pietari.....	106
Työllinen työvoima iän ja sukupuolen mukaan.....	107
Työllinen työvoima koulutustason mukaan.....	108
Työlliset toimialan mukaan	109
Työttömyysaste sukupuolen mukaan.....	111
Työttömät sukupuolen ja iän mukaan.....	112
Työttömät työttömyyden keston mukaan.....	113

Содержание

Предисловие.....	3
ХЕЛЬСИНКИ	
ДЕМОГРАФИЧЕСКАЯ СИТУАЦИЯ В ХЕЛЬСИНКИ – ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ	21
САНКТ-ПЕТЕРБУРГ	
НАСЕЛЕНИЕ САНКТ-ПЕТЕРБУРГА В КОНЦЕ XX – НАЧАЛЕ XXI ВВ. (СОЦИАЛЬНЫЙ АСПЕКТ).....	49
ТАБЛИЦЫ	
НАСЕЛЕНИЕ.....	62
Население на 1 января.....	62
Численность населения по основным возрастным группам на 1 января.....	63
Распределение населения по полу и возрасту, %	64
Естественное движение населения.....	66
Половозрастная структура населения на 1 января.....	68
Распределение родившихся по очередности рождения и возрасту матери в 2005 году.....	69
Распределение родившихся по возрасту матери.....	70
Возрастные коэффициенты рождаемости.....	72
Средний возраст матери, родившей первого ребенка.....	73
Суммарный коэффициент рождаемости	73
Смертность по причинам смерти	74
Умершие в возрасте 16 – 64 лет по причинам смерти и полу в Хельсинки.....	78
Умершие в возрасте 16 – 64 лет по причинам смерти и полу по Санкт-Петербургу.....	80
Младенческая смертность.....	82
Ожидаемая продолжительность жизни при рождении.....	83
Население по возрасту, полу и семейному положению в Хельсинки.....	84
Население по возрасту, полу и семейному положению по Санкт-Петербургу.....	85
Население по полу и состоянию в браке.....	88
Число официальных зарегистрированных браков по возрасту супругов.....	89
Разводы по возрастам бывших супругов.....	90
Распределение домохозяйств по типам в 2005 году по Хельсинки.....	92

Распределение домохозяйств по типам в 2002 году по Санкт-Петербургу.....	93
Население Хельсинки по родному языку.....	94
Население Санкт-Петербурга по национальности.....	94
Миграция населения по полу.....	95
Международная миграция.....	96
УРОВЕНЬ ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ.....	97
Распределение жилищного фонда по году постройки по состоянию на 31 декабря.....	98
Жилищный фонд и средняя обеспеченность одного жителя общей площадью.....	99
Благоустройство жилищного фонда.....	100
Площадь построенных квартир и их распределение по числу комнат.....	101
Изменение уровня доходов населения, %	102
Средние цены на рынке жилья.....	104
Экономика города Хельсинки.....	105
Консолидированный бюджет Санкт-Петербурга.....	106
Занятые в экономике по половозрастным группам.....	107
Занятое население по уровню образования.....	108
Распределение занятых в экономике по видам экономической деятельности.....	109
Уровень безработицы по полу.....	111
Численность безработных по половозрастным группам.....	112
Безработные по продолжительности поиска работы (на конец года).....	113

Подготовка издания	Петростат Информационный центр города Хельсинки
Редакционная группа	Петростат Елена Грибова, заместитель руководителя Людмила Дмитриева, начальник отдела информации и баз данных Татьяна Богданова, начальник отдела статистики населения Информационный центр города Хельсинки Лейла Ланкинён, начальник информационной службы Майя Вихавайнен, исследователь Вирва Купаринен, статистик
Статья	Петростат Эвелина Васильева Людмила Дмитриева Информационный центр города Хельсинки Сеппо Монтен Минна Салоринне Юха Суокас Пекка Вуори
Переводы	Финско-русский, Русско-финский: <i>Bitrac Oy</i>
Оригинал-макет	Татьяна Богданова Валентина Тарасюк
Дизайн обложки	Таря Сундстрём-Алку
Фотографии	Передняя обложка Хельсинки: <i>Мика Лаппалаинен</i> , Фото банк города Хельсинки Санкт-Петербург: <i>Kuvarörssi Oy</i> Задняя обложка Хельсинки: <i>Comma Image Oy</i> Санкт-Петербург: <i>Lehtikuva/Age</i>
Печать	Санкт-Петербург: <i>Петростат</i>
Информация для справок	Петростат Санкт-Петербург, ул. Проф. Попова, 39, тел.: (812) 234 03 25 e-mail: pcs@gostat.spb.ru Информационный центр города Хельсинки Почта: <i>Siltasaarenkatu 18-20 г. Хельсинки</i> Телефонный коммутатор + 358 9 310 1612, Факс +358-9-310 36601 e-mail: <i>фамилия.имя @hel.fi</i>
Реализация издания	Консультационный пункт <i>Петростата</i> Тел.: (812) 235 68 71, (812) 234 35 09

Julkaisija	<i>Helsingin kaupunki, tietokeskus Petrostat, Venäjän Pietarin ja Leningradin alueen valtiollinen tilastopalvelu</i>
Julkaisun toimitus	Helsingin kaupungin tietokeskus, <i>Leila Lankinen, tietopalvelupäällikkö Maija Vihavainen, tutkija Virva Kuparinen, tilastonlaatija</i> Petrostat, <i>Elena Gribova, varajohtaja Ludmila Dmitrieva, osastopäällikkö Tatjana Bogdanova, osastopäällikkö</i>
Artikkelit	Tietokeskus: <i>Seppo Monten Minna Salorinne Juha Suokas Pekka Vuori</i> Petrostat <i>Evelina Vasileva Ludmila Dmitrieva</i>
Käännökset	<i>Suomi-venäjä, venäjä-suomi: Bitrac Oy</i>
Taitto	<i>Tatjana Bogdanova Valentina Tarasiyk</i>
Kansikuva	<i>Tarja Sundström-Alku</i>
Valokuvat	<i>Etukansi Helsinki - Mika Lappalainen / Helsingin kaupungin kuvapankki Pietari - Scott Gilchrist Kuvapörssi Oy Takakansi Helsinki - Comma Image Oy / Helsingin kaupungin kuvapankki Pietari – Lehtikuva/Age</i>
Tiedustelut	Helsingin kaupungin tietokeskus <i>Helsinki Siltasaarenkatu 18-20 Puh. + 358 9 310 1612, fax +358-9-310 36601 e-mail etunimi.sukunimi@hel.fi www.hel.fi/tietokeskus</i> Petrostat <i>197376, St. Petersburg, Ulitsa Prof. Popova, 39 Puh. (812) 234 0325 e-mail: pcs@gostat.spb.ru</i>
Julkaisujen myynti	<i>Tietokeskus, kirjasto, Siltasaarenkatu 18-20, puh. + 358 9 310 36377</i>

ISBN 978-952-223-190-1 (verkkoversio)
ISBN 978-952-223-169-7 (painettu)

Petrostat

Venäjän Pietarin ja Leningradin alueen
valtiollinen tilastopalvelu
www.gostat.spb.ru

Helsingin kaupungin tietokeskus

www.hel.fi/tietokeskus

Петростат

Территориальный орган Федеральной
службы государственной статистики по г.
Санкт-Петербургу и Ленинградской
области
www.gostat.spb.ru

Информационный центр г.

Хельсинки

www.hel.fi/tietokeskus